

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ

2021 – 2028 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I.ВЪВЕДЕНИЕ.....	9
II.ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ. ПРИРОДНО-ГЕОГРАФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ. АДМИНИСТРАТИВЕН ЦЕНТЪР	10
1.ГЕОГРАФСКО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ	10
2.РЕЛЕФ.....	11
3.КЛИМАТ.....	12
4.ВОДИ И ВОДНИ РЕСУРСИ	12
5.ПОЧВИ.....	13
6.ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ	13
7.НАСЕЛЕНИЕ И НАСЕЛЕНИ МЕСТА	13
III.СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	14
1.КЛИМАТ И КЛИМАТИЧНИ ИЗМЕНЕНИЯ.....	14
1.1.КЛИМАТ.....	14
1.2.КЛИМАТИЧНИ ИЗМЕНЕНИЯ В БЪЛГАРИЯ.....	20
2.АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ.....	23
2.1.ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ. ЗАДЪЛЖЕНИЯ И ПРАВОМОЩИЯ НА ОБЩИНИТЕ В СЕКТОРА	23
2.2.КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ ЗА РАЙОНА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ.....	26
3.ВОДИ.....	30
3.1.ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ. ЗАДЪЛЖЕНИЯ И ПРАВОМОЩИЯ НА ОБЩИНИТЕ В СЕКТОРА	30
3.2.СЪСТОЯНИЕ НА ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ	31
3.3.СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИ ВОДИ.....	34
3.4.ЗОНИ ЗА ЗАЩИТА НА ВОДИТЕ, СЪГЛАСНО ЧЛ. 119А, АЛ. 1 ОТ ЗВ	37
3.5.ВОДОСНАБДИТЕЛНА МРЕЖА	38
3.6.КАНАЛИЗАЦИОННА МРЕЖА.....	42
3.7.ТЕРИТОРИИ СЪС ЗНАЧИТЕЛЕН ПОТЕНЦИАЛЕН РИСК ОТ НАВОДНЕНИЯ (РЗПРН)	43
3.8.ИДЕНТИФИЦИРАНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ЗАМЪРСЯВАНЕ	45
4.ПОЧВИ.....	47
4.1.ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ. ЗАДЪЛЖЕНИЯ И ПРАВОМОЩИЯ НА ОБЩИНИТЕ В СЕКТОРА	47
4.2.ПОЧВЕНА ПОКРИВКА И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ПОЧВЕНИ РЕСУРСИ В ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ.....	48
4.3.СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВИТЕ – ЗАМЪРСЯВАНЕ С НЕФТОПРОДУТИ, ЗАСОЛЯВАНЕ, ВКИСЛЯВАНЕ, ЗАПЕЧАТВАНЕ	49
4.4.СВЛАЧИЩА И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ.....	52
5.ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ, ГОРИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ.....	54
5.1.ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ. ЗАДЪЛЖЕНИЯ И ПРАВОМОЩИЯ НА ОБЩИНИТЕ В СЕКТОРА	54
5.2.НАЦИОНАЛНА ЕКОЛОГИЧНА МРЕЖА (НЕМ)	57
5.3.ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ	57
5.4.ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ.....	58

5.5.ГОРИ И ГОРСКО СТОПАНСТВО	62
5.6.БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ	62
6.ЗЕЛЕНА СИСТЕМА	68
6.1.ЗАКОНОВИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА МЕСТНА НОРМАТИВНА УРЕДБА.....	68
6.2.АСПЕКТИ И БЕЛЕЗИ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА В ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ.....	70
7.ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ИЗПОЛЗВАНЕ	71
8.ЛАНДШАФТ	74
9.ОТПАДЪЦИ	77
9.1.КЛЮЧОВИ РАЗПОРЕДБИ НА ЗУО. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ОРГАНИТЕ НА МЕСТНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ ПО РЕДА НА ЗУО	77
9.2.ДАННИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ, ГЕНЕРИРАНИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА.....	81
9.3.СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ В Т.Ч. РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ	84
9.4.ИНСТАЛАЦИИ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ.....	84
9.5.СТАРИ ЗАМЪРСЯВАНИЯ С ОТПАДЪЦИ.....	86
9.6.ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	87
10.АКУСТИЧНА СРЕДА (ШУМОВО ЗАМЪРСЯВАНЕ).....	90
10.1.ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ШУМА ВЪРХУ ЧОВЕКА.....	90
10.2.ПОКАЗАТЕЛИ НА ШУМ И ГРАНИЧНИ СТОЙНОСТИ.....	92
10.3.ОСНОВНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ШУМ, СВЪРЗАНИ С ПРЕВИШАВАНЕ НА ГРАНИЧНИТЕ СТОЙНОСТИ НА ДАДЕН ПОКАЗАТЕЛ ЗА ШУМ	93
10.4.АНАЛИЗ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА ПОВИШЕНИЕ НА НИВОТО НА АКУСТИЧНО НАТОВАРВАНЕ НА СРЕДАТА	94
11.РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА, ЙОНИЗИРАЩИ И НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ	95
11.1.ИЗТОЧНИЦИ НА ЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ	95
11.2.ИЗТОЧНИЦИ НА НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ	96
11.3.РАДИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ	97
11.4.ИЗТОЧНИЦИ НА ЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ.....	98
IV.СОЦИАЛНА СРЕДА	99
1.ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	99
1.1.БРОЙ НА НАСЕЛЕНИЕТО	99
1.2.ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА	100
1.3.РАЖДАЕМОСТ И СМЪРТНОСТ	101
1.4.МЕХАНИЧНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО.....	102
1.5.ЗАБОЛЕВАЕМОСТ И БОЛЕСТИ.....	103
2.ИКОНОМИЧЕСКА АКТИВНОСТ	104
V.УПРАВЛЕНЧЕСКИ ФАКТОРИ	105
1.АДМИНИСТРАТИВНА СТРУКТУРА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ	105
2.НОРМАТИВНА УРЕДБА	107
3.СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ И ОРГАНИЗАЦИИ.....	109

3.1.РЕГИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ БЯЛА/ БОРОВО	109
3.2.ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДЪРЖАВНИ И ТЕХНИТЕ РЕГИОНАЛНИ СДРУЖЕНИЕ	109
4.ПРЕДЛАГАНИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ ОТ ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ	110
4.1.ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	110
4.2.ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ ПО ОЗЕЛЕНЯВАНЕ	111
4.3.ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ ПО ВОДОСНАБДЯВАНЕ, КАНАЛИЗАЦИЯ И ПРЕЧИСТВАНЕ НА ВОДИ	112
4.4.ДЕЙНОСТИ ПО ОСИГУРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ВЪЗДУХА	113
4.5.ИЗДАВАНЕ НА ПОЗВОЛИТЕЛНО ЗА ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ	113
5.БЮДЖЕТ И РАЗХОДИ НА ОБЩИНАТА, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	113
5.1.БЮДЖЕТ НА ОБЩИНАТА.....	114
VI.ИНФОРМАЦИОННА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ ПО ВЪПРОСИТЕ СВЪРЗАНИ С ОКОЛНАТА СРЕДА	116
VII.АНАЛИЗ НА СИЛНИ И СЛАБИ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗАПЛАХИ (SWOT АНАЛИЗ)	118
VIII.ВИЗИЯ НА ОБЩИНАТА	124
IX.ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА.....	125
X.ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ.....	127
XI.АКТУАЛИЗАЦИЯ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА	139
1.МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	139
2.КОНТРОЛ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА.....	139
3.АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА И ДОПЪЛВАНЕ.....	140
XII.СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ, ДОКУМЕНТИТЕ, ПРОУЧВАНИЯТА, ИЗПОЛЗВАНИ ЗА ИЗРАБОТКА НА ПРОГРАМАТА	141

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1 Населени места в община Полски Тръмбеш	13
Таблица 2 Метеорологични фактори – температура на въздуха.....	16
Таблица 3 Метеорологични фактори – валежи.....	17
Таблица 4 Относителна влажност на въздуха [%].....	18
Таблица 5 Посока на вятъра и % тихо време	19
Таблица 6 Средна скорост на вятъра за района на община Полски Тръмбеш	20
Таблица 7 Пунктове за мониторинг и показатели, които се следят	27
Таблица 8 Състояние на пътища на територията на община Полски Тръмбеш към 2017 г.	28
Таблица 9 Химично и екологично състояние/потенциал на повърхностни водни тела на територията на община Полски Тръмбеш.....	32
Таблица 10 Количествено и химично състояние на ПВТ на територията на община Полски Тръмбеш.....	36
Таблица 11 Оценка на количествено състояние на подземни водни тела в община Полски Тръмбеш.....	36
Таблица 12 Помпени станции на територията на община Полски Тръмбеш.....	41
Таблица 13 Райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН).....	44
Таблица 14 Б-Б кубове и количества ПРЗ (налични на територията на община Полски Тръмбеш към 2020 г.....	52
Таблица 15 Регистрирани свлачища на територията на община Полски Тръмбеш към 2021 г.	53
Таблица 16 Зелени площи в населени места /градини, улично озеленяване и др./ - община Полски Тръмбеш.....	70
Таблица 17 Райони/зони с организирано сметосъбиране и сметоизвозване в община Полски Тръмбеш.....	82
Таблица 18 Количества битови отпадъци в община Полски Тръмбеш за периода 2015 - 2020 г. (т/год).....	83
Таблица 19 Налични съдове за събиране на битови отпадъци в община Полски Тръмбеш.....	84
Таблица 20 Транспортни средства за събиране на битови отпадъци на територията на община Полски Тръмбеш.....	84
Таблица 23 Гранични стойности на нивата на шум в различни територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях.....	92
Таблица 24 Данни за броя на населението на община Полски Тръмбеш към 31.01.2021 г.....	99
Таблица 25 Население на община Полски Тръмбеш по данни на НСИ към 31.12.2020 г.	100
Таблица 26 Население във, под и над трудоспособна възраст в община Полски Тръмбеш към 31.12.2020 г.....	100
Таблица 27 Основни демографски показатели за община Полски Тръмбеш	101
Таблица 28 Механично движение на населението в община Полски Тръмбеш	102
Таблица 29 Анализ на силни и слаби страни, възможности и заплахи в община Полски Тръмбеш.....	120

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1 Географско местоположение - община Полски Тръмбеш.....	11
Фигура 2 Климатично райониране в България.....	15
Фигура 3 Метеорологични фактори (температура на въздуха) за района на община Полски Тръмбеш.....	17
Фигура 4 Метеорологични фактори (валежи) за района на община Полски Тръмбеш	18
Фигура 5 Относителна влажност на въздуха [%]	19
Фигура 6 Роза на ветровете за района на община Полски Тръмбеш.....	20
Фигура 7 Средна годишна температура през 1961 -1990 г. (А); Песимистичен климатичен сценарии за средна годишна температура за 2080 (Б).....	22
Фигура 8 Средна годишна сума на валежите за периода 1961 – 1990 г. (А); Очаквана сума към 2080 г., съгласно песимистичния сценарии	22
Фигура 9 Райони за оценка и управление на КАВ.....	26
Фигура 10 Канализационна схема на гр. Полски Тръмбеш	43
Фигура 11 Райони със значителен потенциален риск от наводнения за територията на община Полски Тръмбеш.....	44
Фигура 12 Дигите на р. Янтра преди гр. Полски Тръмбеш (с. Каранци).....	45
Фигура 13 Разпределение на площите засегнати от свлачищни процеси в България, ха	53
Фигура 14 Граници и обхват на ЗЗ – община Полски Тръмбеш.....	60
Фигура 15 Количества битови отпадъци в община Полски Тръмбеш за периода 2015 - 2020 г. (т/год).....	83
Фигура 16 Разположение на площадката на изградената регионална система за управление на отпадъците Бяла-Борово.....	85
Фигура 17 Население по пол в община Полски Тръмбеш.....	101

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АИС	Автоматична измервателна станция
АПИ	Агенция пътна инфраструктура
БАБХ	Българска агенция по безопасност на храните
БЕК	Биологични елементи за качество
БДДР	Басейнова дирекция Дунавски район
БФК	Битово – фекални води
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ВТ	Водно тяло
ЗБР	Закон за биологично разнообразие
ЗЗТ	Закон за защитени територии
ЗМ	Защитена местност
ЗМДТ	Закон за местни данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местно самоуправление и местна администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗП	Закон за почвите
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КЕВР	Комисия за енергийно и водно регулиране
МАС	Мобилна автоматична станция
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторни превозни средства
НАСККАВ	Национална автоматизирана система за контрол качество на атмосферния въздух
НЕМ	Национална екологична мрежа
ОПООС	Общинска програма за опазване на околната среда
ПВТ	Подземни водни тела
ПКАВ	Програми за качество на атмосферния въздух
ПОВ	Произходствени отпадъчни води
ПРЗ	Препарати за растителна защита
ПС	Помпена станция
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПСПВ	Пречиствателни станции за питейни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЗПРН	Райони със значителен потенциален риск от наводнения
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и водите
РОУКАВ	Райони за оценка и управление качеството на атмосферния въздух
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СКОС	Стандарти за качество на околната среда
СМВТ	Силно модифицирани водни тела
СНМП	Стандартен набор от метеорологични параметри

СОЗ	Санитарно-охранителни зони
ФПЧ	Фини прахови частици
ХВП	Хранително-вкусова промишленост

УВОД

Опазването на околната среда е сред най-важните приоритети на съвременното общество. За опазване на природните богатства на страната и осигуряване на здравословна околна среда за живот, труд и отдих на населението е необходимо да се провежда целенасочена и комплексна екологична политика на държавата. Нейните задължителни елементи са изграждането и усъвършенстването на законодателството и нормативната уредба и наличието на институции, осигуряващи постоянен контрол и оценка на състоянието на околната среда, вземане на управленчески решения и тяхната реализация.

Законовите разпоредби в сферата на опазването на околната среда имат многопосочен характер, поради което те са практически ефективни само когато са подкрепени с конкретни форми на реализация. Една от тези конкретни форми е изготвянето на програма за опазване на околната среда приложима на местно ниво, като се интегрират икономическите и социалните цели при планиране на дейностите в тази област.

За начало в създаването на Общинските програми за опазване на околната среда (ОПООС) се счита Първата конференция на министрите по околна среда през 1991 г., на която е взето общо решение да се създаде Обща програма за опазване на околната среда за страните в Европа, която да послужи като рамка за по-добра координация на усилията за възстановяване и опазване на околната среда на национално и международно ниво.

Концепцията за устойчиво развитие, приета от ООН за околна среда и развитие, в Рио де Жанейро през 1992 г., формулира новите принципи за организиране на дейностите в обществото. Приетият план за действие на ООН „Дневен ред 21“, отрежда много важна роля на местните власти в процеса на вземане на решения за околната среда – те са най-близо до хората, най-близо до проблемите и в много случаи най-близо до решенията.

Определенията дадени в справочната литература описват програмата, като изложение на основните цели и задачи на дадена организация в определена област. В много случаи понятието „програма“ се отъждествява с план за работа, план за действие. В този смисъл общинските програми за опазване на околната среда, би могло да се дефинират, като целенасочено планиране на дейностите в областта на околната среда за определен период от време и следва да се считат като инструмент за постигане на подобрения в областта на околната среда.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската програма за опазване на околната среда (ОПООС) на Община Полски Тръмбеш е разработена на основание чл. 79, ал. 1 и ал. 2 от Закона за опазване на околната среда (ЗОС), както следва:

- (1) Кметовете на общините разработват програми за опазване на околната среда за съответната община в съответствия с указания на министъра на околната среда и водите;
- (2) Програмите по ал. 1 обхващат период на изпълнение не по-малък от 3 години.

Програмата се разработва за периода 2021 - 2028 г., обхващайки всички дейности, които произтичат като задължение на общините по опазване на околната среда. Основните задачи, които се поставят с Програмата са свързани с настоящи проблеми по опазването на околната среда в община Полски Тръмбеш, бъдещи мероприятия за намаляване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на план за действие, съдържащ схеми за организация на изпълнение, източници на финансиране и др., което следва да доведе до дългосрочно планиране.

Принципното право за приемане на стратегии, прогнози, програми и планове по въпроси от местно значение, включително по опазване на околната среда, е дадено на Общинските съвети с чл. 21, т.12 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА). Програмата е периодичен и отворен документ, който може да бъде допълван съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство или други фактори.

Програмата е изготвена с цел да се открият приоритетите на общината в областта на околната среда в т.ч. за да се набележат ефективни мерки за решаване на съществуващите екологични проблеми, да се насърчи прехода към кръговата икономика, да се подобри използването на природните ресурси на територията на общината, да се аргументират проектите, които ще бъдат предложени за финансиране от фондовете на Европейския съюз (ЕС).

II. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ. ПРИРОДНО-ГЕОГРАФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ. АДМИНИСТРАТИВЕН ЦЕНТЪР

1. Географско местоположение

Община Полски Тръмбеш е разположена в североизточната част на Великотърновския регион в Централна Северна България. На изток граничи с общините Бяла и Стражица, на юг с община Горна Оряховица, на запад с община Павликени и на север с община Свищов.

Територията на Община Полски Тръмбеш е 463.660 кв. км. Тя заема 0.40% от територията на страната и 9.8% от Великотърновска област. Общинският център отстои на 45 км. от град Свищов, на 36 км. от град Велико Търново, на 35 км. от град Павликени, на 33 км. от град Горна Оряховица, на 22 км. от град Бяла и на 40 км. от град Стражица.

Общината се обслужва от два пресичащи се републикански първокласни пътя, републикански пътища от трети клас и общинска пътна мрежа с обща дължина в рамките на общината 138,4 км. Географското разположение на община Полски Тръмбеш е изключително благоприятно по отношение на транспортната ѝ обвързаност.

Обслужвана от два първокласни (път I-3 и път I-5) и три третокласни пътища (Ш-407, Ш-502 и Ш-504), както и от магистрална жп линия (Главна железопътна линия №4 Русе – Подкова), територията на общината има много добра свързаност с националната транспортна мрежа. На територията на общината предстои изграждането на отсечка от скоростен път, свързващ страната с Румъния на север и с Гърция на юг. Очаква се и бъдещото трасе на АМ „Хемус“ също да премине през територията на общината (в близост до южната ѝ граница). Осъществяването на тези проекти ще превърнат община Полски Тръмбеш във важен транспортен възел с национално значение. Отстоянието на общината от столицата е 252 km. Разстоянието до областния център Велико Търново е 38 km. Най-близкото летище се намира в Горна Оряховица на 32 km от община Полски Тръмбеш, но то се използва основно за товарни и вътрешни полети.

Фигура 1 Географско местоположение - община Полски Тръмбеш

Източник: Доклад за екологична оценка на ОУП „Полски Тръмбеш“

2. Релеф

Преобладаващият релеф на общината е равнинен. В източната част той преминава в хълмисто-равнинен. Територията ѝ изцяло попада в Дунавската равнина. Надморската височина варира от 30 до 360 метра. Източната част на общината, на изток от долината на река Янтра е заета от най-северните разклонения на ниските Драгановски височини с максимална височина от 369 m, разположена южно от село Орловец. Останалата по-голяма, западна част е заета от хълмистите южни части на Средната Дунавска равнина, като северно от село Каранци, в долината на Янтра е най-ниската точка на общината – 34 m надморска височина.

Според геоложкия си строеж територията на общината попада в източните части на Мизийската платформа. Районът е изграден от скалите на долната креда, неогена и кватернера, а тектонският стил на разглежданата част от платформата се характеризира с почти хоризонтални пластове.

Най-старите скали в района, които се разкриват на повърхността, се отнасят към кредната система, която тук е представена само от долнокредната си серия. Обособената и официално въведена като литостратиграфска единица Тръмбешката свита е представена от тънкослойни сивозелени мергели, на места по-песъчливи, прослоени незакономерно с варовити пясъчници.

3. Климат

Територията на общината попада в умерено-континенталната климатична зона. Най-характерните белези на климата тук са топло лято и студена зима, голяма годишна амплитуда на температурата на въздуха, пролетно-летен максимум и зимен минимум на валежите и ежегодна, сравнително устойчива снежна покривка. Студената и сравнително суха зима се обуславя от преобладаването на антициклонални обстановки. Лятото е топло със средни юлски температури около 23 °С. При по-интензивни затопляния максималните температури достигат средно 29,1 – 29,6 °С. При преобладаване на малко облачно и слънчево време в условията на слабоподвижен антициклон, температурата на въздуха може да достигне до 42,4 °С. Зимата е най-сухият сезон, със средна сума на валежите 111 мм, с 20% от годишния валеж, което подчертава континенталния характер на климата.

Средногодишната температура на въздуха в района възлиза на +11,5 °С, като на най-топъл е месец юли, когато се наблюдава и най-високата средномесечна температура. Най-високата максимална температура измерена в района е 41,8 °С. Средномесечната минимална температура е 5,3 °С, всички зимни средномесечни температури са положителни с изключение на месец януари.

4. Води и водни ресурси

Общината попада в Дунавския район за басейново управление с административен център гр. Плевен, който включва водосборните области на реките Искър, Ерма, Нишава, Огоста и западно от Огоста, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом и Дунавски Добруджански реки.

Важно място за водните ресурси в общината заема р. Янтра с притока си р. Елийска. По поречието ѝ са изградени помпени станции. Водосборният басейн на реката е 86 кв.км. Голяма част от водния баланс на общината е осигурен и от не напълно проучени подпочвени води. В общината има разкрити източници на дълбоко подпочвени минерални води с хипотермален произход /гр. Полски Тръмбеш и с. Обединение/. Температурата им се движи между 44°С и 47 °С, а общата минерализация е 3,5 – 5,7 г. в литър вода. Проучванията показват, че водоносният хоризонт започва от

750 m, а дебитът на минералната вода е 50 – 60 л/сек. Алкалният характер на водата притежава лечебно-профилактичен ефект и предимство за най-широкото оползотворяване. Лековитите стойности на минералната вода имат много добра мотивация при редица заболявания на опорно-двигателния апарат, стомашно-чревни заболявания, екземи и други.

5. Почви

За територията на община Полски Тръмбеш, най-често срещаните са ливадно-черноземни, карбонатно-черноземни и типичен чернозем. За поречията на река Янтра и Елийска са типични алувиално-ливадни почви. По-рядко се срещат тъмно-сиви и горско-ливадни почви. Обработваемите земи са с най-голям дял от общата площ на община Полски Тръмбеш, като земеделските територии са със значително по-висок дял от средния за страната. По данни от общинския план за развитие на община Полски Тръмбеш, общата площ на земеделската земя е 365 396 дка. От тях 306 989 дка са ниви, 8 591 дка са трайни насаждения, вкл. лозя, 49 816 дка – пасища, мери, ливади. Използваната земеделска площ – 301 480 дка.

6. Полезни изкопаеми

Запасите от полезни изкопаеми в община Порски Тръмбеш са ограничени, няма открити залежи от подземни природни богатства. Единственият природен запас са откритите до общинския център залежи на доброкачествена мергелна глина. В селата Каранци, Обединение и Полски Сеновец има разкрити кариери за добив на строителен камък, които към настоящия момент не се експлоатират. Речното корито на р. Янтра е източник на инертни материали - чакъл и пясък, намиращи приложение в строителството.

7. Население и населени места

Община Полски Тръмбеш обхваща един град и четиринадесет села: град П. Тръмбеш и селата Вързулица, Иванча, Каранци, Климентово, Куцина, Масларево, Обединение, Орловец, Павел, Петко Каравелово, Полски Сеновец, Раданово, Страхилово и Стефан Стамболов.

Таблица 1 Населени места в община Полски Тръмбеш

№	Населено място	Население към 2020 г. ¹	Разстояние до общинския център (км)
1	гр.Полски Тръмбеш	3803	-
2	с. Вързулица	154	21
3	с. С. Стамболово	234	15
4	с. Иванча	388	9
5	с. Каранци	254	6
6	с. Куцина	551	12

¹ Данни за населението от дирекция „ГРАО“ към 31.12.2020 г.

7	с. Климентово	691	3
8	с. Масларево	546	21
9	с. Обединение	659	12
10	с. Орловец	446	13
11	с. Павел	700	18
12	с. П. Сеновец	633	11
13	с. Раданово	1251	3
14	с. П. Каравелово	1262	8
15	с. Страхилово	754	8
	Общо	12326	-

Източни: Община Полски Тръмбеш

Най-близкото населено място до административния център гр. Полски Тръмбеш са селата Климентово и Раданово, а най отдалечени са селата Вързулица и Масларево. Населението на община Полски Тръмбеш по данни на НСИ наброява 12 363 души (данни към 2020 г.) и по този показател се нарежда на пето място в област Велико Търново, след общините Велико Търново, Горна Оряховица, Свищов и Павликени.

По данни от преброяването на населението на НСИ от 2011 г. в община Полски Тръмбеш има две села с население над 1000 души – Петко Каравелово и Раданово.

III. СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. КЛИМАТ И КЛИМАТИЧНИ ИЗМЕНЕНИЯ

1.1. Климат

България като част от Европа, разположена в нейната югоизточна части в източната част на Балканския полуостров, попада в сферата на проявление на два климатични пояса - европейски-континентален, (и то в неговата континентална разновидност), и континентално-средиземноморски, както и на прехода между тези два климатични пояса.

Силно влияние върху климата в страната има характера на подсилващата повърхност. Тъй като различните повърхности (суша и вода) оказват различно влияние върху климата, поради географското си положение, територията на България е подложена на два основни типа влияние: океанско (морско) и континентално влияние.

Влиянието на водните басейни се проявява чрез общата атмосферна циркулация и местната циркулация покрай водните басейни. Макар, България да бъде отдалечена от Атлантическия океан, тя попада под неговото климатично влияние, поради западния пренос на въздушни маси в умерения пояс на Северното полукълбо. Образуванията над Атлантика и придвижващи се на изток въздушни маси със своите свойства и главно с високото съдържание на влага оказват пряко въздействие върху климата на страната.

Влиянието на Средиземно море, макар и по-близо разположено, е по-слабо, и се проявява по-значително, предимно в южните части на страната. То се чувства най-вече през зимното полугодие. Влиянието на Средиземно море върху климата на България е възпрепятствано от голямата надморска височина на Рило-Родопския масив. Въздушни маси от Средиземно и Егейско море достигат нашата територия предимно по долините на реките Марица, Места и Струма.

Влиянието на Черно море върху климата на България е незначително поради разположението му на изток и доминиращият въздушен пренос от запад на изток. Неговото влияние се чувства само в тясната крайбрежна ивица, т.е. до мястото до което достига черноморския бриз. Черноморското влияние е по-силно през топлото полугодие, когато бризовата циркулация на въздуха е по-силно изразена.

Незначително влияние върху климата имат река Дунав, по-големите езера и язовири в България. Край тях, в тясна ивица от сушата, се наблюдава повишаване на влажността на въздуха, по-често проявление на мъглите, намаляване на температурните амплитуди и др.

На фигура №2 е представено климатичното райониране на България (по Л. Събев, Св. Станев, Климатични райони на България и техният климат).

Фигура 2 Климатично райониране в България

Легенда:

- A - Европейско континентална климатична област:
- A1 - Умерено континентална климатична подобласт

A2 – Преходно-континентална климатична подобласт
B – Континентално-средиземноморска климатична област
B1 – Южнобългарска климатична подобласт
B2 – Черноморска климатична подобласт

Община Полски Тръмбеш, попада в Европейско континентална климатична област (А), умерено континентална подобласт (А1). В тази подобласт континенталният характер на климата е най-добре изразен. Откритостта и към североизток осигурява преобладаването на континентални въздушни маси през зимата. Поради това, зимата в тази климатична област е студена в сравнение с всички останали низини в страната.

Района обхваща Дунавската равнина (без Черноморското крайбрежие), Западния и Средния Предбалкан, Западна и Средна Стара планина, Софийската и Златишко Пирдопската котловина, северната и западната част на Същинска Средна гора, Ихтиманска Средна гора с Ихтиманската котловина, Завалско-Планската планинска редица със Самоковската, Пернишката и Брезнишката котловина (Знеполе), Голо Бърдо, Черна гора, Стражата, Любаш, Руй и Милевска планина.

Най-характерните особености са: континенталност на климата, определена от голямата годишна температурна амплитуда (23–26°C), топло лято и студена зима, пролетно-летен максимум и зимен минимум на валежите, ежегодна и сравнително устойчива снежна покривка, чиято продължителност нараства в планините.

Температура на въздуха

Средногодишната температура на въздуха за района на община Полски Тръмбеш възлиза на +11,5° С, като най-топъл месец е юли, когато се наблюдава най-високата средномесечна температура – 17,5°C. Най-високата максимална температура, измерена в региона, е 41,8°C. Средномесечна минимална температура е 5,3° С, а абсолютната минимална е –33,7° С, измерена през м.януари, като всички зимни средномесечни температури са положителни, с изключение на м.януари. Най-топъл е м. август, когато се наблюдават и най-високите средномесечни температура - +22,4°C, най-висока средномесечна максимална температура - +29,8°C и най-високи абсолютни максимални стойности +41,8°C. От м.септември до м.април абсолютните минимални температури варират от –6,1°C до –28,6°C (м.март)

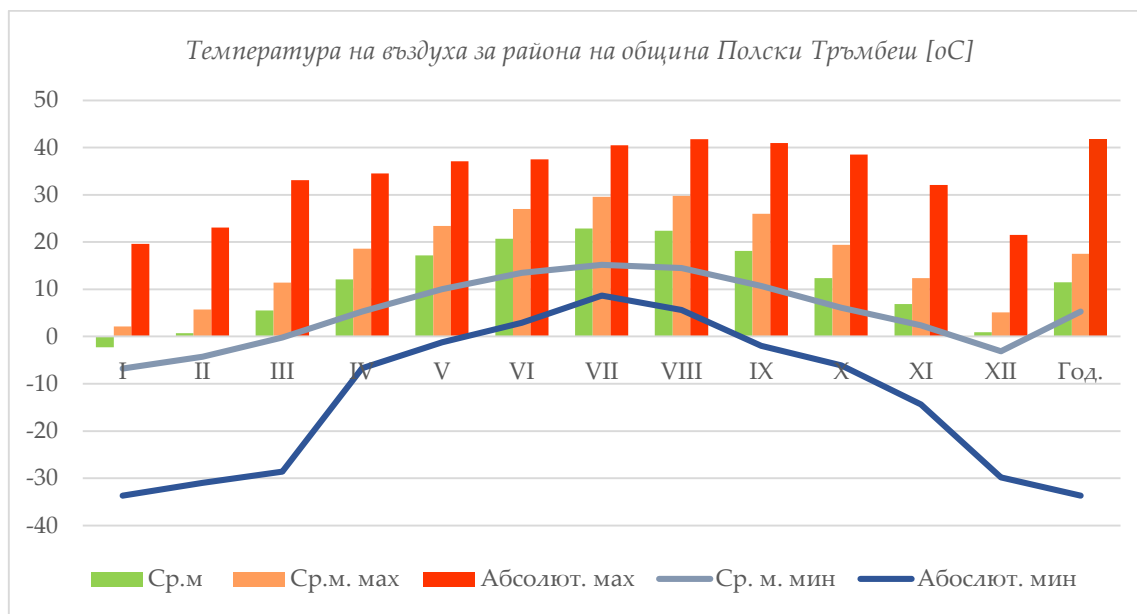
Таблица 2 Метеорологични фактори – температура на въздуха

Показател	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Ср.м	-2.3	0.7	5.5	12.1	17.2	20.7	22.9	22.4	18.1	12.4	6.9	0.9	11.5
Ср.м. мах	2.1	5.7	11.4	18.6	23.4	27.0	29.6	29.8	26.0	19.4	12.4	5.1	17.5
Абсолют. мах	19.6	23.1	33.1	34.5	37.1	37.5	40.5	41.8	41.0	38.5	32.1	21.5	41.8
Ср. м. мин	-6.8	-4.3	-0.2	5.3	10.0	13.5	15.2	14.5	10.7	6.1	2.4	-3.1	5.3
Абсолют. мин	-33.7	-31.0	-28.6	-6.7	-1.2	2.9	8.7	5.6	-2.0	-6.1	-14.4	-29.8	-33.7

Източник: Климатичния справочник на България, Институт по метеорология и хидрология - БАН, 1983 г.

Фигура 3 Метеорологични фактори (температура на въздуха) за района на община Полски Тръмбеш

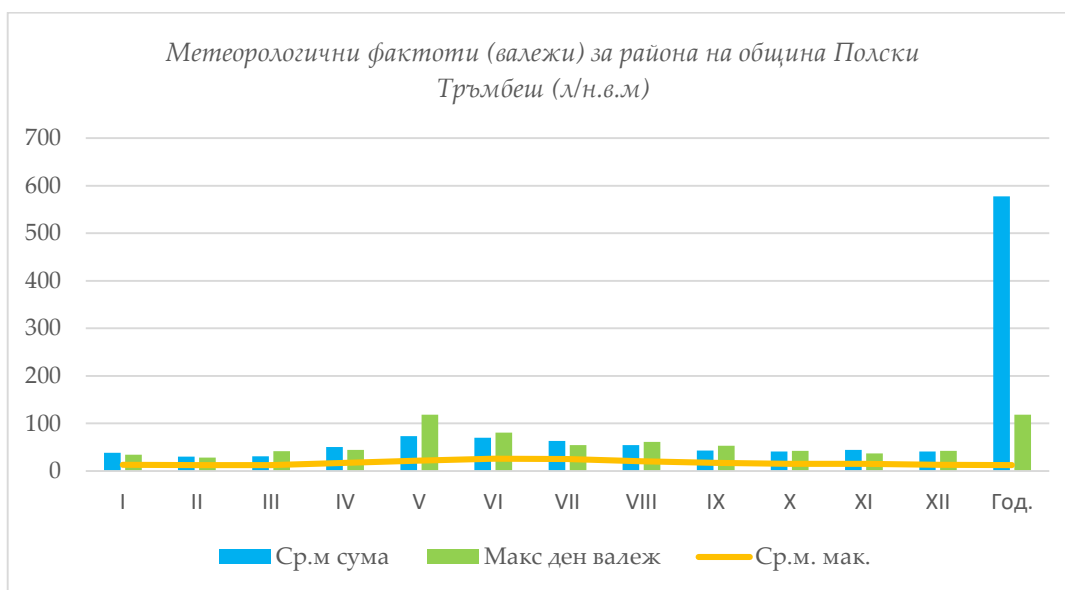
Валежи

Средногодишната сума на валежите е 565 л/н.в.м и е под средното за страната с летен максимум и зимен минимум. Най-сух месец е м. февруари, а най-влажен – м.юни. За района валежите са неравномерно разпределени в два валежни максимума – есен-зима, пролет-есен. Снежната покривка е с продължителност 50 дни, но често е нетрайна. Относителната влажност на въздуха е в рамките на нормалното и се характеризира със зимен максимум и летен минимум.

Таблица 3 Метеорологични фактори – валежи

Показател	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Ср.м сума	38	30	31	50	73	70	63	54	43	41	44	41	578
Макс ден валеж	33.8	28.0	41.3	44.0	118.1	80.7	54.4	61.3	52.7	42.3	36.9	42.1	118.1
Ср.м. макс.	13	12	12	17	22	26	25	20	17	15	15	13	12

Фигура 4 Метеорологични фактори (валежи) за района на община Полски Тръмбеш

Източник: Климатичния справочник на България, Институт по метеорология и хидрология - БАН, 1983 г.

Валежите от сняг най-често започват през втората десетдневка на декември и продължават до февруари, като обичайно височината не надхвърля девет сантиметра.

Относителна влажност на въздуха

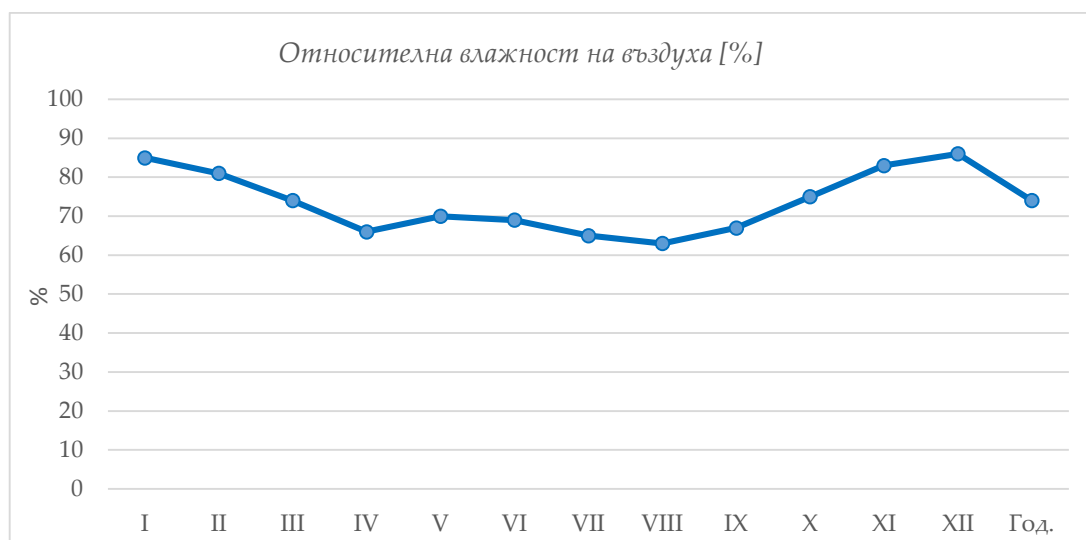
Средната годишна влажност на въздуха е 71 %, като влажността е по-голяма през късната есен, зимата и ранната пролет от 75 до 83 %. Най-ниска е относителната влажност на въздуха през летните месеци – около 60 % (за сравнение през същия сезон по Черноморието е около 70 %). Относителната влажност на въздуха през зимните месеци е съпоставима със средната за страната.

Броят на дните с мъгли варира от 7 до 35, като максимумът им е през зимните месеци. Известно е, че мъглите създават неблагоприятни условия за високи приземни концентрации на замърсители, но те не са често явление за района на общината.

Таблица 4 Относителна влажност на въздуха [%]

Показател	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Относителна влажност	85	81	74	66	70	69	65	63	67	75	83	86	74

Източник: Климатичния справочник на България, Институт по метеорология и хидрология - БАН, 1983 г.

Фигура 5 Относителна влажност на въздуха [%]

Посока и скорост на вятъра

Преобладаващата посока на вятъра през цялата година е североизточната (средна годишна честота 42,6%) и северозападната (средно годишна честота 37,3%). Процентът на дните с тихо време възлиза на 20.

Таблица 5 Посока на вятъра и % тихо време

Период	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Тихо %
Януари	2.3	4.0	18.7	7.8	3.5	3.1	43.7	16.9	51.2
Април	4.9	5.3	25.7	9.7	8.0	4.3	29.4	12.8	34.6
Юли	5.2	5.8	23.8	6.2	4.8	3.8	34.4	16.0	42.3
Октомври	5.4	5.6	25.7	9.8	6.6	3.7	30.3	12.9	52.4
Год.	4.2	5.5	23.9	8.6	5.4	3.4	33.5	15.5	43.0

Източник: Климатичния справочник на България, Институт по метеорология и хидрология - БАН, 1983 г.

Фигура 6 Роза на ветровете за района на община Полски Тръмбеш

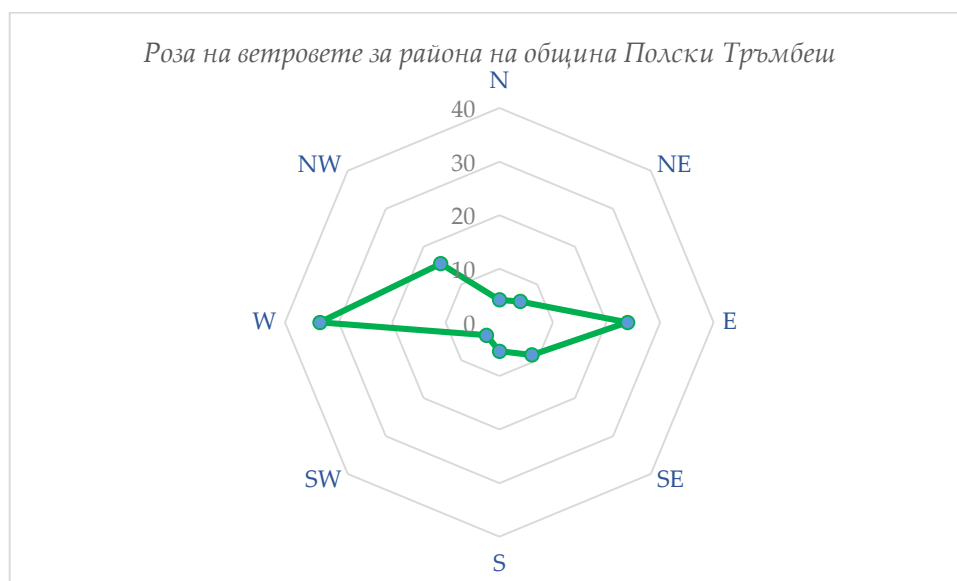

Таблица 6 Средна скорост на вятъра за района на община Полски Тръмбеш

Период	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII
Средна скорост м/с	1.9	2.6	3.0	2.8	2.4	2.3	2.1	2.1	1.8	1.8	1.9	1.7	2.2

Източник: Климатичния справочник на България, Институт по метеорология и хидрология - БАН, 1983 г.

Слънчева радиация

Интензивността на сумарната слънчева радиация (образувана от пряката и разсеяната слънчева радиация), е в пряка зависимост от височината на слънцето над хоризонта и от прозрачността на атмосферата. Сумарната слънчева радиация има характерен дневен и годишен ход с максимум по обяд и през лятото при напълно ясно небе. Средногодишната слънчева радиация за района на община Полски Тръмбеш е 1287 kWh/m², при хоризонтална повърхност и 1469 kWh/m² при оптимален наклон.

1.2. Климатични изменения в България

България е разположена в един от регионите, който е особено уязвим към изменението на климата (главно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи) и към нарастващата честота на екстремни събития, свързани с изменението на климата, като суши и наводнения. Най-често срещаните хидрометеорологични природни бедствия са екстремни валежи и температури, бури, наводнения, горски пожари, свлачища и суша.

Анализите на многогодишните климатични данни показват следните факти:

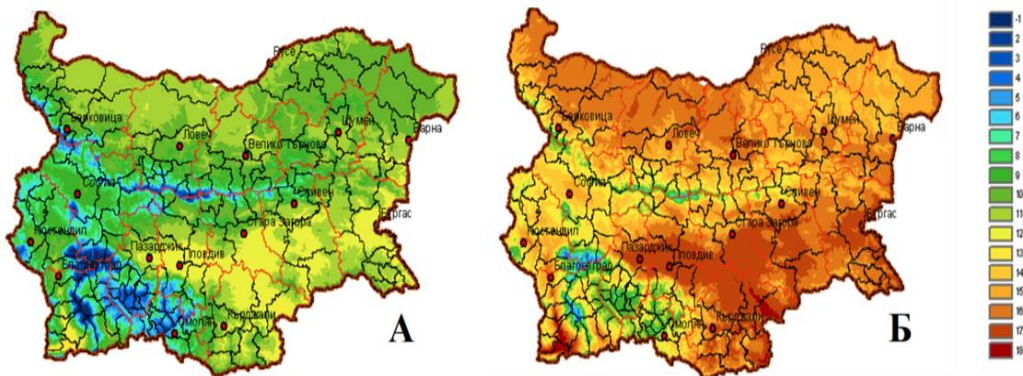
- повишението на средногодишните температури на въздуха през 20-ти век е най-голямо спрямо предишните векове за последните 1000 години;

- средната глобална приземна температура на въздуха се е увеличила от 0.74 °C през периода 1906-2005 година;
- над 10 от последните 15 години са измежду най-топлите от началото на регулярните инструментални метеорологични наблюдения, започнали около 1850 година;
- максималната продължителност на периода, през който земята е замръзвала е намаляла с около 7% през втората половина на 20 век;
- годишната температура на въздуха, осреднена за Европа се е повишила с 0.8 - 1.0 °C, а изминалите последни две десетилетия са били най-топлите на континента за периода на инструментални измервания;

В България по отношение на промените на климата се наблюдава следното:

- налице е тенденция към затопляне – последното десетилетие е по-топло от предходното, което от своя страна е по-топло от десет годишният период преди него.
- увеличават се случаите на проливни валежи;
- увеличава се броя на дните с гръмотевични бури и градушки в по-хладните десетдневия през април и септември;
- намалява годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, като минималната температура се повишава по-бързо от максималната;
- намалява дебелината на снежната покривка;

Научните прогнози сочат, че средната температура ще се повиши между 1,8°C и 4°C до 2100 г., като покачването в Европа се очаква да бъде дори по-високо от прогнозната глобална средна стойност. Изследванията, проведени от департамента по метеорология на Националния институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките (НИМХ), предвиждат повишение на годишната температура на въздуха в България от 0,7 °C до 1,8 °C до 2020 г. Още по-високи температури се очакват до 2050 и 2080 г., като прогнозираните повишения са съответно от 1.6°C до 3.1°C и от 2.9 °C до 4.1 °C (фигура №7). Като цяло, повишаването на температурата се очаква да бъде по-голямо през летния сезон (от юли до септември).

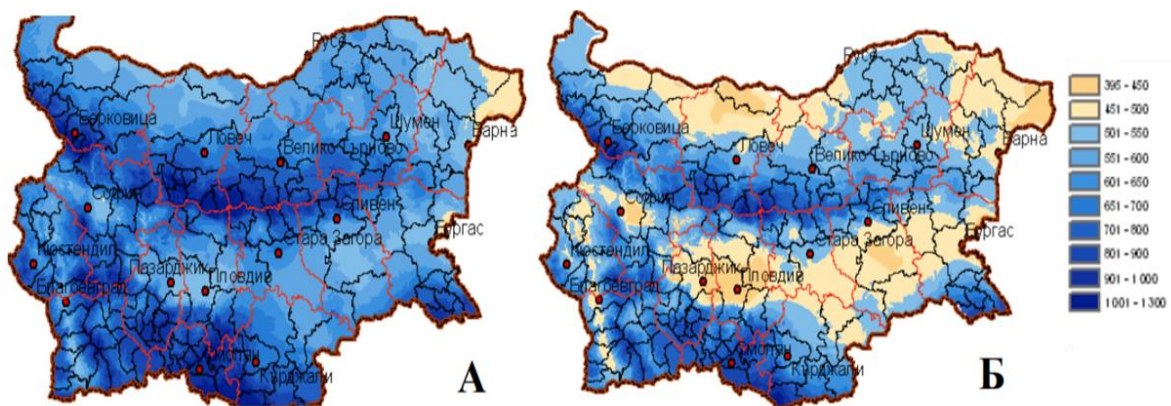

Източник: НИХМ

Фигура 7 Средна годишна температура през 1961 -1990 г. (А); Песимистичен климатичен сценарии за средна годишна температура за 2080 (Б)

В периода 1988-2018 г. средната годишна температура на въздуха за ниската част от страната (за районите с н.в. до 800 m) е нараснала средно с 0.87 °С спрямо нормата за референтния климатичен период 1961-1990 г., като се изменя в границите от 10.6 °С до 13.0°С (Фиг.8). Запазва се нарастващата тенденция на колебанията на средната годишна температура на въздуха, а температурните аномалии за всички години след 2007 г. (с изключение на 2011г.) са над +1°С.

От гледна точка на очакваните промени в режима на валежите, вероятно е да има намаляване на валежите, което ще доведе до значително намаляване на общите водни запаси в страната. В това отношение прогнозите сочат намаляване на валежите с приблизително 10% до 2020 г., 15 % до 2050 г. и от 30 % до 40 % до 2080 г. (фигура № 8). При повечето сценарии за изменението на климата валежите през зимните месеци вероятно ще се увеличат до края на века, но се очаква значителното намаляване на валежите през летните месеци да компенсира това увеличение.

Източник: НИХМ

Фигура 8 Средна годишна сума на валежите за периода 1961 – 1990 г. (А); Очаквана сума към 2080 г., съгласно песимистичния сценарии

Климатичните и метеорологичните условия влияят на природните и антропогенни процеси, които въздействат върху състоянието на околната среда. Високите температури засягат отводняването, увеличават еутрофикацията на стоящите води, и могат да доведат до пожари. Метеорологичните условия също влияят на икономиката и по този начин увеличават натиска върху околната среда от тези сектори. Валежите оказват значителен ефект върху селското стопанство, чрез употребата на вода за напояване, торене, агрохимикали, разпространение на вредители и количеството на добивите. Други засегнати сектори включват горското стопанство и в малка степен - услугите.

2. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ

2.1. Общи положения. Задължения и правомощия на общините в сектора

В България двата основополагащи закона в областта на качеството на атмосферния въздух са:

- **Закон за опазване на околната среда (ЗООС)**, в сила от 25.09.2002г, посл.изм. ДВ. 21 от 12 Март 2021г.;
- **Закон за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ)**, в сила от 09.06.1996 г., обн. ДВ, бр. 18 от 2 Март 2021 г.

1. Закон за опазване на околната среда (ЗООС)

Правомощията и задълженията на местната власт по отношение опазване и подобряване на КАВ, съгласно ЗООС са разписани към чл. 15, ал. 1 и се свеждат до:

1. Да информират населението за състоянието на околната среда, съгласно изискванията на закона.
2. Да разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината.
3. Да организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи, биологичното разнообразие, ландшафта и природното и културното наследство в тях.
4. Да определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване, и контролират изпълнението на техните задължения.
5. Да организират дейността на създадени с решение на Общ. съвет екоинспекции, включително на обюествени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения.
6. Да определят длъжностни лица, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения по реда на ЗООС.
7. Да осъществяват правомощията си по специални закони в областта на околната среда.
8. Да определят лицата в общинската администрация, притежаваци професионалната квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Член 4 от Закона за опазване на околната среда дефинира атмосферния въздух като компонент на околната среда, заедно с атмосферата, водите, почвата, земните недра, ландшафта, природните обекти, минералното разнообразие, биологичното разнообразие и неговите елементи. Законът (членове 60, 74 и 79) също така установява основните разпоредби относно източниците на финансиране на дейностите по опазване на околната среда.

2. Закон за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ)

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя специфичните разпоредби за управление и планиране на качеството на атмосферния въздух както на национално, така и на местно/общинско ниво. Съгласно последните изменения и разпоредби на ЗЧАВ (ДВ, бр. 18 от 2 Март 2021 г), основните делегирани права и отговорности на местната власт по отношение подобрене и опазване на КАВ са:

- *Да разработват, прилагат и изпълняват Програма за качество на атмосферния въздух (ПКАВ) (когато е приложимо)*

Програмите за качеството на атмосферния въздух се разработват в случаите, когато общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух.

В съответствие с чл.37, ал.4 от Наредба 12/2010 г. в районите, в които е налице превишаване на установените норми за повече от един замърсител, се изготвят комплексни програми за достигане на установените норми за всеки отделен замърсител. Програмите включват цели, мерки, етапи и срокове за тяхното постигане; организации и институции, отговорни за тяхното изпълнение; средствата за обезпечаване на програмите; система за отчет и контрол; и система за оценка на резултатите.

Общинската програма за подобряване и управление на КАВ е един от най-важните инструменти за прилагане на законодателството на местно ниво за общините с проблемно КАВ. Наличието на този стратегически документ, помага на общините да структурират и планират своите намерения за подобрене в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен период, като ги обвържат с конкретни мерки, срокове за изпълнение, източници на финансиране, отговорни лица и показатели за наблюдение на изпълнението на заложените цели и мерки.

- *Да създават „зони с ниски“ емисии (по преценка и необходимост)*

Последните изменения в Закона за чистотата на атмосферния въздух от месец март 2021 г., предоставят на местната власт по-големи правомощия за справяне с наднорменото атмосферно замърсяване, посредством създаването на т.нар „зони с ниски емисии“. Възможността за въвеждане на зоните с „ниски емисии“ влиза в сила от 2022 г., като се предвижда в тях да се въведат временни забрани за ползването на определен вид горива и/или уреди за отопление и/или забрани за обществено ползване на пътища, участъци от пътища или определени зони от пътната мрежа. Зоните с ниски емисии на вредни вещества могат да се въведат чрез налагане на мерки, забрани, такси и ограничения.

С измененията на ЗЧАВ се цели да бъде въведен децентрализиран подход, с който ще се предостави възможност на всяка община да извършва самостоятелен анализ, съобразно местните условия, посредством които да определи дали е налице необходимост от създаване на „зони с ниски емисии“, какъв да е обхватът на зоните,

какви да са границите на създадените зони, както и за какво време ще се прилагат мерките и ограниченията в ЗНЕ за постигането на резултати във връзка с качеството на въздуха.

Правомощията и задълженията на общините по отношение осигуряване чистотата на атмосферния въздух (с изключение на изготвянето ПКАВ и създаването на ЗНЕ), обхващат и дейности по:

1. Управление и поддържане на елементите на техническата инфраструктура вкл. общински дейности с цел осигуряване на чистотата на атмосферния въздух (чл. 19, ал. 5);
2. За ограничаване на уврежданията върху здравето на населението, когато съществува риск от превишаване на установените норми или алармени прагове, при неблагоприятни метеорологични условия и други фактори общинските органи съгласувано със съответната регионална инспекция по околната среда и водите могат да разработят оперативен план за действие, определящ мерките, които трябва да бъдат предприети с цел намаляване на посочения риск и ограничаване продължителността на подобни явления. (чл. 30, ал. 1). Оперативният план за действие се разработва въз основа на проучвания в района и на утвърдените алармени прагове, които се обсъждат със заинтересуваните лица и с екологичните организации и движения. (чл. 30, ал.2). Оперативният план за действие се привежда в изпълнение при необходимост по нареждане на кмета на общината (чл.30, ал.3);
3. Общинските органи съгласувано с органите на Министерството на вътрешните работи организират и регулират движението на автомобилния транспорт в населените места с оглед осигуряване качество на атмосферния въздух, отговарящо на установените норми за вредни вещества (замърсители) (чл. 29).
4. За отделни райони, в зависимост от характера на източниците на емисии и характерния здравен риск, по предложение на кмета на общината и/или министъра на здравеопазването, министърът на околната среда и водите може да определя допълнителни показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух, извън тези към чл. 4, ал. 1 от ЗЧАВ.
5. Общинските органи могат да предлагат за утвърждаване от министъра на околната среда и водите, по-строги норми за вредни вещества в определени селища, цялата община или райони в зависимост от нивото и характера на замърсяване на атмосферния въздух над тях. (чл. 6, ал. 5);
6. Общинските органи съгласувано с министъра на околната среда и водите могат да изградят местни системи за наблюдение и контрол на качеството на атмосферния въздух в райони на тяхната територия.
7. В съответствие с *Наредба № 6 от 7 октомври 2019 г. за изискванията и контрола върху дървесината, която се използва за битово отопление* и в рамките на своите правомощия общината може да осигури/изисква за определени райони да бъдат

и водите № РД-489/26.06.2019 г., в това число: брой, вид на пунктовете, контролирани атмосферни замърсители, методи и средства за измерване. Община Полски Тръмбеш попада в район за оценка и управление на КАВ - „Агломерация Северен/Дунавски“, в която са регистрирани превишения по показател ФПЧ₁₀. Общината не се отнася към зоните/териториалните единици в рамките на РОУКАВ Северен/Дунавски район, в които са превишени пределно допустимите норми за КАВ. На територията на общината не са разположени пунктове за мониторинг, част от Националната автоматизирана система за контрол качеството на атмосферния въздух (НАСККАВ).

Най-близко разположените пунктове се намират в гр. Велико Търново, гр. Горна Оряховица и гр. Свищов. Съгласно класификацията по Приложение № 1 на Наредба №7/1999 г., пунктът в гр. Велико Търново е фонов градски и следи мониторинга в района по показатели - фини прахови частици до 10 µm (PM₁₀), фини прахови частици до 2.5 µm (PM_{2.5}) и бензен (C₆H₆). В Горна Оряховица функционира автоматична измервателна станция (АИС), а в гр. Свищов е разположена автоматична станция работеща на принципа на диференциална оптична абсорбционна спектроскопия (ДОАС).

Таблица 7 Пунктове за мониторинг и показатели, които се следят

Пункт Показател	ПМ Велико Търново	АИС Горна Оряховица	ДОАС Свищов
Азотен диоксид (NO ₂)		✓	
ФПЧ ₁₀	✓	✓	✓
ФПЧ _{2.5}	✓		
Серен диоксид (SO ₂)		✓	✓
Озон (O ₃)		✓	✓
Азотен оксид (NO)		✓	✓
Серовъглерод (CS ₂)			✓
Сероводород (H ₂ S)			✓
Бензен (C ₆ H ₆)	✓		

Качеството на атмосферния въздух на територията на община Полски Тръмбеш периодично се следи от мобилни автоматични станции (МАС), съгласно утвърден от Министъра на околната среда и водите годишен график. Мобилните автоматични станции се използват за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броят на стационарните пунктове, както и при аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации, за проследяване ефекта от изпълнението на общинските програми за намаляване нивото на атмосферните замърсители.

Съгласно регионалните годишни доклади за състоянието на околната среда на РИОСВ – Велико Търново, за района на област Велико Търново, общините с нарушено КАВ по отношение на показателя ФПЧ₁₀ са Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов.

За останалите общини в т.ч. и община Полски Тръмбеш не се наблюдават превишения на нормите по показатели, характеризиращи КАВ.

Промишлеността в града също е със силно понижена активност и не оказва влияние върху качеството на атмосферния въздух с емитирани вредни вещества. Промишлеността в община се определя от подотраслите: хранително-вкусова промишленост, лека промишленост, предприятия за технологично оборудване в животновъдството, производство на машинни съоръжения за механизация на селско стопанство и др.

Съгласно данни от регионалния доклад за състоянието на околната среда през 2020 г. на РИОСВ Велико Търново с контролни санкции за замърсяване на атмосферния въздух при извършено контролно измерване е едно предприятие на територията на общината - горивен източник на "Олива" АД, гр. Кнежа, площадка Полски Тръмбеш.

Като цяло в района на община Полски Тръмбеш липсват големи предприятия от химическата, металургичката или енергийната промишленост, които да замърсяват атмосферния въздух. По тази причина, той не е обект на системни наблюдения и не е включен в „Националната мрежа за контрол на качеството на атмосферния въздух“.

На територията на общината не функционират предприятия/съоръжения, осъществяващи дейности с източници на емисии и притежаващи комплексно разрешително по реда на глава VII от ЗООС.

По отношение на транспортния сектор, към настоящият момента (2021 г.) на територията на общината няма данни за замърсяване на въздуха над допустимите норми от отработените газове от автомобилния транспорт. Важни предпоставки за нивото на замърсяване от МПС са гъстотата на пътната мрежа, наличието на пътища от висок клас и съответно интензивността на трафика. Територията на общината се обслужва от два пресичащи се републикански пътища от трети клас и общинска пътна мрежа. Преобладава третокласната пътна мрежа (53% от общата дължина на републиканските пътища), която обслужва междуобщинските и областните потоци.

Таблица 8 Състояние на пътища на територията на община Полски Тръмбеш към 2017 г.

№ на пътя	наименование	Дължина в км	Състояние		
			добро	средно	лошо
Пътища I клас					
I-5	Русе – Велико Търново	20,3	100%		
I-3	Бяла - Плевен	12,47	100%		
Общо:		32,77			
Пътища III клас					
III - 407	Стражица - Свищов	34,65		100%	
III - 502	П. Тръмбеш - Павликени	27,99			100%
III - 504	Самоводене - Алеко	13,31			100%

Общо:		80,85			
Общински пътища					
VTR1235	/Ш-504/ Ст. Стамболово – Полски Сеновец - /I-5/	8,6		100%	
VTR1232	/Ш-502/ П. Тръмбеш – Раданово /I-5/	15,01		100%	
VTR1234	/Ш-502/ П. Тръмбеш – Обединение/ - Иванча - /Ш-504/	5,19		100%	
VTR1292	/Ш-514, Камен – п.к Сушица/ - Граница общ. /Стражица – Г. Оряховица/ - Паисий – Стрелец – Граница общ. /Г. Оряховица – П. Тръмбеш/ - Петко Каравелово /I-5/	8,89	49%		51%
Общо:		37,69			

Източник: Актуализиран документ за изпълнение на ОПР 2018-2020 г.

По данни на Община Полски Тръмбеш към 2021 г., общината е реализирала проект, с който са реконструирани и възставени, общо 19 общински улици в 12 населени места.

Индивидуалното отопление на жилищните сгради на твърдо гориво също може да се разглеждат като фактори, водещ до замърсяване на атмосферния въздух. Оценката на емисиите от битовото отопление на територията на общината като цяло е трудно да бъде определена, тъй като е необходимо да се разполага с точна информация за броя на домакинствата, тяхното разпределение по жилищни квартали и комплекси, начина на отопление и консумацията на течни, газообразни и твърди горива (дърва, въглища, брикети) от всяко домакинство. С такава информация, не разполага нито една община в България, тъй като няма изградена единна система за инвентаризация както на горивата ползвани от населението за отопление, така и за други битови нужди.

През територията на община Полски Тръмбеш преминава северният магистрален клон на националната газопроводна система в България, но общината все не е газоснабдена. Западно от град Полски Тръмбеш е изградено газопроводно отклонение до град Бяла, а в землището на с Полски Сеновец е изградена и компресорната станция за северния магистрален клон - “к.с. П. Тръмбеш”. Преминаването на магистралния газопровод е една възможност за задоволяване на енергийните потребности на общината чрез замяна на традиционните горива с природен газ и постигане на по-добър икономически и екологичен ефект.

Изводи и препоръки:

В заключение може да се обобщи, че качеството на атмосферния въздух за района на община Полски Тръмбеш се характеризира като добро, главно поради липсата на големи промишлени предприятия и висока интензивност на автомобилния трафик в града. Замърсяванията на въздуха са предимно с ФПЧ₁₀ от отоплението през зимния период, както и от части лошата пътна инфраструктура.

3. ВОДИ

3.1. Общи положения. Задължения и правомощия на общините в сектора

Основополагащият закон, уреждащ собствеността и управлението на водите на територията на Р. България е **Закона за водите (ЗВ)**, в сила от 28.01.2000 г., изм. ДВ, бр. 17 от 26 Февруари 2021 г. Целта на закона е да осигури интегрирано управление на водите в интерес на обществото в т.ч. да защити здравето на населението, като създаде условия за:

1. осигуряване на достатъчно количество и добро качество на повърхностните и подземните води за устойчиво, балансирано и справедливо водоползване;
2. намаляване на замърсяването на водите;
3. опазване на повърхностните и подземните води и водите на Черно море;
4. прекратяване на замърсяването на морската среда с естествени или синтетични вещества;
5. намаляване на заустванията, емисиите и изпусканията на приоритетни вещества;
6. прекратяване на заустванията, емисиите и изпусканията на приоритетно опасни вещества;
7. предотвратяване или намаляване на вредните последици за човешкия живот и здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност, свързани с вредното въздействие на водите.

Управлението на водите и на водностопанските системи и съоръжения се осъществява от голям брой институции на *централно, басейново, регионално и местно ниво*, поради което координацията и взаимодействието между тях е от изключително значение за провеждане на успешна политика в разглеждания сектор.

На местно ниво общините чрез общинските съвети и кметовете на общини са натоварени със следните функции, съгласно Закона за водите (ЗВ):

Общинският съвет:

- приема програма за развитието на водоснабдяването и канализацията на територията на общината в съответствие с Планове за управление на речните басейни, Стратегията за развитие и управление на водоснабдяването и канализацията, общинския план за развитие и програмата за реализация на общинския план за развитие, с регионалния генерален план на ВиК системите и съоръженията на обособената територия и генералните планове на агломерации над 10 000 е. ж. на ВиК системите и съоръженията;
- приема програма за реструктуриране на търговските дружества - ВиК оператори, в които общината е едноличен собственик на капитала;
- приема и предлага за одобряване от съответните общи събрания на търговските дружества - ВиК оператори, с общинско участие в капитала, програми за реструктурирането им;

- одобрява договорите за възлагане и за контрол на управлението на търговските дружества - ВиК оператори, в които общината е едноличен собственик на капитала;
- изразява становище по разработените от ВиК операторите бизнес планове;
- определя представители на общината в органите за управление на търговските дружества - ВиК оператори, с общинско участие в капитала;
- определя представител на общината в съответната асоциация по ВиК и съгласува мандата му;
- отговаря за координирането на управлението на ВиК системите и съоръженията на обособената територия в предвидените в закона случаи.

Кметът на общината:

1. разработва и предлага за одобрение от общинския съвет програмата за развитие на ВиК системите;
2. осъществява координацията по подготовката и реализацията на проектите за ВиК инфраструктура, които се реализират с безвъзмездна помощ чрез оперативните програми, финансирани от Кохезионния и Структурните фондове на Европейския съюз;
3. предвижда в общите и подробните устройствени планове мероприятията, необходими за развитието на водоснабдяването и канализацията в общината;
4. сключва договорите за възлагане на управлението на търговските дружества - ВиК оператори, в които общината е едноличен собственик, или когато е собственик на над 50 на сто от капитала, ако е оправомощен от общото им събрание;
5. определя основните показатели за дейността на ВиК операторите по предходната точка и за развитието им в съответствие с одобрените от КЕВР бизнес планове, контролира изпълнението им и го отчита пред общинския съвет;
6. участва като представител на общината в съответната асоциация по ВиК;
7. упражнява правата и задълженията на собственик на общински води и водни обекти;
8. издава разрешителни и осъществява контрол в предвидените от закона случаи.

3.2. Състояние на повърхностни води

В Р. България управлението на водните басейни се извършва от четирите Басейнови Дирекции, част от държавната администрация на Министерство на околната среда и водите (МОСВ). Управлението на водните басейни на територията на община Полски Тръмбеш се извършва от Басейнова Дирекция за управление на водите – Дунавски район (БДДР) с административен център гр. Плевен.

Главна водна артерия на общината е р. Янтра и нейния ляв приток – р. Елийска, по чието поречието са изградени помпени станции. Река Янтра води началото си от т.нар. Голяма поляна под връх Антово падале, а река Елийска води началото си северно от гр. Павликени в района на с. Патреш и се влива в р. Янтра при гр. Полски Тръмбеш.

Гъстотата на речната мрежа за р. Янтра е 0,7 км/км², докато за притоците се движи в границите от 0,3 км/км² (за р. Елийска) до 1,5 км/км² (за р. Острецка).

Река Янтра преминава през землищата на следните населени места на територията на общината: с. Куцина, с. Петко Каравелово, с. Раданово, гр. Полски Тръмбеш, с. Каранци, а река Елийска през – с. Обединение, с. Иванча, с. Климентово и навлиза в покрайнините на гр. Полски Тръмбеш, като се влива в меандър в местността „Ловен парк“. Преди навлизането в община Полски Тръмбеш, река Янтра приема водите на река Дряновска (с приток Белица), река Лефереджа (с притоци Стара река, Златаришка река), река Росица (с притоци Видима, Негованка). Факторите, които влияят върху състоянието и подхранването на реката са предимно залесеността, количеството на падналите валежи и антропогенното въздействие, а основните замърсители на водните ресурси се явяват непречистените битово-фекални води и отпадните води от населените места и големите животновъдни ферми. Река Янтра има изключително важно значение за гр. Полски Тръмбеш, като оказва влияние върху микроклимата на града и е главен колектор за заустване на отпадъчните води.

Повърхностният отток на територията на общината се формира от дъждовни води и в малка степен от топенето на снеговете. Честите и продължителни летни засушавания и високите изпарения през летния период водят до пресъхване на малките притоци, а по-големите реки силно намаляват водните си количества.

По поречието на р. Янтра са разположени общо 48 броя повърхностни водни тела. За повърхностните водни тела, които попадат на територията на общината, оценката на екологичното състояние/потенциал и химично състояние бива:

Таблица 9 Химично и екологично състояние/потенциал на повърхностни водни тела на територията на община Полски Тръмбеш

№	Поречи е	Код на ВТ	Географско описание на ВТ	Оценка на екологично състояние/пот енциал	Оценка на химично състояние
1	Янтра	BG1YN130R1029	р. Янтра от вливането на р. Елийска при Полски Тръмбеш до устието	умерено	неизвестно
2	Янтра	BG1YN200R028	р. Студена от извор до вливане в р. Янтра при Новград	умерено	добро
3	Янтра	BG1YN300R026	р. Елийска от извор до вливане в река Янтра при Полски Тръмбеш	умерено	неизвестно
4	Янтра	BG1YN307R027	р. Янтра от вливането на р. Росица при Крушево до вливане на р. Елийска при Полски Тръмбеш	неизвестно	добро

Източник: ПУРБ на БДДР 2016-2021 г.

Съгласно данните от ПУРБ 2016-2021г. на БДДР за повърхностните водни тела, които се намират в добро екологично състояние и добро химично състояние са планирани следните цели за опазване на околната среда:

- ✓ към 2015г. „Постигане и запазване на добро екологично и химично състояние“;
- ✓ към 2021г. и 2027г. „Запазване на добро екологично и химично състояние“;

За повърхностните водни тела оценени в по-ниско от добро екологично състояние Басейнова дирекция „Дунавски район“ поставя следните мерки за постигане на целите за опазване на околната среда:

За ВТ с код BG1YN130R1029:

- Възстановяване на речни корита и меандри в участъка от Полски Тръмбеш до Джулюница и от Новград до Дунав;
- Разработване на програми за ограничаване и ликвидиране на замърсяването – нитратно уязвими зони;
- Прилагане на добри земеделски практики;
- Проучвателен мониторинг за източниците на натиск.

За ВТ с код BG1YN200R028:

- Проучвателен мониторинг за установяване на източниците на натиск;
- Прилагане на добри земеделски практики;
- Контрол на изпълнението на мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването от земеделски източници;
- Разработване на програми за ограничаване и ликвидиране на замърсяването – нитратно уязвими зони.

За ВТ с код BG1YN300R026:

- Изграждане на ПСОВ Полски Тръмбеш;
- Проучвателен мониторинг за установяване на източниците на натиск;
- Прилагане на добри земеделски практики;
- Разработване на програми за ограничаване и ликвидиране на замърсяването – нитратно уязвими;

Оценката за състоянието на отделните елементи за качество към 2019 г., изготвена от БДДР, на база резултатите от изпълнения през периода 2018 – 2019 г. мониторинг за хидробиологични и физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества, показва следните резултати за повърхностните водни тела на територията на община Полски Тръмбеш:

- ✓ *река Янтра от вливане на р.Елийска при Полски Тръмбеш до устие BG1YN130R1029.*

Водното тяло се намира в уязвима зона за натоварване с нитрати от земеделски дейности. От анализа на физикохимичните елементи за качество е видно, че водното тяло отговаря на изискванията за добро/отлично състояние спрямо изискванията на Наредба Н-4. При анализа на специфичните замърсители не се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е в добро химично състояние. Даните от проведения хидробиологичен мониторинг през 2019г. на показват умерено състояние.

✓ *р. Елийска преди вливане в р. Янтра BG1YN300R026*

От анализа на физикохимичните елементи за качество е видно, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние спрямо изискванията на Наредба Н-4. При анализа на специфичните замърсители не се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества водното тяло е в добро химично състояние. Наблюдаваните биологични елементи за качество през 2019г. отчитат умерено състояние.

✓ *р. Янтра от вливане на р. Лефеджа при Горски долен Тръмбеш до вливане на р. Росица при Крушето- BG1YN307R1127.*

През 2019 година водното тяло не е планирано за наблюдение по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества.

✓ *Река Студена, водно тяло с код BG1YN200R028*

Водното тяло на р. Студена обхваща целия водосбор на реката от извор до устие – вливането и в р. Янтра. За оценка на състоянието се използват данните от пункта при с. Новград. Цялото поречие на р. Студена е в нитратно уязвимата зона. При анализа на физикохимичните показатели, става ясно, че се наблюдават превишения на стойностите, спрямо изискванията за добро състояние по всички биогенни вещества. В периода са установени високи концентрации на манган и хром. При тези измерени концентрации може да се заключи, че водното тяло по физикохимични показатели и специфични замърсители не отговаря на изискванията за добро състояние. При анализа на приоритетните вещества не се отбелязват превишени концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Оценката на химичното състояние на водно тяло на р. Студена е добро. Данните от 2018г. за пункта на р.Студена, преди вливане в р.Янтра от БЕК макрозообентос отчитат умерен потенциал.

3.3. Състояние на подземни води

Състоянието на подземните води се оценяват въз основа на информация, която ИОАС изпраща до Басейнова Дирекция „Дунавски район “. За всеки отделен мониторингов пункт, пробонабирането се извършва по схема, както следва:

- 1.) **I група – основни-физико-химични показатели** - разтворен кислород, рН, електропроводимост, нитратни йони, амониеви йони, температура, перманганатна окисляемост, обща твърдост, калций, магнезий, хлориди, натрий, калий, сулфати, хидрокарбонати, карбонати, сух остатък – анализират се всички показатели във всички пунктовете за подземни води сезонно (четири пъти в годината) или на полугодие (два пъти годишно – в пет мониторингови пункта).
- 2.) **II група - допълнителни физико-химични показатели** – нитритни йони, фосфати, желязо (общо), манган – анализират се всички или отделни показатели във всички мониторингови пунктове сезонно (четири пъти в годината) или на полугодие (два пъти годишно).
- 3.) **III група – метали и металоиди** – олово, кадмий, арсен, живак, мед, цинк, никел, хром (общ), хром – тривалентен, хром – шествалентен, обща α – активност, обща β – активност, естествен уран, радий R226 – анализират се всички или отделни показатели във всички мониторингови пунктове веднъж годишно през трето тримесечие, а в четири мониторингови пункта, в които са фиксирани съдържания на радиоактивни компоненти над стандарт съгласно Наредба № 1/2007г. за проучване, ползване и опазване на подземните води – тези показатели се анализират четири пъти в годината.
- 4.) **IV група – органични вещества** – четири пъти в годината е предвидено да се извършват анализи на трихлоретилен и тетрачлоретилен.

Оценката на химичното състояние на подземни водни тела (ПВТ) в БДДР се извършва съгласно подход за оценка на химичното състояние на подземните водни тела в две категории – добро и лошо. Подходът е разработен в съответствие с изискванията на Директива 2000/60/ЕС, Директива 2006/118/ЕО за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване, Наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води, Ръководство № 18 за състоянието на подземните води и оценка на тенденциите, Ръководство №17 за предотвратяване или ограничаване на преките и непреките отвеждания, и Ръководството за докладване по РДВ през 2016 г.

Получените резултатите се сравняват със стандарт за качество съгласно Приложение № 1 към чл. 10, ал. 2, т. 1 на Наредба № 1 от 10.10.2007г. (ДВ, бр. 87 от 2007г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 102 от 23 декември 2016 г.) за проучване, ползване и опазване на подземните води и с референтни стойности (РС) (определени по реда на чл. 118б от Закона за водите) на отделните показатели.

Резултатът от извършената обща оценка на химичното и количествено състояние на ПВТ на територията на община Полски Тръмбеш, съгласно данни от ПУРБ 2016 – 2021 г. е както следва:

Таблица 10 Количествено и химично състояние на ПВТ на територията на община Полски Тръмбеш

Код на ВТ	Наименование на ВТ	Обща оценка на химичното състояние	Наличие на възходяща тенденция
BG1G0000QAL020	Порови води в Кватернера – р. Янтра	Добро	Не
BG1G0000QPL026	Порови води в кватернера между реките Осъм и Янтра	Лошо	не

Източник: ПУРБ 2016-2021 г., БДДР

Съгласно данни от ПУРБ 2016-2021г. на БДДР, анализа на водите в пунктовете класифицирани в „лошо“ химично състояние, показват трайно повишени стойности на хром в периода от 2010 до момента. Постоянното повишено съдържание на хрома се предполага, че се дължи предимно на факта, че за формирането на химичния състав на водите в района имат значение постъпващите води от лъсовите наслаги, които са с геогенно повишено съдържание на хром в тази част от страната.

Количествено състояние на подземни води

Основните критерии, които се използват за оценка на химичното състояние на подземните води са стандартите за качество, определени в Приложение №1 към Наредба 1/2007г. за проучване, ползване и опазване на подземните води и праговите стойности на показатели на замърсяване. За всички 50 подземни водни тела, попадащи в обхвата на БДДР, 22 броя ПВТ са оценени в „лошо“ състояние, а останалите 28 от тях - в „добро“ химично състояние. Оценката на количественото състояние на подземните водни тела на територията на община Полски Тръмбеш е както следва:

Таблица 11 Оценка на количествено състояние на подземни водни тела в община Полски Тръмбеш

Код на ПВТ	Наименование на ПВТ	Разполагаем ресурс (л/сек.)	Общо черпене от ПВТ (м ³ /год)	Количествено състояние	разполагаем ресурс
BG1G0000QAL020	Порови води в Кватернера – р. Янтра	929	3799818	добро	13%
BG1G0000QPL026	Порови води в Кватернера между реките Осъм и Янтра	1399	3347934	добро	8%

Източник: ПУРБ БДДР 2016- 2021 г.

Съгласно данни от ПУРБ 2016 – 2021 г. всички подземни водни тела, както на територията на общината, така и за цялата Басейнова дирекция са оценени в добро

количествено състояние. В община Полски Тръмбеш има разкрити и източници на дълбокоподпочвени минерални води с хипотермален произход в гр. Полски Тръмбеш и с. Обединение. Водоносния хоризонт на тези води започва от 750 м., а дебитът на минералните води е 50-60 л/сек и се използват основно за балнолечение.

3.4. Зони за защита на водите, съгласно чл. 119а, ал. 1 от ЗВ

Съгласно Закона за водите, зоните за защита на водите включват:

- територията на водосбора на повърхностните водни тела и земната повърхност над подземните водни тела – за питейно-битови нужди;
- водните тела, определени като води за отдих и водни спортове, включително определените зони с води за къпане;
- зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително:
  - o уязвими зони;
  - o чувствителни зони;
- зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;
- защитени територии и зони, определени или обявени за опазване на местообитанията и биологичните видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване;

1.) Чувствителни територии

Чувствителни зони

Понятието „чувствителни зони“ е термин от Директива 91/271/ЕЕС и характеризира водоприемник, който се намира или има риск да достигне състояние на еутрофикация – обогатяване с биогенните елементи азот и фосфор. Чувствителните зони в повърхностните водни обекти са тези, определени съгласно критериите, посочени в Приложение №4 към чл. 12, ал. 1 от Наредба № 6/09.11.2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти (ДВ, бр. 97 от 2000 г.) и със Заповед № РД 970/28.07.2003 г. на Министъра на околната среда и водите.

Уязвими зони

Уязвимите зони, които са замърсени или застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвими зони в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници са определени със Заповед №РД-660/28.08.2019 г. на министъра на околната среда и водите. Тези зони са в съответствие с изискванията на Директива 91/676/ЕЕС относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници. Съгласно горепосочената заповед, следните водни тела са определени като води, които са замърсени или води, които са застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници:

- BG1G0000QAL020 - Порови води в Кватернера – р. Янтра;
Съгласно горесцитираната заповед (Приложение 2), цялата територия на община Полски Тръмбеш попада в обхвата на уязвимата зона.

2.) Зони за питейно-битово водоснабдяване

Освен от деривация „Йовковци“, по-голяма част от селищата в община Полски Тръмбеш се водоснабдяват от местни водоизточници. Това са предимно: дренажни галерии, шахтови и тръбни кладенци и няколко каптажа. Част от тях нямат учредени СОЗ, съгласно Наредба 3 от 16.10.2000 г. Водата им по качество отговаря на Наредба 9 от 16.03.2001 г. за вода предназначена за питейно - битови цели.

3.5. Водоснабдителна мрежа

Водоснабдяването на селищата в общината е основно от местни водоизточници /предимно дренажни галерии и шахтови кладенци/ и частично от яз. „Йовковци“.

Язовир „Йовковци“ е изграждан от 1968 г. до 1981 г. Водата от язовира се използва само за питейно-битово водоснабдяване за градовете Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица, Стражица, Дебелец, Килифарево, Полски Тръмбеш, Дряново и прилежащите села.

Водата от язовира преминава през ПСПВ, след която по деривация „Йовковци“ достига до изливен водоем кв. „Гарата“ на гр. Горна Оряховица с кота водно ниво 146,00 м. След него по стоманен водопровод Ø426 мм, тръгващ на север, подава вода към прилежащите села и достига до гр. Полски Тръмбеш. Преди достигане до гр. Полски Тръмбеш подава вода на част от селата от общината, а именно Куцина, Петко Каравелово, Раданово и Климентово. Останалите села от общината се водоснабдяват от местни водоизточници, както следва:

гр. Полски Тръмбеш – град Полски Тръмбеш се водоснабдява основно от яз. Йовковци. Водата по водопровод от стоманени тръби Ø 273 мм достига до НВ ниска зона с обем 350 м³ и НВ висока зона с обем 450м³ . Допълнителни водни количества се подават от каптаж, намиращ се на 2,5 км северно от града, от който се пълни НВ с обем 180 м³, разположен в северозападната част в чертите на града, от който по стоманен водопровод Ø150 мм, се подава вода на отделна обособена средна зона на града. Като резервно водоснабдяване, вода може да се подаде от ПС с. Раданово по напорен водопровод от АЦ тръби Ø200 мм.

с. Климентово - Водата за с. Климентово се подава по водопровод от АЦ тръби Ø150 и L=1150 м от НВ с обем 450м³ за висока зона на гр. Полски Тръмбеш, който се пълни от яз. Йовковци.

с. Раданово - От два шахтови кладенеца южно на с. Раданово и обща помпена станция се подава вода към напорните резервоари на групата селища Раданово, Полски Тръмбеш и Климентово. В ПС са монтирани две групи помпи. Едната група помпи

подава вода към напорния водоем за високата зона на гр. Полски Тръмбеш, по тласкател L=3350 м от АЦ тръби с диаметър Ø200 мм. Втората група подава вода за напорния водоем на с. Раданово, който е построен на около 1,0 км западно от селото. От него се захранва вътрешната водопроводна мрежа на с. Раданово. През 1986 година е изпълнен нов деривационен водопровод от хидровъзел „Йовковци“, който се използва за водоснабдяване на гр. Полски Тръмбеш, както и на всички близко разположени населени места покрай него. От него има изпълнена връзка за подаване на водни количества до НВ за с. Раданово.

с. Куцина - От източната страна на с. Куцина са разположени 4 броя шахтови кладенци. От тях водата се събира в черпателен водоем с обем 100 м³ и от ПС чрез тласкателен, водата достига до кранова шахта в която се смесва с тази от яз. Йовковци. Напорният водоем с обем 200 м³ за с. Куцина се пълни с вода от местните водоизточници и от хидровъзел „Йовковци“. По хранител от азбестоциментови тръби с диаметър Ø200 мм L=595 м се подава вода за селото.

с. Петко Каравелово - за основно водоснабдяване на селото по проект от 1971 г. е построена като обща водоснабдителна система за трите села – Полски Сеновец, Петко Каравелово и Куцина. В терасата на река Янтра на около 350 м южно от село Петко Каравелово са спуснати 3 броя шахтови кладенеца, от които водата се събира в общ черпателен водоем с обем V=100 м³ при най-северния кладенец. Тук е построена помпена станция, която подава вода към селата. Чрез тласкателен водопровод водата се довежда до НВ за селото с обем 300 м³. Вода се подава и от хидровъзел „Йовковци“ по връзка от деривацията до водоема L=515 м и Община Полски Тръмбеш.

с. Полски Сеновец - Югозападно от селото се намират два дренажа от които по отделни гравитачни водопровода, водата постъпва в ЧВ 25 м³. От него чрез препомпване по тласкателен водопровод водата, достига до напорен водоем. Допълнителни водни количества постъпват и по тласкателен водопровод от ПС с. Петко Каравелово по напорен водопровод от до двата напорни водоема с общ обем V=220+100=320 м³. Последните са построени на около 230 м северозападно от селото.

с. Каранци - в терасата на река Янтра на около 1,0 км северно от селото е изграден шахтов кладенец с диаметър D3000 мм, с дълбочината му е 10 м. До този шахтов кладенец по проект от 1968 г. е построена вкопана помпена станция. От нея се изтласква вода по тласкателен водопровод до съществуващ напорен водоем. Допълнително за водоснабдяване на с. Каранци се използва гравитачен водоизточник - каптаж, който се намира на около 300 м югоизточно и захранва само ниската зона на селото.

с. Орловец - за водоснабдяване на с. Орловец се използва водоизточник-дренаж построен на около 600 м североизточно от селото. От този дренаж водата постъпва гравитачно в черпателен водоем с обем V=50 м³, по гравитачен водопровод. От този

напорен водоем водата се довежда по гравитачен път, по хранителен водопровод до вътрешната водопроводна мрежа на селото.

с. Стефан Стамболово - водоизточникът е дренаж, намиращ се западно от селото. Водата от водоизточника достига до черпателен водоем с обем 100 м³ по гравитачен. До него е изпълнена помпена станция. От нея по тласкател водата достига до НВ висока зона. По хранител L=744 м от азбестоциментови тръби се захранва вътрешната водопроводна мрежа на висока зона на селото. Ниска зона се захранва от черпателния водоем с гравитачен водопровод.

с. Иванча - Водоснабдяване на с. Иванча е от водоизточник-дренаж, намиращ се южно от селото. Водата от водоизточника посредством гравитачен водопровод от азбестоциментови тръби. До него е изпълнена помпена станция, от която по тласкателен водопровод L се пълни напорен водоем с обем 100 м³ за висока зона на селото. От него по хранител с дължина L=857 м от азбестоциментови тръби се захранва вътрешната водопроводна мрежа на високата зона на селото.

с. Обединение - Селото се водоснабдява от три дренажа „Коштра“, „Даскаловия кладенец“ и „Тенча“. Двата дренажа са разположени северозападно от селото. Водата от тях по гравитачен път чрез водопровод от „Даскаловия кладенец“ и от дренаж „Тенча“, захранва вътрешната водопроводна мрежа на селото. Водата от дренаж „Коштра“ посредством гравитачен водопровод от азбестоциментови тръби постъпва в ЧВ с обем 50 м³. От помпената станция по тласкателен водопровод мм водата постъпва в НВ с обем 160 м³, откъдето по гравитачен водопровод, постъпва във вътрешната водопроводна мрежа на селото.

с. Страхилово - водоизточниците от които се водоснабдява селото са два дренажа. Единият е разположен южно, а другия западно от селото. Водата от двата водоизточника по отделни гравитачни водопровода, от западния, достига до черпателен водоем. От помпената станция, чрез тласкателен водопровод, достига до НВ с обем 300 м³.

с. Масларево - Водоизточниците от които се водоснабдява селото са два дренажа и един шахтов кладенец. Местоположението на единият дренаж и шахтовият кладенец е западно от селото, а на другият дренаж южно от селото. Водата от западния дренаж достига до шахтовия кладенец с гравитачен водопровод. От помпената станция по тласкател водата достига до НВ с обем 280 м³. От него чрез хранител водата постъпва във вътрешната водопроводна мрежа на селото.

с. Вързулица - Водоизточникът е шахтов кладенец, намиращ се западно от селото. Водата от шахтовия кладенец чрез препомпване по тласкател достига до НВ с обем 220 м³. От там по гравитачен водопровод от азбестоциментови тръби се захранва вътрешната водопроводна мрежа на селото.

с. Павел - Село Павел се водоснабдява от два дренажа и един тръбен кладенец намиращи се западно от селото. Водата от дренажите по гравитачен водопровод достига до черпателен водоем с обем 150 м³. В него по напорен водопровод постъпва водата от единия тръбен кладенец. От помпената станция по тласкател и азбестоциментови тръби се пълни напорен водоем с обем 300 м³.

Помпени станции на територията на община Полски Тръмбеш

Състоянието на ПС в Община Полски Тръмбеш е добро. Към настоящият момент (2021 г.) не е правена основна реконструкция на ПС, а само частични ремонти. Помпите са в добро състояние:

Таблица 12 Помпени станции на територията на община Полски Тръмбеш

№	Помпена станция/местоположение	Обслужвано населено място	Мощност kW	Година на въвеждане експлоатация
1	ПС Вързулица /с. Вързулица	с. Вързулица	22	1970
2	ПС Стефан Стамболово /с. Стефан Стамболово	с. Стефан Стамболово	13	1969
3	ПС Иванча /с. Иванча	с. Иванча	8	1982
4	ПС Каранци /с. Каранци	с. Каранци	67	1971
5	ПС Масларево 1 /с. Масларево	с. Масларево	35	1965
6	ПС Масларево 2 /с. Масларево	с. Масларево	26	1984
7	ПС Орловец /с. Орловец	с. Орловец	18	1968
8	ПС Павел / с. Павел	с. Павел	30	1974
9	ПС Полски Сеновец / с. Полски Сеновец	с. Полски Сеновец	30	1975
10	ПС Раданово / с.Раданово	с. Раданово, гр. Полски Тръмбеш,	324	1970
11	ПС Петко Каравелово / с. Петко Каравелово	с. Петко Каравелово	253	1986
12	ПС Страхилово / с. Страхилово	с. Страхилово	77	1967
13	ПС Куцина / с. Куцина	с. Куцина	197	1994
14	ПС Обединение /с. Обединение	с. Обединение	44	2007

Източник: ОУП на община Полски Тръмбеш

Разпределителни водопроводни мрежи на селищата в община Полски Тръмбеш

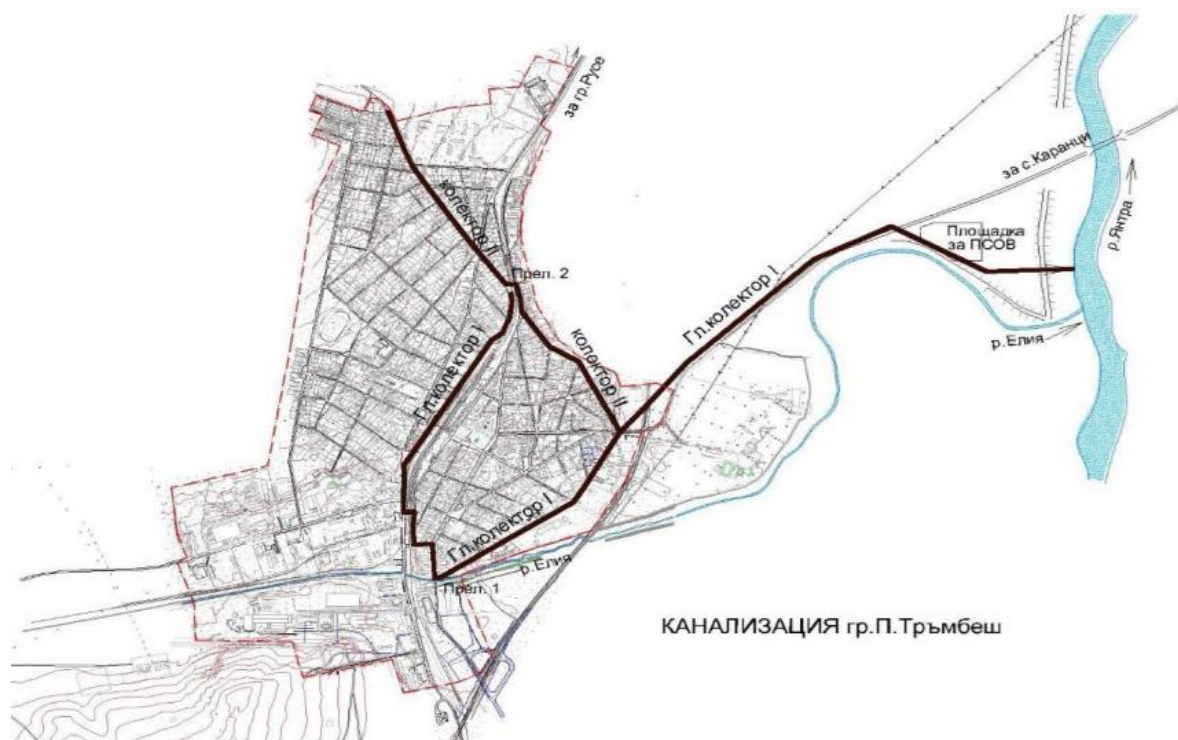
Вътрешната водопроводна мрежа в населените места на общината е изградена основно от азбестоциментови тръби (над 85%), стоманени тръби и под 2% полиетиленови тръби. Мрежите са изпълнявани през 50-те, 60-те и 70-те, години на 20-ти век, от азбестоциментови тръби, които в момента са амортизирали и дават чести аварии.

Реализираните загуби във водоснабдителната система на Община Полски Тръмбеш са от порядъка на 57% от общото подавано водно количество. Загубите на вода се разделят на два вида: технически и търговски. Техническите загуби се дължат на

скрити течове, видими аварии и др. Те от своя страна се делят на външни в довеждащите тръбопроводи извън населените места и вътрешни в разпределителните мрежи по населени места. Търговските загуби се формират най-вече в следствие на неточно отчитане на консумираната от потребителите вода или изобщо не измерена такава при консуматорите без водомери, кражби на вода и други.

3.6. Канализационна мрежа

През 1968 г. е изработен идеен проект за канализация на гр. Полски Тръмбеш от РПО, гр. Велико Търново, а от 1970 г. има и работен проект за канализационната мрежа на града. По него през 1973 г. започва поетапното изграждане на канализационните клоновете в зависимост от финансирането. По настоящем е изградена около 80-85% от цялата канализационна мрежа, както и главния колектор, който е заустен в р. Янтра. Съгласно този проект канализацията на населеното място е проектирана и в последствие изпълнявана като смесена, т.е. за битови и дъждовни отпадъчни водни количества. Мрежата е решена с два главни колектора. Главен колектор I, започва от централната част на града, върви успоредно на ЖП линията, пресича я в близост до р. Елия, където чрез дъждопреливник №1 става отливането на дъждовните води. След това продължава в източна посока до достигане площадката за бъдеща ПСОВ, като в момента се зауства в р. Янтра. Колектор II, тръгва от най-северната точка на града, върви на югоизток, като след пресичане на ЖП линията, има изпълнен дъждопреливник. Продължава на югоизток до включване в главен колектор I. Няма изградена ПСОВ. Канализацията е изпълнявана основно от бетонови тръби за малките диаметри до Ø500мм и от стоманобетонни тръби за по-големите диаметри – Ø600мм, Ø800мм, Ø1000мм, като има изпълнени по монолитен начин стоманобетонни канали- главния устообразен колектор.

Фигура 10 Канализационна схема на гр. Полски Тръмбеш

В останалите населени места няма изградена улична канализация. В с. Петко Каравелово има проект за канализация на 6 квартала, както и отредена площадка за ПСОВ с план за застрояване и парцеларен план на елементите на техническата инфраструктура в ПИ 006003 по КВС на с. Петко Каравелово. В някои населени места има местна локална мрежа, обслужваща няколко административни и обществени сгради, свързани със септичните им ями и заустени в преминаващите през селата дерета.

За град Полски Тръмбеш са извършени предпроектни и изготвен идеен проект за изграждане на ПСОВ, доизграждане на канализационна мрежа и подмяна на съпътстващата водопроводна мрежа.

3.7. Територии със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН)

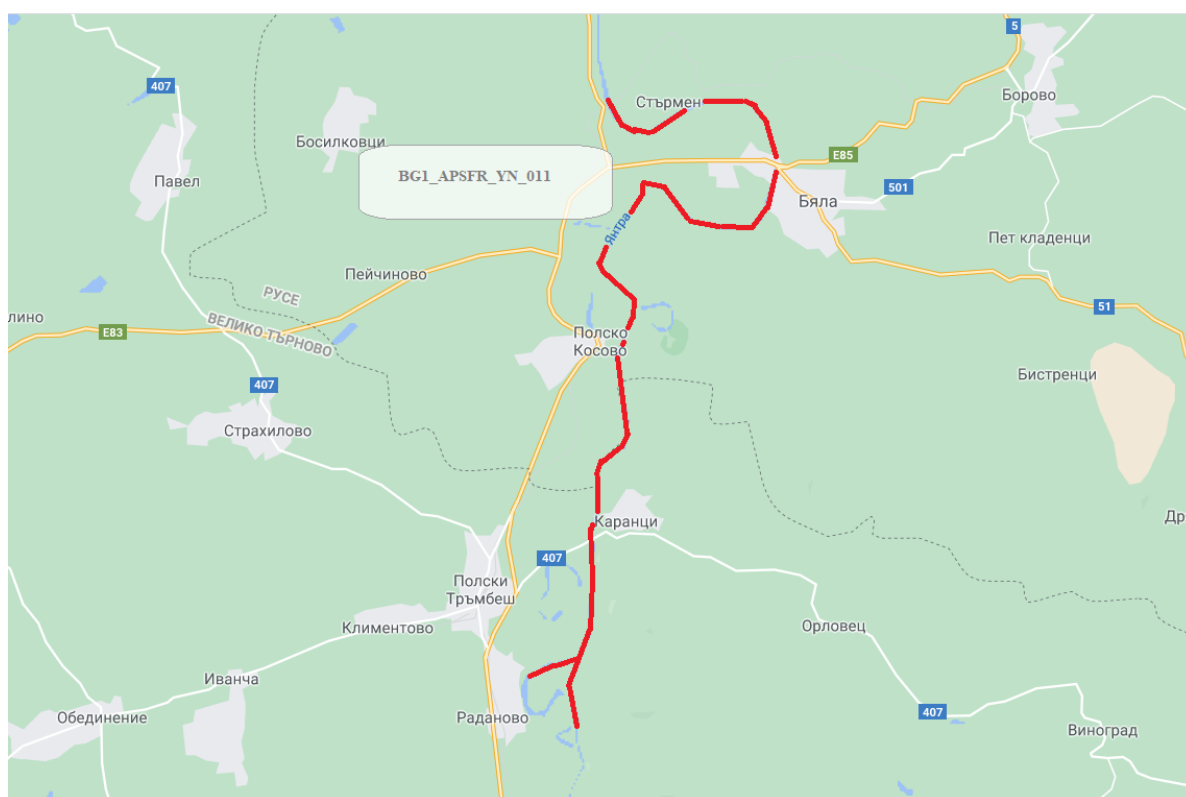
Наводненията са едни от най-често срещаните природни бедствия, които регистрират през последните години най-унищожителните си проявления. Наводненията най-често са предизвикани от проливни дъждове и градушки, които освен, че стават причина за икономически проблеми, водят и до проблеми свързани със здравословното състояние на населението в бедстващите райони. Наводненията са причина за огромни щети на заливните зони, засягайки обширни територии с жилищни и промишлени обекти, земеделски земи и горски масиви.

Определените райони със значителен потенциален риск от наводнения по чл. 146г от ЗВ, съгласно ПУРН 2016-2021 г. за територията на община Полски Тръмбеш са представени по-долу както следва:

Таблица 13 Райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН)

Код на РЗПРН	Име на РЗПРН	поречию	Код на водното тяло	Населено място	Степен на риск
BG1_APSFR_YN_011	Р. Янтра между градовете Полски Тръмбеш и Бяла	Янтра	BG1YN300R026 BG1YN307R027	гр. Полски Тръмбеш; гр. Бяла, с. Климентово, с. Раданово, с. Стърмен	висок

Източник: ПУРН 2016 – 2021 г., БДДР

Фигура 11 Райони със значителен потенциален риск от наводнения за територията на община Полски Тръмбеш

BG1_APSFR_YN_011 „р. Янтра между градовете Полски Тръмбеш и Бяла“

Районът е формиран около два града, в които е определен висок общ риск – гр. Полски Тръмбеш и гр. Бяла. Поради близкото им разположение един спрямо друг, около 8 км., измерено по протежението на р. Янтра, те са обединени в общ РЗПРН. По-конкретно, този РЗПРН обхваща поречието на р. Янтра от с. Раданово до с. Стърмен, както и притока ѝ р. Елийска с гр. Полски Тръмбеш и с. Климентово, като риска е обследван в пет населени места – с. Раданово, с.Климентово, гр. Полски Тръмбеш, гр. Бяла и с. Стърмен. Районът има дължина около 42.8 км.

За този РЗПРН има регистрирани само 3 наводнения от 2005 година, без жертви т.е. ако се съди по минали наводнения, този РЗПРН не е с висок риск.

По дължина на целия участък на р. Янтра до южната част на гр. Бяла има изградени предпазни диги. Те, обаче са в доста занемарено състояние; (фигура 12.)

Фигура 12 Дигите на р. Янтра преди гр. Полски Тръмбеш (с. Каранци)

Източник: ПУРН БДДР 2016 – 2021 г.

3.8. Идентифицирани източници на замърсяване

Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите, от които идват и съответните проблеми са земеделието, промишлеността, транспорта и населените места, като голяма част от тези замърсявания постоянно се изпускат в повърхностните и подземни води. Състоянието на водните тела се определя в зависимост от следните категории значими натоварвания:

- Значими точкови източници на замърсяване на повърхностните води;
- Значими дифузни източници на замърсяване на повърхностните води;
- Значими водоземания от повърхностните води;
- Други въздействия върху повърхностните води - морфологични изменения и регулиране на оттока.

Точкови източници на замърсяване

Точковите източници на замърсяване са битово - фекалните води (БФВ), които се образуват в жилищните, обществени и производствени сгради. Битовите води съдържат най-различни органични и неорганични замърсяващи вещества. В канализационните мрежи на населените места протичат както битови, така и производствени отпадъчни

води (ОВ). Съставът на ОВ от населените места зависи и от характера на производствените ОВ, които се отвеждат в канализационната мрежа. В битовите отпадъчни води е увеличено съдържанието на синтетични миещи и перилни препарати, които са повърхностно активни вещества. Тяхното присъствие в битовите отпадъчни води и от там във водоприемниците, води до рязко влошаване на условията за постъпване на кислород чрез дифузия. Смесването на непречистени битови отпадъчни води с водите на водоприемниците води до замърсяването им с неразтворени, колоидни и разтворени примеси, до интензивното изразходване на съдържащия се кислород поради наличието на лесно окисляващи се вещества, както и до протичането на вторични процеси на замърсяване (в резултат на анаеробно разлагане).

Дифузни източници на замърсяване

Дифузни източници на замърсяване са от населени места без ПСОВ и без канализация, промишлени зони без канализация, сметища без изолация. При дифузно внесените вещества от значение са биогенните вещества, пестицидите (препарати за растителна защита) и тежките метали. Проблемите произлизащи от дифузното натоварване на повърхностните води с азот се влияе основно от притока от подземните води (разтворените вещества), а с фосфор се предизвиква основно от ерозията (внесените количества твърди частици). Други замърсявания, които имат значение са стари замърсявания и/или опасни замърсявания на почвата, (включително от депа, аварии), при изоставени минно-технически съоръжения или значително сухо или мокро отлагане от атмосферата.

Морфологични изменения и регулиране на оттока

Морфологични изменения, водят до следните проблеми.

- Проблеми възникнали в резултат на водочерпения за питейно-битови, промишлени, селскостопански, хидроенергийни и др. цели.
- Проблеми от регулиране на оттока - това са проблеми възникнали в следствие изграждане на хидроенергийни съоръжения (МВЕЦ).

Въздействия, свързани с хидроморфологични промени значително се отразяват върху водните организми. Особено силно е въздействието на напречни строителни съоръжения, тъй като се прекъсва проходимостта за онези водни организми, които не са в състояние да преодолеят тези прегради. Прекъсването на естествената дължина на реките, физически изменения на коритото, развитие на инфраструктурата (пътища, мостове), инженерни дейности, земекопни работи са важни и съществени въздействия, които влияят върху натоварването с вредни и биогенни вещества. Често те отнемат на водните организми тяхната жизнената среда и достъпа до хранителни вещества, а с това и възможността им за оцеляване.

Основен замърсител на водни обекти на територията на Община Полски Тръмбеш са канализационните системи на населените места, липсата на ПСОВ, както и липсата на цялостна изградена канализационна мрежа в селата. Липсата на канализационни мрежи води до отвеждане на отпадъчните води в земните пластове или заустват в прилежащи отводнителни канали, дерета и реки. В много от селищата отпадъчните води се отвеждат и в попивни ями. Външните водопроводи от водоснабдителните системи в общината са от азбестоциментови тръби и стомана, като повечето са стари и амортизирани. Течовете се наблюдават от компрометирани връзки, корозирали и деформирани тръби. Те генерират големи загуби на вода и създават риск от недостиг на питейна вода и влошаване на качеството и.

Изводи и препоръки:

- ✓ Основен замърсител на водни обекти на територията на община Полски Тръмбеш е липсата на ПСОВ за гр. Полски Тръмбеш, както и липсата на цялостна изградена канализационна мрежа за населените места на общината.
- ✓ Външните водопроводи от водоснабдителните системи в общината са стари и амортизирани, което води до недостиг на вода и влошаване на нейното качество.
- ✓ Необходимо е изграждането на пречистителни съоръжения и поддържането им в изправност и добро състояние, с цел елиминиране на заустването на непречистени отпадъчни води.
- ✓ Необходимо е в община Полски Тръмбеш да продължи подмяната на част от водопроводната мрежа от страна на ВиК "Йовковци" ООД, гр. Велико Търново, с цел да се минимизират загубите на питейна вода;
- ✓ Необходимо е доизграждане на цялостна канализационна мрежа в гр. Полски Тръмбеш

4. ПОЧВИ

4.1. Общи положения. Задължения и правомощия на общините в сектора

Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс, с което опазването им е приоритет както на държавните органи, така и общински органи, физически и юридически лица.

Съгласно Закона за почвите (ЗП), политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на местно ниво се осъществява от кметовете на общини. В рамките на своите правомощия, кмета на общината осигурява участие на обществеността при вземане на решения и разработване на стратегии, програми и планове за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

Кметовете на общини имат задължение да разработят Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите в съответствие с Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите за период не-по-кратък от 3 години. Тези програми са неразделна част от общинските програми за опазване на околната среда съгласно чл. 26 от Закона за почвите.

Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите се изготвя съгласно Методическите указания за разработване на областни и общински програми, разработени на основание Мярка 1.1.3 от Плана за действие към Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)

Съгласно Закона за почвите, кметовете на общините правят предложения за включване на площи с увредени почви, към регистър, поддържа от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), съдържащ информация за местоположението, източника на замърсяване/ увреждане, вида на площта на увреждането, оценка на риска и др.

В съответствие със Закона за почвите, кметовете на общините осъществяват контрол върху изгарянето или друга форма на неконтролирано обезвреждане, изоставяне и нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност, включително на селскостопански отпадъци, извън обхвата на приложното поле на Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

4.2. Почвена покривка и разпределение на почвени ресурси в община Полски Тръмбеш

По отношение на почвено-географското райониране на България, общината се отнася към Севернобългарска лесостепна почвена зона. За територията на община Полски Тръмбеш, най-често срещаните са ливадночерноземни, карбонатно-черноземни и типичен чернозем. За поречията на река Янтра и Елийска са типични алувиално-ливадни почви. По-рядко се срещат тъмно-сиви и горско-ливадни почви.

Алувиално-ливадни почви - са широко разпространени в заливните речни тераси. Образувани са върху порьозни алувиални наслаги и при постоянно и достатъчно овлажнение и ливадна растителност. Характеризират се с дебел хумусен хоризонт, като ежегодно се натрупват минерални вещества в почвените хоризонти.

Разпространени са върху I и II надзаливни тераси на реките на страната. Имат само един тънък повърхностен хоризонт – по-тъмен, до 10 см, след което има само слоеве, различаващи се по вида на фракцията. Те са със сиво-жълт цвят и са много плодородни. Алувиалният представлява материал, който се формира от постоянно течащи води. Той се натрупва по речната тераса като фин материал с богато органично и минерално съдържание, което му предава изключителна плодородност. Алувиално-ливадните почви са с дебел почвен хоризонт и високо съдържание на хумус.

Черноземни почви – черноземните почви са се оформили под влияние на ливадно-степна и льосостепна растителност. Почвообразуващите скали в района на черноземните почви са предимно от льосови образувания. Характерна особеност на

черноземите е отделянето на карбонатите от скалната основа във вид на „карбонатен мицел“.

- **Обикновени черноземи** – формирали са се изцяло под въздействието на лесостепна растителност. Скалите върху които са се образували са разнообразни. С най-голямо значение е льоса, но се срещат още варовици и мергели. Тези почви са предимно дълбоки и много дълбоки, но на места по склоновете на платата и хълмистите части са по-измити и дълбочината им намалява. Механичният им състав варира в рамките на пясъчливо-глинести почви – от леко до тежко пясъчливо – глинести. Сумата от фракциите по-малки от 0.01 мм за А-хоризонт се дължи от 15.20% за пясъчливо-глинести почви, през 21.68% за средно-пясъчливо глинести.
- **Карбонатен чернозем** - Карбонатните черноземи от крайдунавския район се характеризират със средно мощен хумусен хоризонт – 45-80 см. В източната част на крайдунавския район (Беленско и Русенско) мощността на хумусния хоризонт, е по-малка – 25-35 см. Карбонатните черноземи имат средно пясъчливо глинест механичен състав, като се наблюдават колебания на механичния състав в зависимост от механичния състав на льоса, льосовидните пясъчливи глини или мергелните глини. Характерна особеност на карбонатните черноземи е липсата на плътни хоризонти по техния профил, което обуславя сравнително по-леко придвижване на почвения разтвор, следователно и на лесно разтворимите хранителни вещества, за което трябва да се държи сметка при торенето. Водният режим на карбонатните черноземи не е благоприятен. Макар че сборът на годишните валежи е около 500 мм, вследствие на континенталния климат (високи температури през лятото, силни и бързо изсушаващи почвата ветрове) недостигът на влага е ограничителен фактор на добивите.

4.3. Състояние на почвите – замърсяване с нефтопродукти, засоляване, вкисляване, запечатване

4.3.1. Замърсяване с тежки метали

Различните почви имат различна устойчивост към химическо замърсяване, поради което концентрациите на тежки метали – „предохранителни“, „максимално допустими“ и „интервенционни“ са определени в зависимост от редица показатели на почвата като рН, механичен състав, дълбочина, начин на ползване на земите – обработваеми, постоянно затревени, населени места, паркове, спортни площадки и индустриални/ производствени терени (Наредба 3 от 12 август 2008г.). Съгласно данните от проведените наблюдения по пунктове в рамките на Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), почвите в страната са в сравнително добро екологично състояние по отношение на замърсяванията с тежки метали.

През 2019 г. по указания на ИАОС – София, Регионалната лаборатория е извършила пробонабиране и анализ на почвите от 5 пункта: с. Морава в община Свищов, с. Буря в община Севлиево, с. Ст. Стамболово в община П. Тръмбеш, с. Разпоповци в община Елена и гр. Стражица. От тези пунктове са взети общо 30 бр. почвени проби, на които са извършени 480 бр. анализа по заложените показатели. Широкомащабният мониторинг - I ниво включва анализ на следните показатели: почвена реакция, специфична електропроводимост, биогенни елемент - общ азот, общ фосфор, нитратен азот, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност, гранулометричен състав, както и тежки метали – мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен, живак. След анализ на резултатите е видно, че съдържанието на тежки метали в почвата е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

4.3.2. *Замърсяване на почвата с нитрати*

Няма данни от Националната система за мониторинг на почвени проби от района за замърсяване с нитрати вследствие предозизирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

Въпреки това, тенденцията на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци) на територията на община Полкси Тръмбеш все още съществува въпреки предприетите мерки и положените усилия от общината. При извършване на проверките по чистотата на населените места от експертите на РИОСВ, констатираните видове отпадъци са основно от битов характер, голям е процента и на строителните отпадъци, биоразградимите и животинска торова маса.

4.3.3. *Ерозия на почвата*

Ерозията на почвата е явление, свързано с отделяне и пренасяне на почвени частици чрез вятър, дъждовни и поливни води при протичане на естествени и/или антропогенни процеси. Загубата на почвен материал оказва съществено влияние върху функциите на почвата, както в мястото на проявлението на ерозията, така и върху прилежащите територии.

Ерозията води до намаляване на дълбочината на коренообитаемия слой, количеството на хранителните елементи и запасите на почвена влага, изчерпване на филтриращия и буферния капацитет на почвата, намаляване на съдържанието на почвено органично вещество, загуба на биоразнообразие, деградация на почвената структура, образуване на почвена кора, разпространение и акумулация на замърсители във водните течения и в зоните на акумулация на наноси.

По данни на РИОСВ Велико Търново за района на Великотърновска и Габровска област, на ветрова ерозия са подложени над 80 хил. дка. земи, предимно в равнинните и

обезлесените части на Свищовска, Павликенска и Полскотръмбешка общини. Обикновено на 4-5 години веднъж през пролетта силни ветрове и суховеи отнасят стотици тонове плодородна почва, което довежда до загуби на хумус, торове и засети култури

Ерозирали терени в общината се наблюдават в наклони и обезлесени райони. Скоростта на ерозия е различна при различните типове растителна покривка. Човешката дейност много често усилва естествената ерозия. Видът на почвообработките и начина на трайно ползване на земите са основните фактори определящи процеса на водоплощна ерозия ако се изключат природните и климатични фактори. Реални резултати за ограничаване на процеса се получават при извършване на залесяване и прилагане от земеделските производители противоерозионни дейности - агротехнически мероприятия, като подходящи почвообработки, засяване и поддържане на култури, имащи за цел нейното укрепване - постоянна тревна покривка и т.н.

Незасетите обработваеми земи са подложени на около 30 пъти по-интензивни ерозионни процеси в сравнение с почви под горска покривка. Широколистните насаждения в горския фонд, със своите водозадържащи функции имат изключителна роля за предотвратяване на ерозионните процеси.

4.3.4. Вкисляване и засоляване на почвите

Вкисляването на почвите се дължи на емисии от промишлени процеси, природни биохимични цикли, а за обработваемите почви - и от едностранчивото (без фосфор и калий) торене с азотни торове. За ограничаване на развитието на процеса на вкисляване при обработваемите почви е необходимо прилагане на подходящи модели на торене. При изоставените терени се налага ограничаване на процесите на ерозия, прилагане на стопански решения за увеличаване на почвеното плодородие и извършване на варуване, съобразно конкретните условия на засегнатите площи. До осемдесетте години на миналия век държавата предприемаше действия, чрез финансиране на мероприятия целящи намаляване и ограничаване на вкислените почви (варуване, гипсуване) на засегнатите райони и прилагане на подходящо екологосъобразно земеделие. Понастоящем тези мерки са силно ограничени.

Почвите във Великотърновска и Габровка области варират от слабо до средно кисели. За територията на общината няма данни за вкислени, засоленни или механично увредени почви.

4.3.5. Замърсяване на почвата с продукти за растителна защита (ПРЗ)

Излезлите от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност представляват опасни отпадъци и за тях се прилагат съответните разпоредби на ЗУО, касаещи третиране на тези отпадъци. Едни от основните устойчиви органични замърсители са хлорорганичните пестициди, които масово са използвани в селското стопанство през 60-те години на миналия век. След

прекратяване на дейността на ТКЗС и АПК след 1990 г., в България възниква въпросът за съхраняване и обезвреждане на останалите количества неизползвани препарати за растителна защита (ПРЗ).

С финансовата помощ на МОСВ и МЗХ през последните години в община Полски Тръмбеш бяха обособени площадки за съхранение на 25 бр. „Б-Б“ кубове, където надеждно и екологосъобразно се съхраняват около 50 000 кг забранени и излезли от употреба пестициди.

Таблица 14 Б-Б кубове и количества ПРЗ (налични на територията на община Полски Тръмбеш към 2020 г.

№	Населено място	Община	Количество на ПРЗ в кг (м ³)
1	с. Павел	Полски Тръмбеш	3 бр. – 6000 кг (12 м ³)
2	с. Обединение	Полски Тръмбеш	14 бр. – 28 000 кг (56 м ³)
3	с. Климентово	Полски Тръмбеш	8 бр. – 16 000 кг (32 м ³)

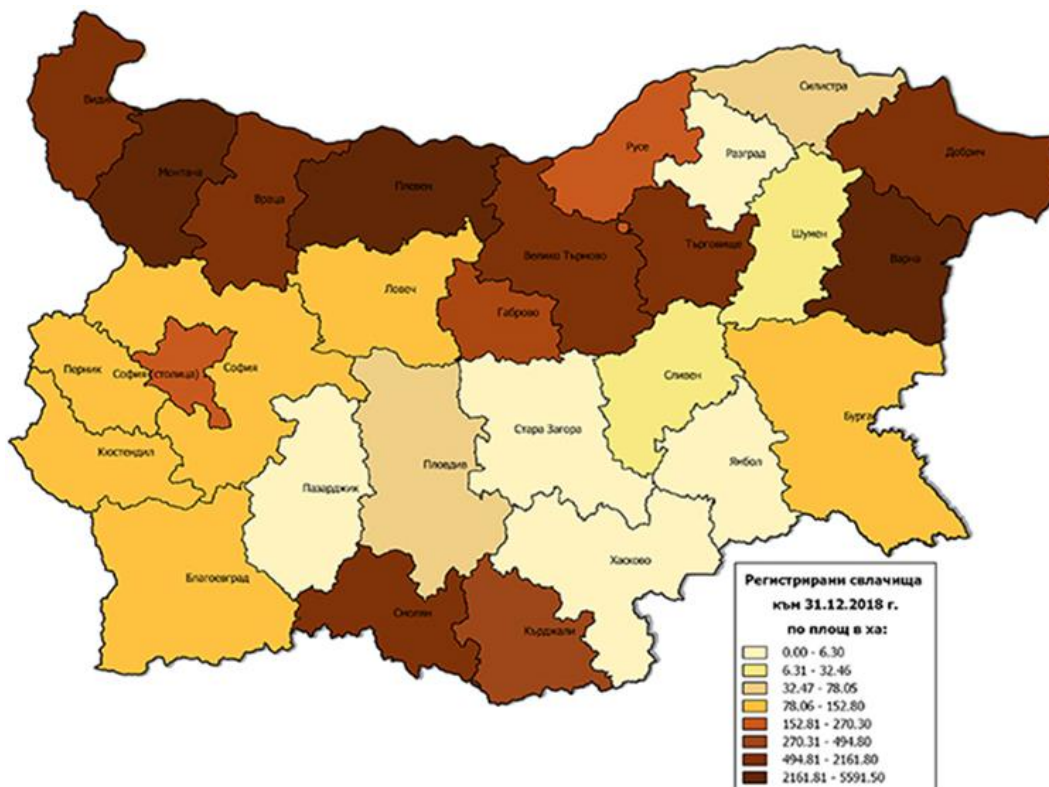
Източник: РИОСВ – Велико Търново

При проверките на площадките за съхранение на Б-Б кубове от страна РИОСВ – В. Търново е констатирано, че те са добро състояние. Обекти са обезопасени със стабилни огради, снабдени със знаци за опасност, и с изготвени актуални аварийни планове. За всеки обект има назначени със заповеди на кмета на общината отговорни лица, които водят стриктна отчетност на количествата съхранявани пестициди в отчетни книги, заверени от Директора на РИОСВ – В. Търново. Общината подва до ИАОС отчет за количествата съхранявани в складовете ПРЗ по Приложение 12 на Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.

4.4. Свладища и нарушени терени

Свладищата нанасят щети върху инженерната инфраструктура и облика на територията във всички области в страната. Активизирането на свладищата се обуславя от неблагоприятни природни явления като земетресения, движения на разломи, колебания в нивата на подземни води и др. В отключването на свладищните процеси въздействие може да окаже и човешката дейност – при извършване на дълбоки изкопи, прекарване на пътища, добив на полезни изкопаеми и др. Като цяло в България тенденцията е към увеличаване на свладищните процеси, като те обикновено се засилват след снеготопене и обилни валежи.

На следващата фигура е представено разпределението на площите в страната, засегнати от свладищни процеси. (фигура № 13).

Източник: ИАОС

Фигура 13 Разпределение на площите засегнати от свлачищни процеси в България, ха

На територията на община Полски Тръмбеш има регистрирани три² свлачища в землищата на с. Петко Каравелово и Иванча. В таблицата по-долу е представена информация за вида на свлачището, годината на регистриране, местонахождение, големина и др. по данни на „Геозащита ЕООД“ гр. Плевен към 2021 г.

Таблица 15 Регистрирани свлачища на територията на община Полски Тръмбеш към 2021 г.

№	Местоположение	Национален идентификатор	Възраст	Година на регистриране
1	Между с. Обединение и с. Иванча, м. „Иванчански манастир“	VTR26.53014.01	Съвременно	2013
2	Път IV -51406 Стрелец – Петко Каравелово	VTR06.69780.02	Съвременно	2000
3	Път IV-51406 Стрелец–П.Каравелово, ЮЗ от Стрелец	VTR06.69780.03	Съвременно	2006

Източник: Геозащита ЕООД – клон Плевен

Изводи и препоръки:

- ✓ Град Полски Тръмбеш и районът около него са антропогенизирани и съответно почвите и земите са повлияни от това. Като цяло, почвите за района на общината се намират в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биоогенни елементи /органично вещество, съдържание на тежки метали и металоиди и

² Данните на Геозащита ЕООД, гр. Плевен към 2021 г.

- устойчиви органични замърсители;*
- ✓ *На територията на община Полски Тръмбеш се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики в следствие на което, почвите в района не са замърсени с нитрати, както и в резултат на предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.*
  - ✓ *Проблеми по отношение състоянието на почвите се явяват периодичните паления на стрънища и замърсявания с отпадъци, в резултат на което се нарушават почвените функции в най-плодородния (хумусен) слой и намаляват плодородието и самопречистващата способност на почвите;*
  - ✓ *Площите заети от горскостопанската единица имат изключително равнинен характер, поради което ерозионни процеси в тях не се наблюдават. В местата, където съществува опасност от ерозионни процеси, превантивни мерки следва да бъдат следните:*
    - *своевременно залесяване на площите с ерозионна опасност с подходящи дървесни видове.*
    - *сечищните отпадъци да се използват за запълване на стръмни дерета;*
    - *при строеж на нови пътища да се предвидят мерки за недопускане развитието на ерозионни процеси чрез изграждането на отводнителни съоръжения;*

5. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ, ГОРИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

5.1. Общи положения. Задължения и правомощия на общините в сектора

Правомощията на общините в областта на „Натура 2000“ и биоразнообразието са разписани в Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), Закона за защитените територии (ЗЗТ) и Закона за лечебни растения (ЗЛР) и най-общо се свежда до:

Закон за защитени територии (ЗЗТ)

1. Кметовете на общините правят предложения за обявяване на национални и природни паркове, както и всички останали защитени територии в качеството си на заинтересовани юридически лица (чл. 36, ал. 1 от ЗЗТ).
2. Представители на общините участват в комисии, назначени от Министъра на околната среда и водите за обявяване на защитени територии.
3. Общините - собственици на гори, земи и водни площи в защитените територии извън тези, които са обект на изключителна държавна собственост, осъществяват тяхното стопанисване, опазване и охрана, съгласно разпоредбите на този и други специални закони.
4. Съответните общини съгласуват плановете за управление на резервати и поддържани резервати, природни забележителности и защитени местности преди тяхното утвърждаване от министъра на околната среда и водите.
5. Органите на местната власт се задължават да оказват съдействие на служителите от парковата охрана при изпълнение на служебните им задължения.

6. Кметовете на общини са длъжни да спират дейности и строителство в предоставени за ползване гори, земи и водни площи в защитени територии - държавна, общинска и частна собственост, извършвани в нарушение на утвърдените планове за управление и устройствени и технически планове и проекти.
7. Нарушенията по чл. 81 и 83 от Закона се установяват с акт на длъжностно лице, определено от министъра на околната среда и водите или от министъра на земеделието, храните и горите, или от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите, или от кмета на общината. Наказателните постановления се издават съответно от министъра на околната среда и водите, от министъра на земеделието, храните и горите, или от кмета на общината, или от упълномощени от тях лица.

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР):

Общините, в сферата на своята компетентност:

1. осъществяват дейности по опазване на биологичното разнообразие;
2. интегрират опазването на биологичното разнообразие и устойчивото управление на биологичните ресурси във всички планове, проекти, програми, политики и стратегии в съответния сектор, като включват в тях преди всичко дейности по опазване на биологичното разнообразие, в съответствие с приоритетите на ЗБР, на Националната стратегия и на Националния план за опазване на биологичното разнообразие;
3. разработват и внедряват планове за управление на защитени зони и планове за действие за приоритетни растителни и животински видове;
4. сътрудничат с други компетентни органи, когато дейностите имат взаимосвързани или натрупани ефекти върху биологичното разнообразие или когато тяхната компетентност засяга един и същ обект или територия;
5. организират отраслови системи за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие и на защитените зони и създават бази от данни и географски информационни системи за характеристиките им, като предоставят на Министерството на околната среда и водите информация, съгласувана по вид и период на представяне;
6. финансират приоритетно научни изследвания и дейности, свързани с опазване на биологичното разнообразие и устойчивото управление на биологичните ресурси;
7. използват резултатите от проучването на биологичното разнообразие при изготвянето на планове, проекти, програми и политики в сектора или между секторите;
8. контролират дейността на собствениците или ползвателите на земи, горски територии и водни площи, включени в Националната екологична мрежа;
9. санкционират нарушители в предвидените в този закон случаи;

10. осъществяват международно сътрудничество по въпроси от обща загриженост, свързани с опазване на биологичното разнообразие и защитените зони.
11. общините - собственици и ползватели на горски територии, земи и водни площи в Националната екологична мрежа, осъществяват тяхното стопанисване и охрана съгласно разпоредбите на този закон и другите специални закони.
12. кметовете на общини спират дейности и строителство в гори, земи и водни площи - държавна, общинска и частна собственост, извършвани в нарушение на утвърдените планове за управление и устройствени и технически планове и проекти.
13. Нарушенията по чл. 124, ал. 1 и 3, чл. 125 и чл. 128 от ЗБР в се установяват с акт на длъжностно лице, определено от Министъра на ОСВ, или от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите, от областния управител или от кмета на общината. Наказателните постановления се издават съответно от министъра на околната среда и водите, от министъра на земеделието, храните и горите, от областния управител или от кмета на общината, или от оправомощени от тях лица.

Закон за лечебни растения:

Общините, в сферата на своята компетентност:

1. Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения се осъществява от кметовете на общините (чл.42, ал. 1, т.3 от ЗЛР)
2. Кметът на общината ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:
  1. организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда;
  2. издава разрешителни за ползване на лечебните растения от земи, води и водни обекти - общинска собственост;
  3. издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;
  4. (изм. - ДВ, бр. 23 от 2002 г.) предоставя на министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.
3. За опазване и устойчиво ползване на лечебните растения се разработва раздел "Лечебни растения" към общинската програма за опазване на околната среда - от кмета на съответната община (чл.50, т.3 от ЗЛР)
4. Кметът на общината контролира ползването на лечебните растения в земите, водите и водните обекти - общинска собственост, в поземления фонд и в населените места. (чл.62 от ЗЛР);
5. Директорите на държавни горски стопанства, директорите на държавни ловни стопанства и кметовете на общини или оправомощени от тях длъжностни лица съобразно териториалната си компетентност прилагат принудителните

административни мерки по реда на ЗЛР като уведомяват за това съответната регионална инспекция по околната среда и водите. (чл.64г, ал. 3)

5.2. Национална екологична мрежа (НЕМ)

Националната екологична мрежа (НЕМ) се изгражда според изискванията на Закона за биологичното разнообразие. Нейните цели са: дългосрочно опазване на биологичното, геологично и ландшафтно разнообразие; осигуряване на достатъчни по площ и качество места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линеене и зимуване на дивите животни; създаване на условия за генетичен обмен между разделени популации и видове; участие на Република България в европейските и световни екологични мрежи; ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитени територии.

Националната екологична мрежа (НЕМ) най-общо включва:

- защитени зони като част от Европейската екологична мрежа „НАТУРА 2000“, обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР);
- защитени територии, обявени по реда на Закона за защитените територии (ЗЗТ);

Към настоящият момент в България са обявени 1015 защитени територии, които обхващат приблизително 5,3 % от територията на страната. Според Закона за защитените територии, защитените територии са 6 категории: резервати (55), национални паркове (3), природни забележителности (348), поддържани резервати (35), природни паркове (11), защитени местности (563).

Натура 2000 е общоевропейска мрежа, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Местата, попадащи в екологичната мрежа, се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците).

5.3. Защитени територии

Законът за защитените територии (*Обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998 г., посл. доп. ДВ, бр. 21 от 12 Март 2021 г.*) урежда категориите защитени територии, тяхното предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Със закона за защитените територии са обособени шест категории защитени територии:

1. резерват;
2. национален парк;
3. природна забележителност;
4. поддържан резерват;
5. природен парк;
6. защитена местност;

За всяка от горепосочените категории в ЗЗТ са определени съответен режим на защита и допустими видове дейности на човешка намеса.

За природни паркове се обявяват територии, включващи разнообразни екосистеми с многообразие на растителни и животински видове и на техните местообитания, с характерни и забележителни ландшафти и обекти на неживата природа.

Природните паркове се управляват с цел:

- поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях;
- предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности;
- устойчиво ползване на възобновимите природни ресурси при запазване на традиционни форми на поминък, както и осигуряване на условия за развитие на туризъм. За защитени местности се обявяват:
- територии с характерни или забележителни ландшафти, включително такива, които са резултат на хармонично съжителство на човека и природата;
- местообитания на застрашени, редки или уязвими растителни и животински видове и съобщества. Защитените местности се управляват с цел:
- запазване на компонентите на ландшафта;
- опазване, поддържане или възстановяване на условия в местообитанията, отговарящи на екологичните изисквания на видовете и съобществата – обект на защита;
- предоставяне на възможности за научни изследвания, образователна дейност и екологичен мониторинг;
- предоставяне на възможности за туризъм и за духовно обогатяване.

На територията на община Полски Тръмбеш няма защитени територии, обявени по реда на ЗБР.

5.4. Защитени зони

Защитените зони (ЗЗ) са територии, предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение.

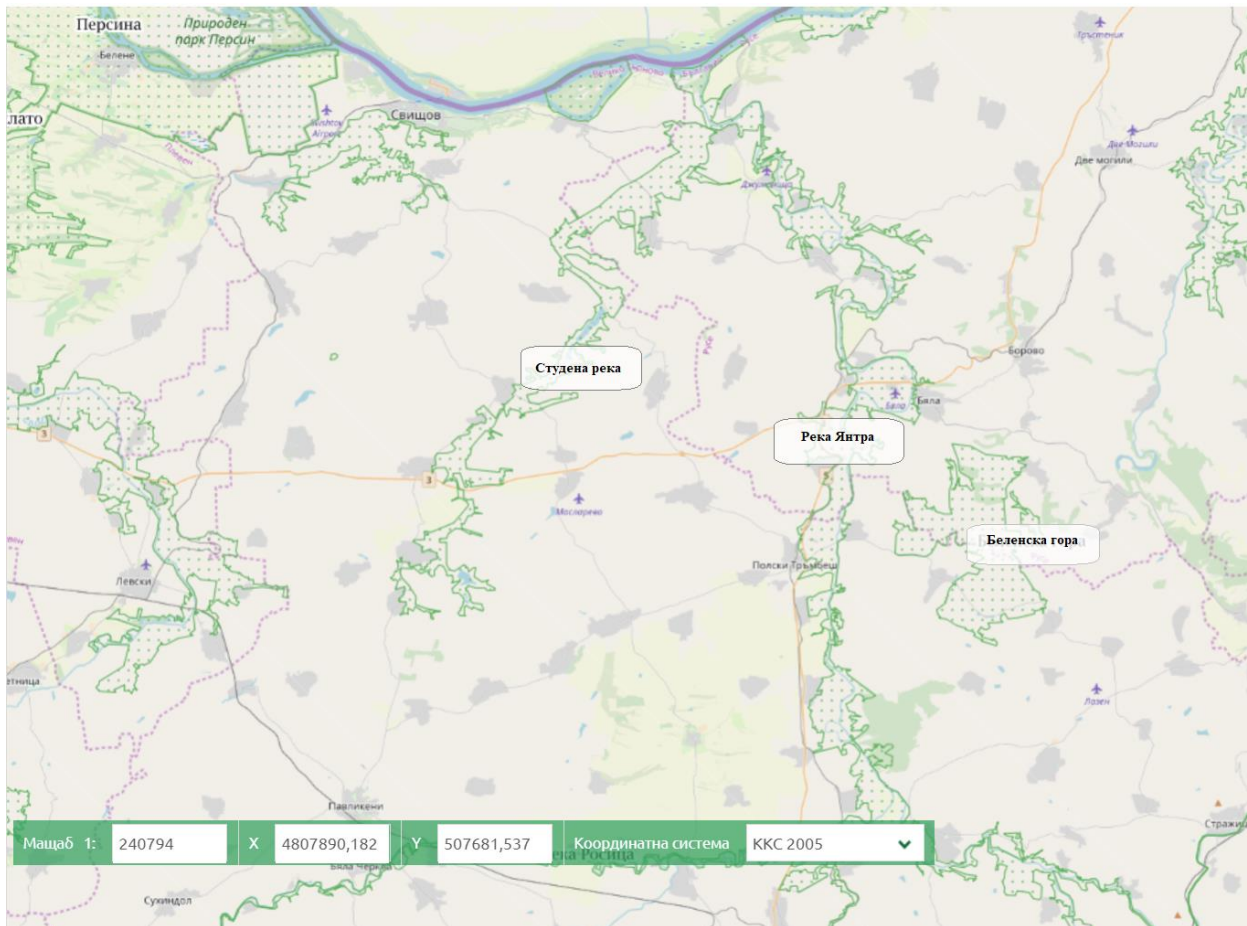
България се нарежда на второ място в ЕС с процент от територията, попадащи в мрежата „Натура 2000“ (34.3% или 3 905 989 ха обща площ).

На територията на общината са разположени зони под специална защита по единната европейска мрежа НАТУРА 2000. Мрежата гарантира поддържането, и където е необходимо възстановяването на благоприятния природозащитен статус на природните местообитания и местообитанията на съответните видове в естествената им област на разпространение.

На територията на община Полски Тръмбеш попадат изцяло или частично 3 (три) защитени зони по реда на ЗБР, както следва:

- BG0000231 „Беленска гора“ – ЗЗ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.
- BG0000610 „Река Янтра“ – ЗЗ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна
- BG0000233 „Студена Река“ - ЗЗ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

На фигурите по-долу са представени графично границите и обхвата на защитените зони, попадащи на територията на община Полски Тръмбеш.

Фигура 14 Граници и обхват на 33 – община Полски Тръмбеш

1. 33 “Беленска гора” с код BG0000231

Защитена зона с код BG0000231 „Беленска гора“, засяга част от територията на с. Орловец и Каранци. Общата площ на зоната в териториалния обхват на област Велико Търново е 50 418,50 дка. Целта е запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете.

Предмет на опазването са:

- природни местообитания-алувиални гори с *Alnus glutinosa* _ *Fraxinus excelsior*, мизийски гори от сребролиста липа, балкано – панонски церово-горунови гори;
- бозайници-европейски вълк, пъстър пор;
- земноводни и влечуги-ивичест смок;
- безгръбначни – бисерна мида, обикновен сечко, бръмбар рогач, буков сечко, алпийска розалиа и ивичест теодоксус.

Средна надморска височина е 229 м. От територията 76% е заета от широколистни листопадни гори, 10% храстови съобщества, 2% иглолистни гори и една малка част от орна земя, пътища и други земи. Зоната включва един от най-големите горски райони в Дунавската равнина – на хълмовете по десния бряг на река Янтра. Горите са от много

различни типове- дъбови, габъррови, липови, ясенови. Защитената територия заема важно място за съществуването на безгръбначната фауна. Горското ползване на горите е много активно. В горите има дивеч, обект на лов. Околностите на гората са обработваеми земи. Пасищата са активно използвани. Гората е една от най-важните в страната за опазването на местообитание 91Z0. По форма на собственост тя е: Държавно-публична: 0,27%; Държавно-частна: 62,35%; Общинско-публична: 1,40%; Общинско-частна: 11,98%; Управлявана от Общината: 3,33%; Частна: 20,33%; Обществени организации: 0,31%; Чуждестранна собственост: 0,01%; Религиозни организации: 0,03%. Защитената зона попада в границите и съответната компетенция на: общините: Бяла, Горна Оряховица, Полски Тръмбеш, Стражица.

2. Студена река с код BG0000233

Защитена зона BG0000233, обхваща част от територията на селата Павел и Вързулица. Обща територия на зоната: 53015,68 дка.

Предмет на опазване са:

- природни местообитания - континентално солени ливади, панонски солени степи и панонски блата, субпанонски тревни степни съобщества, панонски льосови степни тревни съобщества;
- бозайници — видла, степен пор, лалугер;
- земноводни и влечуги — ивичест смок, обикновена блатна костенурка, шипобедрена костенурка, добруджански тритон;
- риби- черна мряна, обикновен щипок, европейска горчивка;
- безгръбначни — бисерна мида, ценагрион;
- растения — татарско диво зеле.

От територията 42% са сухи тревни съобщества, степи, 37% орна земя, 7% водни площи, 7% широколистни листопадни гори. Водното течение на река Студена е изправено. Много от ливадите са частни. Много степни съобщества са изорани. Някои степни съобщества са залесени с култури от акация. Степните съобщества и видове са изолирани в сравнително малки райони или популации. В зоната се наблюдава единственото находище във вътрешността на страната на хабитат 6290. Богата и все още неизследвана напълно фауна в зоната. Собственост - Държавно-публична: 0,67%.

3. „Река Янтра“ с код BG0000610

Защитена зона BG0000610 “Река Янтра”, обхваща землищата на с. Каранци, с. Куцина, с. Петко Каравлово, с. Полски Сеновец, гр. Полски Тръмбеш и с. Раданово от община Полски Тръмбеш. Общата площ на зоната е 138998.825 дка.

Предмет на опазване в зоната са:

- Природни местообитания: солени степи и солени блата, равнинни или планински реки с растителност *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho-Batrachion* и др.
- Бозайници: видра, лалутер, пъстър пор, Европейски вълк, Пирокоух прилеп и др.
- Земноводни и влечуги: чернокоремна бумка, жълтокоремна бумка, обикновена блатна костенурка и др;
- Риби: Черна балканска мряна, распер, голям щипок и др.
- Безгръбначни: бисерна мида, лицена, бръмбар рогач и др.

В защитена зона „Река Янтра“ се опазват сухоземни и сладководни природни местообитания, както и редица видове бозайници, земноводни, влечуги, риби и безгръбначни.

5.5. Гори и горско стопанство

Горският фонд в общината заема 38.700км². Делът на горските територии е само 8,35% от площта на територията на общината, при среден дял за страната 33,40%. Районът е беден на горски масиви.

Преобладават широколистните дървесни видове. Най-широко е разпространението на липата (едролистна и сребролистна), заемаща 12,7% от площта на горския фонд. По - малък процент от горския фонд заемат дървесните видове: цер, полски ясен, космат дъб, зимен дъб, блаун, келяв габър, тополата, бяла акация, клен, орех и мъждрян. Изкуствено създадени са насажденията от черен бор, бял бор, ела, смърч.

Разпространението на дървесната растителност е неравномерно и недостатъчно. Тя преобладава в неподходящите за селскостопанска дейност хълмисти райони. В равнинните зони почти няма обособени горски масиви. Горите са съсредоточени в землищата на селата Раданово, Каранци и Орловец.

Типични за централна северна България и община Полски Тръмбеш са храстовите и тревистите растителни видове. Малкото естествените горски масиви са силно редуцирани за сметка на усвояването на земеделски площи.

Недостатъчният горския фонд определя относително малкото видово разнообразие на фауната. Преобладават дребните животински видове: зайци, лалутери, мишки. Птиците са представени от над сто и осемдесет вида - диви патици, гъски, фазани, яребици, диви гълъби и гургулици, бели щъркели и други.

5.6. Биологично разнообразие

5.6.1. Флора

Районът на общината във флористично отношение е слабо проучен. На територията на общината липсват целенасочени изследвания свързани с проучване на съществуващото синтаксономично разнообразие. Големи територии от общината са заемат и селскостопанските земи, развили се на места на изсечени гори. Поради незначителната разлика в надморската височина на територията на общината е

установен само пояса на ксеротермните дъбови гори (до 600-700 m н.в.) според пояското разделяне на растителната покривка в страната (Бондев 1997). Съгласно геоботаническото райониране (по Бондев, 1997. г) България се разделя на три области- Европейска широколистна горска област, Евроазиатска степна и лесостепна област и Средиземноморска склерофилна горска област, с 5 провинции, 28 окръга и 80 района.

Фиг. 5.5. Геоботаническо райониране (по Бондев, 1997).

1 – области (A, B, C); 2 – провинции (a, b, c, d, e); 3 – окръзи (I-XXVIII); 4 – райони (1-80).

Фигура 15 Геоботаническо райониране на страната

Според геоботаническото райониране (Ив. Бондев) територията на община Полски Тръмбеш попада в Европейската широколистна горска област; Илирийска провинция; Предбалкански окръг. Характеризира с растителност на умерената зона, с основна коренна растителност от широколистни, лятнозелени, листопадни гори, предимно от европейски и европейско- азиатски произход. Наблюдава се голямо видово дървесно разнообразие, каквито са бук, топола, дъб, горун, явор, ясен, клен, благуна, цер, липа, акация, дива череша, габър, мъждряк, върба, орех, турска леска и др. На сухи терени се среща маклен и мизийски бук. Срещат се реликтни и ендемични видове- силивряк, воден габър, двата вида зановец, лавровишна и др.

Най-широко разпространение заемат церът, липата, благуна, зимния дъб, габъра, тополовата и изкуствено внесения черен бор, акация, ела, орех. В равнинните части от общината, почти няма обособени горски масиви. Горите са съсредоточени предимно в землищата на селата Раданово, Каранци и Орловец. Храстовите и тревистите растителни видове представени тук са типични за Централната северна България.

Обособени са следните основни фитоценози:

- Смесени гори от цер (*Quercus cerris*), космат дъб (*Quercus pubescens*) и виргилиев дъб (*Quercus virgiliana*).

В изграждането на фитоценозата участват и *Carpinus orientalis*, *Fraxinus ornus*, *Ulmus minor*, *Acer campestre*, *A. tataricum*, *Sorbus domestica*, *Pyrus communis*, *Quercus pedunculiflora*. От храстите преобладават *Crataegus monogyna*, *Viburnum lantana*, *Cornus mas*, *Cotinus coggygria*, *Euonymus verrucosa*, *Rosa gallica*, *Ligustrum vulgare*, *Cornus sanguinea*, *Clematis vitalba*, *Hedera helix* и др. Тревната покривка е добре развита, изградена предимно от *Brachypodium sylvaticum*, *Buglossoides purpureocaerulea*, *Melica uniflora*, *Helleborus odoratus*, *Teucrium chameadrys*, *Tanacetum corumbosum*, *Dorycnium herbaceum*, *Clynopodium vulgare*, *Dactylis glomerata*, *Poa nemoralis* и др.

- Смесени гори от цер (*Quercus cerris*) и келяв габър (*Carpinus orientalis*) на места с мъждряк (*Fraxinus ornus*)

Рядко заемат големи площи. Срещат се предимно на варовити терени. Келявият габър не достига височина на едификатор, а образува втори дървесен подетаж. Обилието на келявия габър често се свързва с влиянието на човека. Участват още косматия дъб (*Quercus pubescens*) и мъждряк (*Fraxinus ornus*).

От храстите преобладават *Crataegus monogyna*, *Viburnum lantana*, *Cornus mas*, *Cotinus coggygria*, *Rhamnus catharticus*, *Cornus sanguinea*, *Clematis vitalba*, *Hedera helix*, *Lembotropis nigricans* и др. Тревната покривка е добре развита, преобладават *Brachypodium sylvaticum*, *Buglossoides purpureocaerulea*. Участват и *Cephalanthera rubra*, *Poa angustifolia*, *Carex muricata*, *Melica uniflora*, *Helleborus odoratus*, *Teucrium chameadrys*, *Ajuga laxmanii* и др.

- Гори и храсталаци от келяв габър (*Carpinus orientalis*)

Възникнали са след деградация на коренните гори и след силно ерозиране на почвата. В района на Северна България и Предбалкана са възникнали на мястото на гори от *Fagus sylvatica*, *spp. moesiaca*, *Tilia tomentosa* и др. В изграждането на фитоценозите му участват и *Fraxinus ornus*, *Acer monspesulanum*, *Q. pubescens*, *Q. virgiliana*, *Q. cerris*, *Q. frainetto*, по-рядко *Prunus mahaleb*, *Pyrus piraster*, *Sorbus domestica*, *Carpinus betulus*, *Fagus sylvatica* и др. От храстите най-често се срещат *Crataegus monogyna*, *Viburnum lantana*, *Cornus mas*, *Cotinus coggygria*, *Rhamnus catharticus*, *Euonymus verrucosa*, *Clematis vitalba*, *Hedera helix*, по-рядко *Syringa vulgaris*, *Cornus sanguinea* и др. В по-разредените участъци се среща *Paliurus spinachristi*. Тревната покривка е добре развита, изградена предимно от *Dactylis glomerata*, *Cruciata glabra*, *Teucrium chameadrys*, *Carex brevicollis*, *Poa nemoralis*, *Clynopodium vulgare*, *Lychnis coronaria*, *Trifolium pannonicum*, *Lathyrus niger*, *Veronica chamaedrys*, *Primula veris* и др. Развива се и ксеротермна тревна растителност - *Poa concinna*, *Poa bulbosa*, *Chrysopogon gryllus*, *Satureja montana* с участието на многогодишни треви и едногодишни ефемери.

Храсталаци с преобладаване на драка (*Paliurus spinachristi*.) в съчетание с ксеротермни тревни формации предимно на мястото на ксеротермни горски формации от цер (*Quercus cerris*) и благун (*Q. fraineto*)

Заемат сравнително големи площи. Храсталците от драка имат вторичен произход. Всъстава на формацията участват и отделни дървета, храсти и треви от бивши гори. Срещат се *Quercus pubescens*, *Q. virgiliana*, *Fraxinus ornus*, *Ryugus bulgarica*, *Prunus mahaleb*, *Q. cerris*, и др. От храстите най-често се срещат *Jasminum fruticans*, *Cotynus coggygria*, *Colutea arborescens*, *Crataegus monogyna* и др. Драката формира по-често комплекси с ксеротермни тревни фитоценози, в които преобладават *Chrysorogon gryllus*, *Dichantium ischaetum*, *Poa bulbosa*, и др.

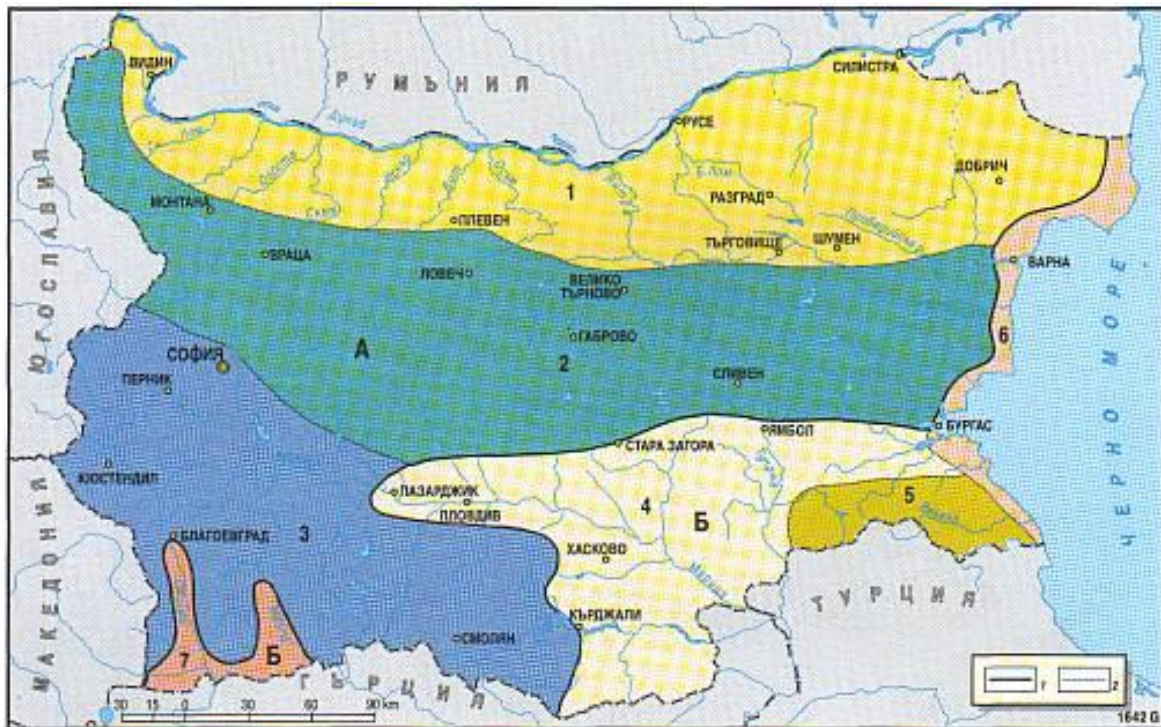
От защитените видове на територията на общината се среща Водният орех, известен още като дяволски орех. **Водният орех, (дяволски орех, джулюн)** е едногодишно водно растение от семейство *Lythraceae*. Естествените находища на водния орех са в Африка, голяма част от Азия и Южна и Източна Европа. Видът е пренесен от човека в Северна Америка, където се приема за инвазивен. Находищата му в България са по Черноморското крайбрежие, североизточните части на страната, Дунавската равнина, Предбалкана, Източна Стара Планина, Източните Родопи и Тракийската низина. За територията на общината се среща в участъка на р. Янтра от с. Куцина до с. Каранци. Видът е едногодишен или многогодишен, тревист. Стъблото израства до 2 и повече метра дължина. Листата му биват два вида. Първите са подводни, наделени на нишковидни дялове, подобни на пера. Вторите са надводни, като имат мехуресто подути дръжки, изпълнени с въздухоносна тъкан. Имат листна петура с ромбична форма и назъбен външен ръб. Надводните листа образуват видимата част на растението над водната повърхност. То наподобява на розетка. Растението цъфти през юни – юли. Цветовете са дребни, с бели венчелистчета. Плодът е орех. Изграден и от дебела, черна и твърда обвивка. Обвивката притежава четири роговидни, разположени на кръст израстъци.

Плодовете на джулюна са с високо ниво на скорбяла. Имат приятен вкус. Наподобяват на сладък варен картоф или кестен. Поради тази причина още от древността се използват за храна от човека. В България също има традиции на консумация на плодовете от хора. Понастоящем видът е застрашен от изчезване и консумацията на плодовете му е забранена.

Видът е включен в Червената книга на България с категория „застрашен“. В миналото е образувал плътни популации, особено в заблатени местности покрай река Дунав. Днес много от старите находища са пресушени и не съществуват. Среща се единично или на малки групи. Част от известните находища се намират в природен парк Персина, защитена местност Джолюнгол край село Драганово, природна забележителност Блатото Алепу, както и в защитени зони от Европейската екологична мрежа Натура 2000.

5.6.2. Фауна

Според Георгиев (1982) в България се разграничават седем зоогеографски района, четири от които се отнасят към Средиземноморската подобласт и три към Евросибирската подобласт.

Зоогеографски райони (по Георгиев, 1980).

1 – граница между евросибирската (А) и средиземноморската (Б) територии; 2 – граница между зоогеографските райони; 1 – Дунавски район; 2 – Старопланински район; 3 – Рило-Родопски район; 4 – Тракийски район; 5 – Странджански район; 6 – Черноморски район; 7 – Струмско-Местенски район.

Фигура 16 Зоогеографско райониране на България

Съгласно зоогеографското райониране на страната (по Георгиев) територията на общината попада на границата между Евросибирски и Средиземноморски район, Старопланинска подрайон. Фауната на територията на общината е представена от палеарктичен тип или по-конкретно от видове, характерни за умерените географски ширини и представляващи предимно евросибирски и европейски елементи. Сред останалите преобладават видове с холарктично и палеарктично разпространение. Известни са и някои видове с южно разпространение за Европа. Преобладават евросибирските и средноевропейските зоогеографски видове, повечето от които толерират човеко присъствие и са типични за селскостопански и крайселищни територии, където намират изобилие от храна.

От безгръбначните най-голяма е групата на членестоногите (Arthropoda), като почвения слой е обитание на многоножките (Myriapoda), а тревостоя се населява от паякообразните (Arachnida), насекомите (Insecta) и сухоземните охлюви (Gastropoda). Най-често срещните представители от насекомите (Insecta) са твърдокрилите (Coleoptera), които заемат около 40% от инсектофауната. От тях най-често срещани са телените червеи (Elateridae), чиито ларви са широко разпространени в почвите, хоботниците (Curculionidae), листорогите бръмбари (Scarabeidae), представени от

майския бръмбар (*Melolontha melolontha*), юнския бръмбар (*Rhisotrogus aequinoctalis*) и зеления бръмбар (*Anomalasolida*), калинките (*Coccinellidae*) и златките (*Buprestidae*). В широколистните гори сред опадалите дървета се срещат обикновения сечко (*Cerambyx cerdo*) и бръмбарът рогач (*Lucanus cervus*), чийто ларви се изхранват с мъртва дървесина. От пеперудите (*Lepidoptera*) преобладават бореални и мезохигрофилни видове. Най-често срещани са вредителят в широколистните гори гъботворка (*Lymantria dispar*).

Водните екосистеми се обитават от речен кефал (*Leuciscus cephalus*), каракуда (*Carassius* sp.), уклея (*Alburnus chalcoides*), скобар (*Chondrostoma nasus*), костур (*Perca fluviatilis*), шаран (*Cyprinus carpio*), сом (*Silurus glanis*), щука (*Esox lucius*) и др. В изкуствено изградените водоеми се развъжда риба.

По влажните места могат да се видят няколко вида жаби- голяма водна (*Pelophylax ridibundus*), зелена крастава (*Bufo viridis*), голяма крастава (*Bufo bufo*), горска дългокрака (*Rana dalmatina*), дървесница (*Hyla arborea*), дъждовник (*Salamandra salamandra*), тритони (*Triturus* sp.).

Разпространени са различни видове гуцери- стенен (*Podarcis muralis*), горски (*Darevskia praticola*), зелен (*Lacerta viridis*), слепок (*Anguis fragilis*). Срещат се пепелянката (*Vipera ammodytes*), жълтоухата (*Natrix natrix*) и сивата (*Natrix tessellata*) водна змия, медянката (*Coronella austriaca*), смоци- мишкар (*Zamenis longissimus*), голям стрелец (*Dolichophis caspius*) и др.

От гръбначната фауна в общината, най- многобройни са видове характерни за селищните и крайселищни територии, предимно птици. Птиците са представени от над 180 вида като: диви патици, гъски, фазани, яребици, диви гълъби, бели щъркели и др. Всички видове са масови, с широко разпространение и стабилни популации в цялата страна: сврака (*Pica pica* (L.)); сива врана (*Corvus corone cornix* L.); кос (*Turdus merula* L.); гугутка (*Streptopelia decaocto*), голям синигер (*Parus major* L.); син синигер (*Parus caeruleus* L.); обикновен скорец (*Sturnus vulgaris*), голям пъстър кълавач (*Dendrocopos major*), сирийски пъстър кълавач (*Dendrocopos syriacus* (Ehr.) и др.

Многобройни са домашното (*Passer domesticus* (L.)) и по-рядко полското врабче (*Passer montanus* (L.)); полудивият гълъб; чавката (*Corvus monedula* L.), градска лястовица, (*Delichon urbica* (L.)); черен бързолет (*Apus apus* (L.)) и др.

От бозайниците района се обитава предимно от благороден елен (*Cervus elaphus*), сърна (*Capreolus capreolus*), дива свиня (*Sus scrofa*), заек (*Lepus europaeus*), чакал (*Canis aureus*), лисица (*Vulpes vulpes*), язовец (*Meles meles*), катерица (*Sciurus vulgaris*), таралеж (*Erinaceus europaeus*), бялка (*Martes foina*), черен пор (*Mustela putorius*), невестулка (*Mustela nivalis*), видра (*Lutra lutra*), полевки (*Microtus* sp.), къртица (*Talpa europaea*), земеровки, различни видове прилепи и др.

За общината, неголемия размер на горския фонд определя и относително слабо разпространение на фаунистичните видове.

Изводи и препоръки:

- ✓ *Необходимо е да бъде извършено проучване на биоразнообразието на територията на общината извън защитени територии и зони, като специално внимание следва да се обърне на биологичното разнообразие в агроценозите и в урбанизираните територии. Данните следва да бъдат систематизирани и публично достъпни;*
- ✓ *Препоръчително е община Полски Тръмбеш да провежда информационни кампании с цел запознаване на населението в общината с биологичното разнообразие на нейната територия, както и с неговия природозащитен и законов статут и начините за опазването му;*

6. ЗЕЛЕНА СИСТЕМА

Съгласно Закона за устройство на територията в териториите на общините се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиха на населението.

Зелената система на община Полски Тръмбеш се състои от съществуващите и новопредвидените озеленени площи за широко и ограничено обществено ползване в урбанизираните територии, защитни и рекреационни гори (курортни гори и местности, горски паркове и зелени зони извън урбанизираните територии), горите и земите от горския фонд, попадащи в защитените територии, обявени по реда на Закона за защитените територии и в защитените зони, обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие.

Основа на зелените системи на община Полски Тръмбеш са озеленените площи за широко обществено ползване – общоградски паркове, градски и квартални градинки, улично озеленяване, защитни зелени пояси около водни обекти, озеленяването на сервитутни ивици на линейните съоръжения на техническата инфраструктура и др.

Допълващи зелената система са озеленените площи за ограничено обществено ползване – озеленени площи на жилищните, вилни, обществени, производствени и спортни сгради и комплекси, както и озеленените площи с друго специфично предназначение - озеленените площи в терените със специално предназначение: гробищни паркове, защитни насаждения, мелиоративно озеленяване покрай деретата, санитарнозащитно озеленяване, зелени пояси около магистрали и промишлени зони и др.

6.1. Законови изисквания за разработване на местна нормативна уредба

Съгласно чл. 62 от ЗУТ, Община Полски Тръмбеш има приета и влязла в сила Наредба за изграждане, поддържане и опазване на територията на община Полски Тръмбеш. Наредбата е приета с Решение №69 по Протокол №49 от 29.08.2019 г. на Общински съвет – гр. Полски Тръмбеш, с която се уреждат обществените отношения, свързани с планирането, изграждането, устойчивото поддържане, опазване и развитие

на зелената система на община Полски Тръмбеш. Съгласно Наредбата, зелената система на общината е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места в нея независимо от формите на собственост. Общинският съвет на Община Полски Тръмбеш чрез бюджета на общината осигурява необходимите средства за поддържане на декоративната растителност и общинските зелени площи.

Зелената система на община Полски Тръмбеш обхваща всички площи, оформени със средства на парко-устройството и декоративната дървесно-храстова растителност в тях на територията на общината, независимо от тяхната собственост:

- Озеленени площи и алейки (улични) насаждения върху общински терени;
- Озеленени площи и декоративна дървесна и храстова растителност на терени, които не са общинска собственост;

Управление на зелената система се осъществява от:

- Общинският съвет на община Полски Тръмбеш;
- Кметът на община Тръмбеш;
- Кметове на кметства в общината;

Кметът на Община Полски Тръмбеш:

- Ръководи, координира цялостната дейност по опазване, изграждане и поддържане на зелената система на общината, организира изпълнението на бюджета по дейност „озеленяване“ и на дългосрочните програми за развитие на зелената система.
- Кмета на община Полски Тръмбеш организира съставянето и актуализирането на публичен регистър на озеленените площи, дълготрайните декоративни дървета и дървета с историческо значение на територията на общината, в съответствие с чл. 63, ал. 1 от ЗУТ;

Кметовете на кметства в община Полски Тръмбеш:

- Изпълняват бюджета по дейност „озеленяване“ в частта за населеното място и организират провеждането на необходимите мероприятия;
- Изпълняват делегираните им от кмета на община Полски Тръмбеш функции.

Поддържане на зелената система

Поддържане на зелените площи на територията на община Полски Тръмбеш се изпълнява чрез специализирано общинско предприятие. Общинските зелени площи за широко обществено ползване на всеки пет години се подлагат на преглед и преценка за необходимостта от части реконструкция на амортизирани биологични или благоустройствени фондове. Прегледът и преценката се извършва от специалистите по озеленяване в общината.

6.2. Аспекти и белези на зелената система в община Полски Тръмбеш

Зелената система има пет важни аспекта: социален, функционален, естетичен, ландшафтен и екологичен. Тези аспекти имат икономически ефект за развитието на общината. Най-общо зелените площи в община Полски Тръмбеш могат да се класифицират по следните няколко белега:

- *Ландшафтно-пространствен белег*: към тази група се отнасят масираните горски насаждения в извънселищните територии на общината; зоната на жилищните комплекси и др.
- *Урбанизационен белег*: селищни зелени площи и паркове, крайселищни зелени зони и паркове;
- *Функционален белег*: обществени зелени площи (градски паркове – паркове за широко обществено ползване, паркове със специално предназначение, горски паркове), обслужващи зелени площи (озеленяване на жилищна среда на административни сгради, промишлени терени, озеленяване на спортни съоръжения и комплекси и др.)
- *Градски паркове* има важно общоградско значение свързано със социално – икономическото развитие, и носят основни функции на отдиха, екологични и други специфични функции. В тях се допуска изграждането на обекти със спортни и атракционни функции, при спазване на предвидените параметри за устройствената зона.

Зелената система на града се изгражда от малките градски градини и озелени пространства, зелените дворове и вътрешно-квартални пространства, уличното озеленяване.

Таблица 16 Зелени площи в населени места /градини, улично озеленяване и др./ - община Полски Тръмбеш

№	Населено място	Зелени площи
1	гр. Полски Тръмбеш	74000
2	с. Раданово	14000
3	с. Орловец	40000
4	с. Каранци	30000
5	с. Масларево	6530
6	с. Вързулица	19000
7	с. Обединение	64000
8	с. Иванча	43000
9	с. Полски Сеновец	59000
10	с. Стефан Стамболово	26000
11	с. Павел	8900
12	с. Страхилово	124680
13	с. Петко Каравелово	45000
14	с. Куцина	40000
15	с. Климентово	94000

16	Общо	688110
----	------	--------

Източник: ОУП на Община Полски Тръмбеш

Община Полски Тръмбеш е предприела действия по възстановяване на паркове и зелени площи в селата: Раданово, Обединение, Масларево и Полски Сеновец. Дейностите по възстановяване включват почистване на зелените площи, оформяне на алейната мрежа и поставянето на парково обзавеждане - пейки и кошчета. Обособена зона за отдих и спорт е изградена в гр. Полски Тръмбеш – „Ловен парк“.

Преобладаващите видове растителност в наличните зелени площи са: липа, кестен, бреза, чинар, смърч, бор, акация, каталпа и др. и характерни за района овощни дървета.

Премахването на декоративните дървета се осъществява единствено и само по основателни причини и съгласно ЗУТ и Наредба за изграждане, поддържане и опазване на зелената система на територията на община Полски Тръмбеш. Необходимо е да се съставя и актуализира публичен регистър на озеленените площи, дълготрайните дървета с историческо значение на територията на общината по чл.63, ал.1.

Изводи и препоръки:

- ✓ Основните фактори, които имат въздействие върху общата площ и качество на зелените площи в общината са в следствие на урбанизация на града, която води до намаляване на общите зелени площи;
- ✓ Необходимо е обогатяване на вътрешнокварталните паркове и градини и системно им поддържане във всички населени места.
- ✓ Необходимо е община Полски Тръмбеш да състави и актуализира публичен регистър на озеленените площи

7. ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ИЗПОЛЗВАНЕ

Билките, наричани още лечебни растения и лечебни треви, обхващат голяма група растения, които се използват в медицинската и ветеринарномедицинската практика за профилактика и лечение на болести.

Макар и в малки количества, билките съдържат лекарствено-активни вещества, които благотворно влияят на човешкия организъм. Наред с тях съдържат и придружаващи вещества, които могат да подсилят ефекта на лечебното вещество или да окажат вредно влияние.

Във връзка с това е необходимо да бъдат опазени, както самите лечебни растения, така и техните естествени находища. За опазването им е приет Закон за лечебните растения, който цели, чрез контролирано и организирано използване на лечебните ресурси да се следи за тяхното състояние и количество. В обхвата на Закона е включен списък с лечебните растения, които подлежат на контрол и опазване.

Находищата на лечебните растения се определят от почвените (типовете месторастения) и климатичните условия, наличието на естествена и изкуствена хидрографска мрежа, надморската височина, наклона на терена, и други биотични и абиотични фактори. Абиотичните фактори са свързани с ползването от горския фонд (сечите), залесяванията, прокарване на нови горски пътища, пашата от дребен и едър домашен добитък, построяването на изкуствени водоеми, сезонното събиране на билки, цвят, горски плодове, добив на сено и др., които в своята съвкупност дават пряко или косвено отражение върху популациите от лечебни растения.

На основание чл. 10, ал. 1,2 и 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР), Министъра на околната среда и води издава и ежегодно заповед за определяне на допустимите количества билки за събиране (които са извън териториите на националните паркове) и забрана за събиране на определен вид билки от естествените им находища. Последната Заповед №РД-162/25.02.2021 г., определя събирането и забраната на следните билки:

1. Божур червен (*Paeonia peregrine* Mill);
2. Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill);
3. Иглика лечебна (*Primula veris* L.)
4. Катраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra);
5. Лазаркиня, енъовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.)
6. Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.)
7. Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.)
8. Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.)
9. Тлъстига лютивя, жълто прозориче (*Sedum acre* L.);
10. Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.);
11. Шапиче (*Alchemilla vulgaris complex*);

Изцяло забранени за добив в цялата страна със заповедта на Министъра на околната среда и водите са следните лечебни растения :

- Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.)
- Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.)
- Горицвет, пролетен (*Adonis vernalis* L.)
- Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.)
- Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.)
- Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.)
- Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.)
- Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. s. sp. *aristatus*) - Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill.)
- Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill)
- Копитник (*Asarum europaeum* L.)
- Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng)
- Момина сълза (*Convallaria majalis* L.)

- Оман бял (*Inula helenium* L.)
- Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum* Crantz)
- Пелин сантонинов (*Artemisia antonicum* L.)
- Пирински (мурсалски алибушки)чай (*Sideritis scardica* Griseb.)
- Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand);
- Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.);
- Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum*(Link) *Ietswaart*)
- Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.);
- Салеп (*Orchis* sp. *diversa*);
- Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) *Moech.*);
- Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) *Bernh.* L. *selago*);
- Цистозира (*Cystoseira barbata* (*Good et Vood*) *Ag.*)

Ограниченията и забраните за гореописаните лечебни растения не се отнасят за количества билки, събирани за лични нужди. Изключението не се прилага за Пирински (мурсалски алибушки) чай.

Със Закона за лечебни растения се урежда управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки, за което са поставени конкретни изисквания при събирането на билките:

1. Извършва се от находища, в които лечебните растения не са подложени на отрицателното въздействие на естествени или предизвикани от човешка дейност фактори;
2. Обект на събиране са само растителните части, които се използват като билки;
3. Събирането се извършва при подходящи атмосферни условия с оглед получаването на качествени билки;
4. Не се допуска увреждане на находищата в резултат на дейността;
5. Не се събират билки в замърсени с тежки метали, пестициди, други химически или минерални вещества, животински или битови отпадъци райони;
6. Събирането се извършва след издаване на разрешително за ползване съгласно чл. 21, ал. 2 от Закона за лечебните растения
7. Не се допуска попадане на чужди примеси, в т.ч. камъни, пръст, органични замърсители;
8. Не се допуска контакт на събраните свежи билки с почвата;
9. Съдовете, използвани при събиране на билки, се поддържат чисти и се съхраняват на места, недостъпни за домашни животни, гризачи, птици;
10. Транспортните средства, с които се превозват свежите билки, се поддържат чисти, сухи и при нужда се застилат или покриват.

Позволява се за ползване на лечебните растения се издава от Кмета на Община Полски Тръмбеш, в случай, когато ползването е от:

- а) земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места – общинска собственост, след заплащане на такса в Общината;
- б) териториите и акваториите в строителните граници на населените места – общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в Общината;

Позволително се издава на физическо лице, което събира билки за продажба или първична обработка на генетичен материал от лечебни растения и определя: вида на ползването, разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване.

Към края на 2018 г. на територията на РИОСВ – Велико Търново има организирани 62 билкозаготвителни пункта и склада за изкупуване, първична обработка и съхраняване на билки от лечебни растения. Най-големите количества събрани и изкупени билки (над 10000 kg свежо тегло) са от следните видове: камшик (стрък) и коприва (лист).

До момента, нито на национално ниво, нито на местно са правени проучвания на ресурсите от лечебни растения. Точна количествена оценка за ресурсите от популациите на лечебните растения на територията на община Полски Тръмбеш не може да се даде, поради липса на изготвена методика за наблюдението и оценката им. Точните количества и местообитания на определените видове билки не могат да се определят, тъй като не е правено обследване на районите в България. Единствения ориентир за това са местните билкари, които ежегодно добиват билки от обследвани от тях местности. Необходимо е да се разработи приблизителна оценка на ресурса лечебни растения от земи- общинска собственост, както и оценка на ресурсите на национално ниво.

Тъй като обследването на ресурсите би отнело много време и финансов ресурс, който общината не може да отдели е добре да се направи приблизителна оценка като се използват данни от местните билкари, както и кметовете и кметските наместници по населените места.

Съгласно чл. 50, ал. 3 от ЗЛР като Приложение №2 към настоящата програма е разработен раздел „лечебни растения“, представляващ неделима част от Общинската програма за опазване на околната среда.

Изводи и препоръки:

- ✓ *Община Полски Тръмбеш се характеризира с богато разнообразие на ресурси от лечебни растения*
- ✓ *Препоръчително е да се направи приблизителна оценка за ресурсите от лечебни растения на територията на общината като могат се използват данни от местните билкари, както и кметовете и кметските наместници по населените места.*

8. ЛАНДШАФТ

Взаимодействието между природо-географските условия и дадености – климат, релеф, вода, почви, растителност в тяхното естествено развитие и човешката дейност е формирало ландшафти на територията на общината, които в пространствено отношение са средно големи по площ.

Елементите, които конкретно ги обуславят на територия на община Полски Тръмбеш са: горите, естествените формации, нивите, ливадите, реките, деретата, овразите, населените места, производствените съсредоточия и другите урбанизиращи се територии, селищни формации и др.

Определящ критерий за състоянието на ландшафтите е устойчивостта им, респ. възможностите им за естествено развитие и възпроизвеждане на ресурси и условия за благоприятна околна среда. Природните и антропогенни елементи, формиращи видовете ландшафт на територията на общината, са:

1. Паркове, градини и зелените площи за ограничено ползване в населените места;
2. Гробищни паркове;
3. Обекти за спорт и рекреация;
4. Транспортни обекти и развити зелени зони около тях;
5. Ниви;
6. Трайни насаждения;
7. Ливади;
8. Гори
9. Водни течения и площи и дървесно-храстовата растителност около тях.

На територията на община Полски Тръмбеш са определени следните видове ландшафти:

- 1) Урбогенен/Селищен ландшафт;
- 2) Агрогенен ландшафт;
- 3) Дендрогенен ландшафт;
- 4) Дендрогенен ландшафт, около водни течения и обекти;
- 5) Техногенен ландшафт.

1. Урбогенен/ Селищен ландшафт (Зелена система в урбанизираните територии)

Доброто състояние на зелената система е една от най-значимите предпоставки за устойчивото развитие на всяко населено място. По своята същност зелената система се основава на вписването на естествената природна среда в урбанизираната структура. Тя трябва да отговаря на конкретни нормативни изисквания и специфични параметри. Трябва да допълва градоустройствената композиция и да спомага за екологичното равновесие в селищната екосистема. Добре устроена и поддържана зелена система спомага за обособяването на завършена жизнена среда. Не е за подценяване ефективното ѝ влияние върху редица екологични параметри: пречистването на въздуха,

подобряването на микроклимата, туширането на шума и естетизация на заобикалящото ни пространство. Тя се характеризира с количествени и качествени показатели.

В община Полски Тръмбеш, както и на доста други места в България, е на лице тенденцията за количествена достатъчност на озеленените площи, като се има предвид площния им дял спрямо този на урбанизираната територия и броя на жителите. Основни проблеми се явяват неравномерното разпределение и недостатъчно добра поддръжка. Зелената система на община Полски Тръмбеш се формира от всички паркове, градини, зелени пояси около водни обекти и улично озеленяване в границите на урбанизираните територии. Тя се допълва от зелените площи със специално предназначение, като гробищните паркове и такива за ограничено ползване, които включват дворищното озеленяване и зелените зони около обществени сгради, здравни и учебни заведения.

Зелените площи за широко обществено ползване са гръбнака на зелената система във всяко населено място и изпълняват изключително разнородни функции. Те са местата за ежедневен отдих, спорт и занимания на открито на населението, имат важна екологична функция и естетическо въздействие. Предвид характерното за цялата община застрояване, зелените площи, развити около жилищните имоти и богатото улично озеленяване са предпоставка за хармоничното оформяне на селищния ландшафт и създаване на възможности за естественото му развитие.

2. Агрогенен ландшафт

Този тип ландшафт включва всички селскостопански територии – ниви, мери, ливади, зеленчукови градини, овощни градини, пасища и др. Общата площ на земеделските територии в община Полски Тръмбеш са 383 442 дка, което е 82,7 % от територията на общината. Обработваемите земи са 279 791 дка. или 73%.

3. Дендрогенен ландшафт

Горските територии, формиращи дендрогенния ландшафт в общината, заема площ от 4012,60 ха земя. Според начина на трайно ползване и техните относителни дялове, териториалните фондове на горския фонд заемат 8,65 %. Най-разпространени култури в района на общината са церът, липата, благуна, зимния дъб, габъра, тополата и изкуствено внесените черен бор, акация, ела, орех.

Някои други естествени и залесявани видове имат макар и нищожно участие в горската растителност на района. Такива са летния дъб, косматия дъб, мъждряна, смърча и др. Те участват в растителността на района като много малки и деградирани гори или култури.

4. Дендрогенен ландшафт около водни течения и обекти

Към този тип ландшафт спадат териториите около водни течения и обекти, заето с влаголюбиви дървесно-храстова растителност, която подчертава и засилва

изразителността на бреговия силует. Визуалното въздействие на този тип ландшафти е най-силно. Териториите заети от водни площи са 740,50 ха или 1.6% от територията на общината.

5. Техногенен ландшафт

Този тип ландшафти включва дървесно-храстови композиции, развити около елементи на инженерно-техническата инфраструктура – пътища, надземни и подземни проводни.

Озеленяването около транспортните трасета е сложен процес, с който се решават технически, екологични и композиционно – пространствени задачи.

През територията на Общината минават главни комуникационни артерии: пътищата Русе - Велико Търново, Свищов - Велико Търново, Плевен - Русе и ЖП линията Русе - Горна Оряховица. Населените места са разположени на тези комуникационни артерии или в близост до тях. Местоположението на Общината определя мястото ѝ в националната инфраструктура: транспортна мрежа, енергийна система, и съобщителна мрежа. През нея преминават важни информационни връзки, магистрален оптичен кабел ЛОТ-2. Територията е пресечена от газопровод и в общината е разположена важна за газопреносната система компресорна станция.

Надземните проводни също формират коридори, които оказват влияние върху облика на ландшафта.

Изводи и препоръки:

- ✓ Територията на общината притежава разнообразни типове ландшафти, при което доминират типовете с подчертано естествен характер.
- ✓ Запазените възможности за естествено развитие, които характеризират повечето типове ландшафти и изразяват тяхната устойчивост, са индикация за това, че територията се нуждае предимно от дейности и действия с превантивен (поддържащ) характер по отношение запазване и обогатяване на основните видове ландшафти.
- ✓ Необходимо е да бъдат извършвани целенасочени залесителни мероприятия, с цел повишаване лесистостта в рамките на общината и подпомагане развитието на местни видове. Благоприятно влияние би имало подпомагането на местни инициативи и дейности в областта на екоземеделието.

9. ОТПАДЪЦИ

9.1. Ключови разпоредби на ЗУО. Задължения на органите на местната администрация по реда на ЗУО

Законът за управление на отпадъците (ЗУО), приет 2012 г. въвежда изискванията на Рамковата директива за отпадъци (РДО) 2008/98/ЕО, включително принципите

„замърсителят плаща“, „разширена отговорност на производителя“ и йерархията на управление на отпадъците. Той въвежда за първи път конкретно адресирани оперативни цели за рециклиране на битови и строителни отпадъци, изисквания към съоръженията и инсталациите за отпадъци, въвежда икономически и регулаторни механизми и инструменти за прилагане на законодателството; правила за управление на масово разпространените отпадъци; урежда подхода за „край на отпадъка“ и „странични продукти“, определя детайлно контролните функции на институциите и конкретните глоби и санкции за неспазване на закона.

Някои от ключовите разпоредби, произтичащи от ЗУО са:

1.) *Регламентира количествени цели за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, за изпълнение от общините на територията на Р. България*

Целите за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци са разписани към чл. 31 ал. 1 на ЗУО, предоставяйки информация за конкретните параметри, които следва да изпълняват общините, а именно:

- т. 1. най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- т. 2. най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.³

Със последните изменения на ЗУО (Обн. ДВ, бр. 19, 05.03.2021г.) се предвиждат ключови промени в постигането на целите по чл. 31 ал. 1., а именно:

- 1.) най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- 2.) най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г
- 3.) най-късно до:
  - a.) 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 % от общото тегло на тези отпадъци;

---

³ количеството депонирани биоразградими битови отпадъци в Република България през 1995 г. е 2 247 500 t

б.) най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 % от общото тегло на тези отпадъци;

в.) най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 % от общото тегло на тези отпадъци;

ЗУО предвижда и най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да бъде намалено до 10 % или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).⁴

2.) ЗУО, въвежда изисквания към общините да организират системи за разделно събиране на битови отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло и да осигурят условия за разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население по-голямо от 5000 жители и за курортните населени места.

3.) Кметовете на общините да осигурят площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др. във всички населени места с население по-голямо от 10 000 жители и при необходимост в други населени места

4.) Позлателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места над 5 000 жители и в курортните населени места са задължени от началото на 2013 г. да събират разделно отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаса и метали в съответствие с наредбите на общините по чл. 22 от ЗУО;

5.) Въвеждане на детайлни правила и изисквания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво чрез регионални съоръжения и организации;

6.) Въвеждане на икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъците преди депонирането.

9.1.1. Законово основание за разработване на Програма за управление на отпадъците (ПУО)

Програмата за управление на отпадъците (ПУО) се разработват на основание чл. 52 от Закона за управление на отпадъците. Програмите се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците и може да бъдат актуализирани при промяна на фактическите или нормативните условия, при които е създадена.

При разработване на програмите се взимат в предвид Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците (издадени на

---

⁴ Целите по ал. 1, т.3 и 4 ще се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби

основание чл. 52, ал.10 от ЗУО и утвърдени със Заповед №АД-211/31.03.2015 г.), както и приложимите общински наредби на местно ниво.

Програмата включва и необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, съгласно Глава втора, Раздел III на ЗУО. Приложени са необходимите административни, технически и финансови мерки за осигуряване на практическото прилагане на програмата и упражняване на дейности по контрол и мониторинг на практическото ѝ изпълнение.

Програмата е динамичен и отворен документ, който може да бъде допълван по предложение на кмета на общината, съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо значение.

Съгласно ЗУО, програмите за управление на отпадъците се приемат от общинският съвет, който контролира изпълнението ѝ. Ежегодно в срок до 31 март, кмета на общината внася до общинския съвет отчет по изпълнение на програмата за предходната година. Копие от отчета се изпраща до РИОСВ и се публикува на интернет страницата на общината.

9.1.2. Задължения на органите на местната власт в областта на управлението на отпадъци

Законът за управление на отпадъците и подзаконовите актове по неговото прилагане регламентират и редица други задължения към общините, свързани с управлението на отпадъците. Съгласно ЗУО, кмета на общината има ангажимента да:

1. Участва в Регионално сдружение в съответствие с чл. 24, ал. 2 от ЗУО.
2. Осъществява контрола на експлоатацията на регионалната система за управление на отпадъците и дейността на избрания оператор на територията на РСУО;
3. Определя реда и начина за събиране и разпределение на дължимата цена от потребителите на системата (общини – членове на регионално сдружение)
4. Осигурява съдове за събиране на битови отпадъци – контейнери, кофи и др.
5. Събира битови отпадъци и транспортирането им до депа или други инсталации и съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждането им.
6. Почиства уличните платна, площадите алеите, парковете и другите територии от населените места предназначени за обществено ползване.
7. Избира площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации и съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови отпадъци.
8. Организира събирането, оползотворяването и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на общината.

9. Разделно събира битови отпадъци на територията на общината най-малко на следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло.
10. Организира на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци в т.ч. определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци.
11. Изпълнява решенията на общото събрание на регионалните сдружения за управление на отпадъците на регионален принцип и съдейства за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба
12. Организира разделно събиране на опасни битови отпадъци извън обхвата на Наредбите по чл. 13, ал.1 от ЗУО и предаването им за оползотворяване и обезвреждане;
13. Разделно събира и съхранява битови биоразградими отпадъци в т.ч. определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане.
14. Осигурява площадки за разделно събиране на отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;
15. Почистване от отпадъци на общинските пътища в съответствие с чл. 12 от ЗУО - почистване на отпадъци от пътя, земното платно, пътните съоръжения, обслужващите зони, крайпътните обслужващи комплекси, както и осигуряване на съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжения за тяхното третиране;
16. Осигуряване информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15 от ЗУО, както и информация относно мерките за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяването на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин;
17. Поддържа регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаса, стъкло, хартия, картон на територията на общината;
18. Предотвратява изхвърлянето на отпадъците на неразрешени за това места и/или създаване на незаконни сметища и организиране на почистването им.

9.2. Данни за отпадъците, генерирани на територията на общината

9.2.1. Битови отпадъци

Сметосъбирането и сметоизвозването на битови отпадъци на територията на Община Полски Тръмбеш се извършва от Общинско предприятие "Чистота- Полски

Тръмбеш”. Предприятието е създадено с Решение №423 по Протокол №31/28.11.2013 г. на Общински съвет-Полски Тръмбеш.

Общинско предприятие “Чистота- Полски Тръмбеш” притежава регистрацията по чл.35, ал.3 и 5 от ЗУО и Регистрационен документ № 04–РД–218–00 от 27.01.2014г., последно изменен и допълнен с РЕШЕНИЕ № 04 – РД – 218 – 01 от 28.05.2019г. на РИОСВ –Велико Търново.

Всички населени места (100% от населението) са включени в системата по организирано сметосъбиране и сметоизвозване, което се извършва по утвърдени графици и повтораемост на изпълнението, както следва:

Таблица 17 Райони/зони с организирано сметосъбиране и сметоизвозване в община Полски Тръмбеш

Райони с организирано сметосъбиране	Организираны услуги от Община Полски Тръмбеш	Честота на извозване
гр. Полски Тръмбеш, с.Раданово, с. Петко Каравелово, с. Климентово, с. Обединение, с. Полски Сеновец, с. Стархилово и с. Павел	1.Събиране и извозване на битови отпадъци 2.Обезвреждане на битови отпадъци в депа 3.Поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места.	1.Контейнер тип Бобър“, 1,1 м ³ – 4 пъти месечно 2.Съдове за битови отпадъци, 110л и 120л – 4 пъти месечно 3.Ежедневно поддържане на чистотата на улици, тротоари, площадки, паркове, градинки, детски лоцадки, зелени площи и др. места за обществено ползване.
с. Иванча, с. Куцина и с. Масларево	1.Събиране и извозване на битови отпадъци 2.Обезвреждане на битови отпадъци в депа 3.Поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места.	1.Контейнер тип Бобър“, 1,1 м ³ – 3 пъти месечно 2.Съдове за битови отпадъци, 110л и 120л – 3 пъти месечно 3.Ежедневно поддържане на чистотата на улици, тротоари, площадки, паркове, градинки, детски лоцадки, зелени площи и др. места за обществено ползване.
с.Вързулица, с. Каранци, с. Орловец и с. Стефан Стамболово	1.Събиране и извозване на битови отпадъци 2.Обезвреждане на битови отпадъци в депа 3.Поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места.	1.Контейнер тип Бобър“, 1,1 м ³ – 2 пъти месечно 2.Съдове за битови отпадъци, 110л и 120л – 2 пъти месечно 3.Ежедневно поддържане на чистотата на улици, тротоари, площадки, паркове, градинки, детски лоцадки, зелени площи и др. места за обществено ползване.
Имоти, намиращи се извън строителните граници и които според подробния устройствен план имат предназначението по чл. 8, т.1 от Закона за устройство на територията, с изключение на тези разположени по Републикански път I-3 на територията на Общината	1Събиране и извозване на битови отпадъци; 2.Обезвреждане на битови отпадъци в депа 3.Поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места.	-

Източник: Община Полски Тръмбеш - Заповед № РД-01-06-9580/27.10.2020 г..

На територията на град Полски Тръмбеш са разположени 14 комплекта контейнери, с общ обем 47600 литра:

- 14 броя жълти контейнери с обем 1700 л. за събиране на хартиени, картонени, пластмасови и метални опаковки;
- 14 броя зелени контейнери с обем 1700 л. за събиране на стъклени опаковки.

Разположението на съдовете предоставя възможност за разделно събиране на битовите отпадъци на жителите на град Полски Тръмбеш и на търговски, производствени и административни обекти на територията на Общината.

Събраните от територията на община Полски Тръмбеш отпадъци се транспортират за предварително третиране до регионално депо за неопасни отпадъци Регионална система за управление на отпадъците (РСУО) в регион Борово (Бяла).

Количествата на събраните битови отпадъци от общината за предходните пет календарни години са представени в следващата таблица:

Таблица 18 Количества битови отпадъци в община Полски Тръмбеш за периода 2015 - 2020 г. (т/год)

година	2015	2016	2017	2018	2019	2020
тона/год.	3 270,86	3 374,61	3 253,26	2 594,68	1 126,96	3 426,78

Източник: Община Полски Тръмбеш

Фигура 17 Количества битови отпадъци в община Полски Тръмбеш за периода 2015 - 2020 г. (т/год)

През разглеждания период в община Полски Тръмбеш се редуват години на спад и увеличаване на количествата образувани смесените битови отпадъци. За периода 2015-2020 г., трудно може да се направи извода за тенденциите в промяната на количествата отпадъци образувани в общината през годините. Като цяло липсват резки промени и

годишните количества на събраните битови отпадъци остават близки до средните за разглеждания период ~ 3 000 т.

9.3. Събиране и транспортиране на отпадъци в т.ч. разделно събиране

Общинската системата за сметосъбиране и сметоизвозване в община Полски Тръмбеш обхваща 100% от населението на общината. Генерираните битови отпадъци от домакинствата се събират в стандартни съдове за битов отпадък, конструктивно пригодени за сметосъбиращата техника в общината. Използват се следните по вид съдове за събиране на битови отпадъци:

- Еднофамилни съдове с вместимост 0,120 м³;
- Контейнери тип „Бобър“ с вместимост 1,1 м³;
- Общият брой на наличните съдове за сметосъбиране в общината и графика на тяхното извозване е представен в следващата таблица:

Таблица 19 Налични съдове за събиране на битови отпадъци в община Полски Тръмбеш

№	Вид контейнер	Собственост	Обем м ³	Брой	Честота на обслужване на контейнерите *
1.	Бобър	общинска	1,1	714	По график
2.	Мева	общинска	0,12	997	По график

Източник: Община Полски Тръмбеш

Работния обем на сметосъбиращите автомобили варира от 8 м³ до 18 м³ и е съобразен с редица ограничителни фактори – състояние на транспортната инфраструктура, обем и вид на отпадъците, разстояние и подход до регионално депо и др.

В следващата таблица е представен броя и вида на сметосъбиращите автомобили, които се използват в община Полски Тръмбеш.

Таблица 20 Транспортни средства за събиране на битови отпадъци на територията на община Полски Тръмбеш

№	Вид на транспортното средство	Технически характеристики на транспортното средство	
		Брой	Обем на надстройката м ³
1	Сметосъбирач – ротопреса	1	18
2	Сметосъбирач - вариопреса	2	8

Източник: Община Полски Тръмбеш

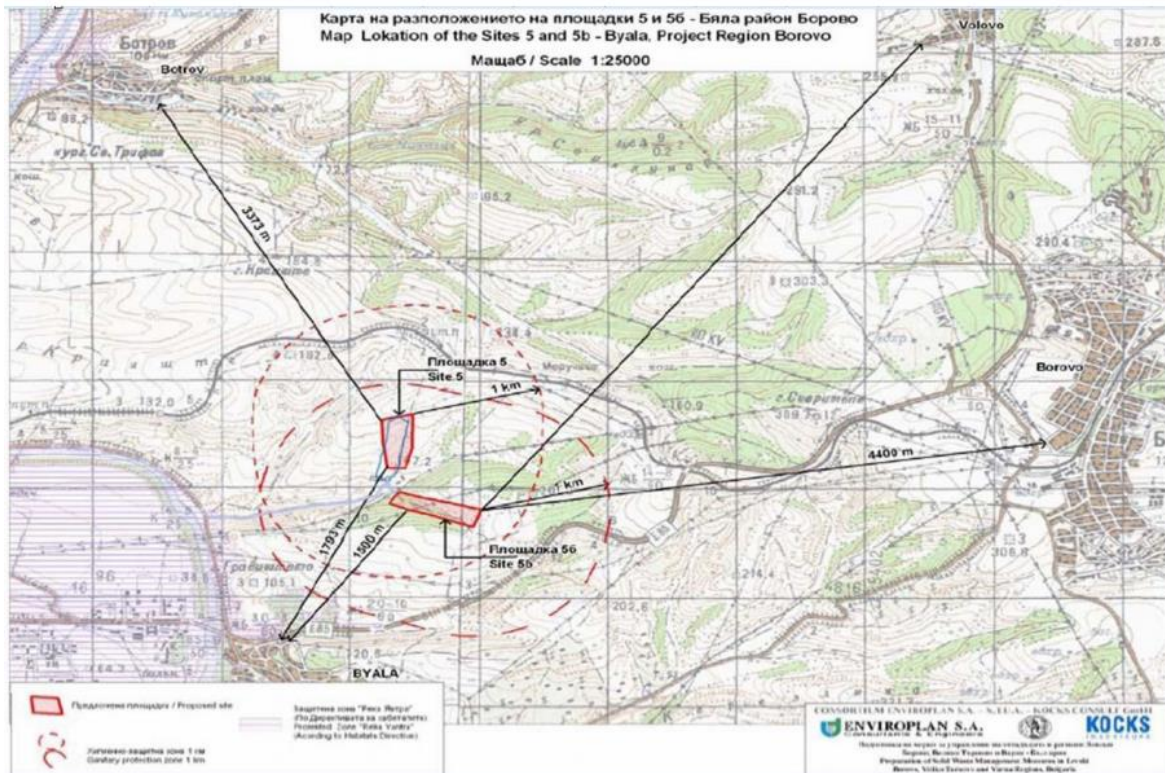
9.4. Инсталации за третиране на битови отпадъци

Отпадъците на община Полски Тръмбеш се транспортират до Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Бяла, Борово, Две Могили, Ценово, Полски

Тръмбеш и Опака (РДНО). РДНО притежава Комплексно разрешително издадено с Решение № 499-Н0-И0-А0/2014 г. включва:

1. Инсталация за сепариране на отпадъци
  - Балираща преса;
2. Инсталация за компостиране на отпадъци (зелени отпадъци)
  - Шредер.

На картата по- долу е показано точното разположение на площадката където е изградена регионалната система за управление на отпадъците:

Фигура 18 Разположение на площадката на изградената регионална система за управление на отпадъците Бяла-Борово

Регионалната система за управление на отпадъците включва депо за неопасни отпадъци, от което първоначално е изградена първа клетка, инсталация за механично третиране, състояща се от инсталация за сепариране на постъпващите отпадъци и инсталация за третиране на биологично разградимите сепарирани отпадъци и разделно събраните зелени такива, пречиствателна станция за отпадъчни води и други спомагателни съоръжения, обслужващи сгради. Към изградените инсталации и съоръжения със спомагателна функция е следната моторизирана техника: мини челен товарач, два броя челни товарачи, компактор, товарен автомобил, обръщач на компостни купове, шредер и сито.

Основният подход до депото е по второстепенният път от юг. Функционалното зонироване е съобразено с технологичната последователност на процесите.

Непосредствено след входа е зоната с административно-битова сграда, работилница за камиони и резервоар за противопожарни нужди. На север от нея е зоната на пречиствателната станция и площадката за вземане на проби. Преди да навлязат в зоната на инсталацията за сепариране и депото за неопасни отпадъци, камионите преминават през контролно-пропускателен пункт и електронна везна. Инсталацията за сепариране с прилежащите ѝ сгради – склад за продукцията и трафопост и площадката за компостиране са на север. След тях е входът на клетките на депото. На излизане от депото, камионите преминават задължително през съоръжение за измиване на гуми. Факелът за биогаз, отделян от клетките на депото е предвиден да бъде на разстояние по-голямо от 50м. от всички сгради, в съответствие с нормативните изисквания. Регионалната система се обслужва от вътрешен асфалтов двулентов път, който удовлетворява изискванията и на противопожарните норми за експлоатация и достига до навеса за компактираща техника на депото. От там до пречиствателната станция води асфалтов път. Около клетките на депото е макадамов път за движение на верижната техника.

9.5. Стари замърсявания с отпадъци

На територията на община Полски Тръмбеш стари замърсявания са в резултат от:

- Локални /изоставени незаконни /неорганизираны сметища (струпване на всякакъв вид отпадъци, най-вече битови и строителни) около населените места;
- Образуват се периодично и своевременно се почистват. Една от причините за тяхното образуване е недостатъчната екологична култура и отговорно отношение на недобросъвестни жители от общината.
- Замърсени непочистени и рекултивирани площадки на фирми, преустановили своята дейност.

През 2021 г. предстои да бъде извършена рекултивацията на общинското депо за битови отпадъци на Община Полски Тръмбеш. Проектът се финансира по Оперативна програма „Околна среда 2014 -2020 г.“, процедура BG16M1OP02-2.010 “Рекултивация на депа за закриване, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС по дело С-145/14“. Инвестициите предмет на проекта са насочени към рекултивация на депо за битови отпадъци на територията на Община Полски Тръмбеш в изпълнение на задълженията на Р.България по процедура по нарушение на правото на ЕС във връзка с постановеното Решение на Съда на ЕС от 16.07.2015 г. по дело С-145/14.

Депото не отговаря на изискванията на Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на др. съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци и поради тази причина експлоатацията му е преустановена със заповед № 00-187-00/ 09.07.2013 г. на Директора на РИОСВ - В.Търново. Размерът и границите на терена са определени от Комисия по ППЗОЗЗ, извършено е геодезическо заснемане. Общата рекултивирана площ ще е в размер 24.006

дка. Основната дейност свързана с техническата рекултивация на депото ще бъде съпътствана от дейност по биологична рекултивация на депото в срока на дълготрайност на проекта – 5 г. от окончателното плащане по проекта, както и по строителен и авторски надзор, и дейности по управление и отчитане на проекта. Стойността на проекта е 2 005 688.73 лева.

9.6. Финансиране на дейности по управление на отпадъците

Механизмът за финансиране изпълнението на задълженията на общините по управление на битовите отпадъци е регламентиран със Закона за местните данъци и такси. Събирането на такса битови отпадъци и постъпването ѝ в бюджета на общината е регламентирано в Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Общинският съвет определя размера на такса „битови отпадъци“ за населените места от общината.

9.6.1. Дейности, финансирани от приходите от такса „битови отпадъци“

Таксата за битови отпадъци се заплаща за услугите по сметосъбирането, транспортирането и обезвреждането или оползотворяването в депа или други съоръжения за битови отпадъци, както и за поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя по реда на чл. 66 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ) за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване; обезвреждане/оползотворяване на битовите отпадъци в депа или други съоръжения; чистотата на териториите за обществено ползване. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност.

Отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО като елемент на такса за битови отпадъци

При извършване на дейности по обезвреждане на отпадъци чрез депониране всеки собственик на депо е длъжен да осигури пълния размер на средствата за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото съобразно с инвестиционния проект/ или проекта за рекултивация на депото чрез обезпечения по чл. 60, ал. 1 от ЗУО.

Редът и начинът за определяне размера и предоставянето на обезпеченията, разходването на средствата от отчисленията и случаите, в които РИОСВ има право да иска условията на банката гаранция се определя с Наредба №7 от 19.12.2013 г. за реда и начина на изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.

Отчисленията по чл. 64 от ЗУО имат за цел да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се насърчи тяхното рециклиране и оползотворяване. Те се превеждат от собственика на депото ежемесечно по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото.

Натрупаните средства се разходват за дейност по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови отпадъци, осигуряващи изпълнение от общините на изискванията на закона и подзакновите нормативни актове по прилагането му.

9.6.2. Икономически инструменти при формирането на такса битови отпадъци

Икономическите инструменти в сектора за управление на отпадъците са менизми, въведени от държавата, които правят по-изгодно за населението и бизнеса да рециклират и оползотворяват отпадъците, вместо да ги депонират. Въвеждането на такива менизми в различни европейски страни е довело до намаляване на депонираните количества отпадъци и до преминаване към по-високите нова в йерархията за управление на отпадъците.

Част от икономическите инструменти и стимули, свързани с управлението на отпадъците, могат най-общо да бъдат сведени до следните групи:

- Отчисления за депониране и третиране;
- Схеми „плащане при извхърляне“
- Схеми за отговорност на производителя и вносителя;
- Екологични данъци и такси върху продукти – въвеждат се с цел да се ограничи, намали или дори премахне употребата на определени продукти, които са вредни за околната среда;
- Банкови гаранции и застраховки за осъществяване на определени дейности;
- Подпомагане на публични проекти в областта на управление на отпадъците с частично или непълно безвъзмездно финансиране (чрез подкрепа от еврофондове и националните бюджети).

9.6.3. Стимули в сектора на управление на отпадъците

ЗУО предвижда съществени финансови стимули за общините, ако посочените количествени цели за определените потоци битови отпадъци бъдат изпълнени поетапно за всеки от регионите.

Чл. 64 от ЗУО регламентира как се намалява размерът на отчисленията за битови отпадъци при изпълнение на целите. В ЗИД на ЗУО към чл. 64, ал. 5 са разписани т.3 и т. 4⁵:

Чл. 64 (5) Размерът на отчисленията за битови отпадъци се намалява, когато целите в съответния регион по чл. 49, ал. 9 са изпълнени от общините в съответствие с решението по чл. 26, ал. ч. т. 6, както следва:

1. с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал.1, т. 1

---

⁵ Тук следва да отбележим, че чл. 64, ал. 5, т. 1 и 2 касаят периода до 2020 година, обхванат от чл. 31, ал. 1. т. 1 и 2; съответно чл. 64, ал. 5, т. 3 и 4 касаят периода след 2020 година, обхванат от чл. чл. 31, ал. 1, т.3-4

2. с 50 на сто за целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци, определени с наредбата по чл. 43, ал. 5
3. с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т.3-4⁶ съгласно сроковете в §15, ал.2 ;
4. с 50 на сто за целите за намаляване на депонираните битови отпадъци, съгласно сроковете в §15, ал.3.

Важно е да се отбележи и следното допълнение към чл. 60 на ЗУО

Чл. 60 За извършване на дейности по обезвреждане на отпадъци чрез депониране всеки собственик на депо предоставя обезпечение, покриващо бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото.

ЗИД на ЗУО предвижда следните допълнения към разпоредбите на чл. 60:

- За осигуряване на обезпечението е отговорен и всеки ползвател на депото, като ежесечно превежда на собственика на депото дължимите средства за осигуряване на обезпечението на база на количествата отпадъци, които е депонирал.
- Акт⁷ се съставя на ползвателя на депото, който не е превел на неговия собственик дължимите средства за осигуряване на обезпечението. Когато обезпечението не е внесено от собственика, но ползвателят е превел дължимите средства за осигуряване на обезпечението, актът се съставя на собственика на депото.

Следвателно, ако общините изпълняват целите в съответствие с чл. 31, ал. 1 от ЗУО, те се освобождават 100% от заплащане на отчисления по реда на чл. 64 от ЗУО.

Изводи и препоръки:

- ✓ *В община Полски Тръмбеш всички населени места са обхванати от организирана система за сметосъбиране и сметоизвозване;*
- ✓ *През последните години в община Полски Тръмбеш не се очертава ясна тенденция по отношение на увеличение или намаление на количествата събрани битови отпадъци. Като цяло липсват резки промени и годишните количества на събраните битови отпадъци остават близки до средните за разглеждания период.*
- ✓ *Община Полски Тръмбеш е осигурила съдове и техника за събиране на смесени битови отпадъци, която обслужва 100% от населението на общината;*

⁶ В ЗИД на ЗУО чл. 64, ал. 5, т. 3 има техническа грешка: изписването „чл. 31, ал. 1, т.3-5“ е некоректно тъй като чл. 31, ал. 1 няма точка 5. В настоящият доклад изписването е адаптирано на „чл. 31, ал. 1, т.3-4“

⁷ Акт за установяване на публично държавно вземане, издаден по реда на чл. 166 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс от директора на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. Актът се съставя въз основа на документи, определени с наредбата на министъра на околната среда и водите относно редът и начинът за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.

- ✓ Приключено е изграждането на инфраструктура за управление на битовите отпадъци на територията на РСУО Борово/Бяла, включващо изграждането на първа клетка от регионалното депо;
- ✓ На територията на РСУО Борово/Бяла са изградена и функционира инсталация за сепариране на смесени битови отпадъци и инсталация за компостиране на зелени/биоразградими отпадъци, които обслужват общините част от РСУО;
- ✓ В община Полски Тръмбеш липсва интегрирана система за управлението на отпадъците. Необходимо е да бъде създадена необходима организация, включително да бъде назначени служители, чийто основни задължения да бъдат свързани с управлението на отпадъците – да водят отчетност за вида и количествата отпадъци (в т.ч. строителни), третиранни, депонирани, рециклирани и др. отпадъци; да правят необходимите разчети, анализи и планове за екологосъобразно управление на отпадъците и за постигане на целите, поставени в законодателството;

10. АКУСТИЧНА СРЕДА (ШУМОВО ЗАМЪРСЯВАНЕ)

10.1. Въздействие на шума върху човека

Шумът и шумовото “замърсяване” на околната среда представляват един от големите екологични проблеми на нашето време. От физична гледна точка шумът представлява звук, състоящ се от тонове, чиито честоти и интензитет имат случаен характер. От хигиенна гледна точка шум е всеки звук, който действа неблагоприятно върху здравето, нарушава отдиха, смущава контакта на човека с околната среда.

Шумът е един от основните физични фактори с неблагоприятно въздействие върху населението и водещ до акустичен дискомфорт в околната среда особено в големите градове. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Не случайно законодателството в областта на защита от шума в околната среда урежда проблемите, свързани с разработването на мерки за избягване, предотвратяване и намаляване на вредното въздействие на шума, целящи чрез тяхното осъществяване защита на човешкото здраве и околната среда, както и осигуряване на качество на живот на населението.

Развитието на промишленото производство, интензивното развитие на пътническите, товарните и въздушните транспортни средства и масовият градски транспорт са източници на шум. Шумът оказва въздействие при хората върху:

- централната нервна система – преумора, смущения в психиката и паметта, главоболие, нарушен сън, увреждане на слуха, раздразнителност, смущения в цветоусещането, нарушения при оценката на разстояния;
- вегетативната нервна система - усилен съдов тонус, циркулаторни прояви;
- сърдечно-съдовата система - повишено кръвно налягане, нарушен сърдечен ритъм;

- дихателната система – ускорено и повърхностно дишане;
- храносмилателната система - забавено преминаване на храната през храносмилателните органи, различни по вид и степен увреждания на стомаха;
- ендокринната система – промени в количеството на кръвната захар, повишаване на основната обмяна, задържане на вода в организма;
- слуха – при над 80 dB настъпва невъзвратимо увреждане на слуховия анализатор, а при над 120 dB – пълна глухота, която понякога настъпва изведнъж.

Действащ като стресов фактор, шумът атакува почти всички органи и системи. Индивидуално оценено, въздействието на шума най-често оказва влияние като: предизвиква раздразнение, главоболие, пречи на съня и почивката, затруднява възприемането на речта, пречи на умствената работа.

Във връзка с изискванията на Закон за защита от шума в околната среда (ДВ., бр. 74/2005 г; изм. ДВ бр. 60 от 30 юли 2020 г.) Министерът на околната среда и водите, Директорите на РИОСВ или упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват превантивен, текущ и последващ контрол върху инсталациите и съоръженията от промишлеността, включително за категориите промишлени дейности по приложения № 4 към чл. 117 от Закона за опазване на околната среда. Същият закон регламентира компетенциите на държавните органи както следва:

- Министъра на здравеопазването организира извършването на измерването, управлението и контрола на шума в околната среда, предизвикан от локални източници на шум. На регионално ниво контролът се извършва от РЗИ (РЗИ – Велико Търново).
- Министъра на околната среда и водите организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума излъчван от промишлените инсталации и съоръжения. На регионално ниво контролът се извършва от РИОСВ (РИОСВ- Велико Търново.)
- Министъра на вътрешните работи, чрез определени от него служби осъществява контрол върху пътните превозни средства, движещи се по пътищата, по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда. Осъществява контрол върху озвучаването на открити площи в зони и територии, предназначени за жилищно строителство, рекреационни зони и територии и зони със смесено предназначение, включително когато озвучаването се излъчва от място извън строителните граници на селищната територия или от неурбанизираната територия за времето от 14:00 до 16:00 ч. и от 23:00 до 08:00 ч. (чл.16а, ал. 2 от Закона за защита на шума)
- Кметовете на общини или упълномощени от тях длъжностни лица упражняват контрол за спазване на правилата и нормите за изпълнение на строежите, по отношение на шума излъчван по време на строителството, организират и

регулират движението на автомобилния транспорт в населените места с оглед намаляване на шумовите нива до допустимите норми.

В РИОСВ Велико Търново, приоритетно се проверяват промишлени източници, емитери на шум в околната среда, разположени в жилищни зони или в близост до тях, с цел избягване, предотвратяване или намаляване на шумовото натоварване в урбанизираните територии. Контрола се извършва чрез контролни измервания на място на площадките на производствените обекти и по документи (представени доклади с резултати от собствените периодични измервания на шум в околната среда). Излъчвания шум в околната среда се контролира съвместно с лабораторията на ИАОС, чрез измервания на показателите при работата на промишлените източници. Измерванията се извършват по Методика утвърдена със заповед № РД-199/19.03.2007 г. по контура на площадката на предприятието.

10.2. Показатели на шум и гранични стойности

Нормирането на шум в България се извършва с Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите на шум в околната среда, отчитащ степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението. Показателите за шум са дневно $L_{ден}$ (от 7 до 19 ч., с продължителност 12 часа), вечерно $L_{вечер}$ (от 19 до 23 ч, с продължение 4 часа), нощно $L_{нощ}$ (от 23 до 7 ч, с продължителност 8 часа) и денонощно L_{24} ниво на шум. Граничните стойности на нивата на шума са дадени в таблицата по-долу:

Таблица 21 Гранични стойности на нивата на шум в различни територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях

№	Територии с устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шума в dB (A)		
		ден	вечер	нощ
1	Жилищни зони и територии	55	50	45
2	Централна градска част	60	55	50
3	Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
4	Територии, подложени на въздействието на релсов железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
5	Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	65
6	Производствено-складови територии и зони	70	70	70
7	Зони за обществен и индивидуален отдих	45	45	35
8	Зони за лечебни заведения и санаториуми	45	35	35
9	Зони за научно-изследователска дейност	45	40	35
10	Тихи зоно извън агломерациите	40	35	35

10.3. Основни източници на шум, свързани с превишаване на граничните стойности на даден показател за шум

Община Полски Тръмбеш не се характеризира с постоянно задържане на високи нива на шум от диапазона 68-72 dBA. Основните източници на шум в общината са свързани с вътрешноградския и транзитно преминаващ автомобилен транспорт. Натоварени от движението на превозни средства са по-големите улици в града, както и входно изходните направления. Въздействие оказват различните дейности на населението – работилници, търговски обекти и др.

С най-голям дял за шумово замърсяване в общината заема автотранспорта. За транспортния шумов поток е характерна флукуалност, периодичност и променлива интензивност. Нивото на автотранспортния шум е в пряка зависимост и от интензивността на движението, скоростта и структурата на транспортния поток, пропускателната способност на пътните артерии, възрастта на автомобилния парк, вида и качеството на пътната настилка, ситуационното и нивелетно разположение на пътя и характера на терена встрани от него. Основният шумов фон се създава от автомобилите – леки, товарни и тези на междградския транспорт. През последните години в резултат на масовия внос на автомобили предимно “втора употреба” автомобилният парк е основно подменен. Въпреки, че повечето от автомобилите са втора употреба, нивото на излъчвания от тях шум е значително по-ниско от използваните преди това, но същевременно техният брой се увеличава интензивно.

Източници на шум в околната среда са и влаковите композиции движещи се по железопътните трасета на територията на общината. Шумовата характеристика на релсовия ж.п. транспортен поток (еквивалентно ниво на шума) зависи от параметрите на потока (брой влакове - пътнически и товарни, дължина на влаковите композиции, вид на спирачките, скорост) и на ж.п. трасето (вид на горното строене). Източници на шум в околната среда са и другите инфраструктурни ж.п. обекти – гари, помощни ж.п. стопанства (депа, заводи, бази и др.), индустриални ж.п. клонове и разтоварища.

На второ място по отношение на източниците на шум са локалните източници от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, сметоизвозване, игри на деца (училища, детски градини, детски площадки) и др. Следващият по значение фактор, който влияе върху акустичната среда на града е шума, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервиси и авторемонтни работилници, разположени в непосредствена близост до жилищни сгради. С най-висока интензивност, шумът се проявява в централната градска част, основно през работно време и делнични дни. В зависимост от разглеждания район битовия шум има различно значение. В централната градска част, където са съсредоточени повечето обществени и увеселителни заведения шумът е с по-висока интензивност. В крайните жилищни квартали битовия шум е с по-

високи нива в извънработно време, но те са сравнително ниски по отношение на централната част.

Шумът, породен от строителни дейности е характерен за районите в които се извършва строителство. Към настоящия момент значителни интензивни строителни мероприятия в общината не се осъществяват и поради това не се генерира сериозен строителен шум. Освен това този вид шум е ограничен по време (предимно в светлата част на денонощието) и е с невисок интензитет.

Характерното разположение на промишлените зони – предимно обособени в нежилищни територии, до голяма степен снижава въздействието на производствения шум върху гражданите.

Обществените отношения, свързани с осигуряване и опазване на обществения ред на територията на община Полски Тръмбеш се уреждат с Наредба №1 за опазване на обществения ред, контрола относно шума, чистотата и околната среда на територията на община Полски Тръмбеш. С наредбата се въвежда забрана за създаването на шум, който нарушава обществения ред или спокойствието на гражданите на обществени места.

10.4. Анализ на причините за повишение на нивото на акустично натоварване на средата

За територията на община Полски Тръмбеш може да се направи изводът, че акустичната обстановка на територията на общината не се различава от типичната за урбанизираните зони. Нивата на акустичното натоварване зависят предимно от следните фактори:

а. Източник „пътен трафик“

- Висока интензивност на пътния трафик и непрекъснато нарастване на автомобилите;
- Движение в режим на тръгване и спиране и неспазване на ограниченията за скорост (особено по най-ошумените трасета);
- Съществуваща организация на движение и обособените зони за паркиране;
- Вид и състояние на пътните настилки по уличната мрежа (първостепенната улична мрежа – ПУМ), брой ленти и платна за движение, наличие/отсъствие на разделителна ивица - състоянието и видът на уличната мрежа са от съществено значение за нивата на транспортния шум. Многолентовото движение, отделянето на платната с разделителна ивица, асфалтовото покритие, сравнително доброто състояние на платната и естествено големите разстояния до прилежащите застройки са предпоставка за по-добрите акустични условия.
- Застроителни характеристики на средата – вид на застрояката (едностранна/двустранна), разположение спрямо платното (успоредно/перпендикулярно на оста), сключена, индивидуална в обособени парцели и т.н.-

прилежащата на уличната мрежа изграденост също има съществено влияние върху разпространението на шума в дълбочина на жилищните квартали. Сключената по протежение на ПУМ застрояка препятства разпространението на шума, поемайки върху себе си високите шумови натоварвания. Обратно – несклучената застрояка, разположена напречно на ПУМ, многократно отразява уличния шум, пропускайки го в дълбочината на кварталните пространства. По този начин се получават различни ситуации по отношение на засегнатите територии и население от евентуален наднормен шум.

- Шумопоглътящи пояси и ограждения до пътните артерии и жилищните райони. Изграждането на такива съоръжения се отразява благоприятно на акустичната среда в населените места.

б. Източник „ж.п. Трафик“

- Релсови трасета и ж.п. мотриси с ниски показатели по отношение на предаване и генериране на шум;
- Необходимост от програми за шумоизолации на съществуващите сгради, особено покрай основните ж.п. трасета;

Ж.п. трафика поражда локално ниво на шум в зоните, покрай които преминава ж.п. линията.

Изводи и препоръки:

- ✓ *Акустичната обстановка на територията на общината не се различава от типичната за урбанизираните зони. Община Полски Тръмбеш не се характеризира с постоянно задържане на високи нива на шум. С най-голям дялово отношение за шумово замърсяване в общината може да бъде отнесен автотранспорта, следван от шумът породен от битов характер и производствения шум.*
- ✓ *Основните мероприятия, които се препоръчват, са свързани с подобряване организация на транспорта, пътната инфраструктура, начина на застрояване и организация на териториите, създаване и поддържане на "тихи зони" и зони, подлежащи на усилен шумова защита, прилежащи към детските, здравните и учебните заведения, жилищата и местата за отдих.*

11. РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА, ЙОНИЗИРАЩИ И НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

11.1. Източници на йонизиращи лъчения

Йонизиращи са лъченията, които при взаимодействие с веществото (органична или неорганична материя) водят до образуване на електрични товари с различни заряди – йонизират веществото. Йонизиращи лъчения са алфа- и бета-частиците, гама-лъчите, електроните, позитроните, протоните, рентгеновите лъчи, неутроните, тежките йони и

др. естествени и изкуствени радиоактивни източници.

Естествени източници на йонизиращи лъчения

Основната част от облъчването на населението се получава от естествени източници на радиация. Естествени източници на йонизиращи лъчения са: космични лъчи, земна радиация, води, строителни материали и др.

1. **Космичното лъчение** е природна даденост и облъчването от него не може да се предотврати или ограничи. Типичната стойност на средната индивидуална годишна доза, която се получава при външно облъчване от космичното лъчение за средни географски ширини на Земята, включително за България, е равна на 0,4 mSv/y (0,4 милисиверта за година).
2. **Земна радиация** – най-важният от естествените източници е радона. Най-високо е съдържанието на естествени радионуклиди във вулканичните скали (например гранит), както и в земни утаечни породи като глина, фосфати и други природни минерали. Гама-фонът в планински райони, богати на гранити, минерали и почви с високи концентрации на естествени радионуклиди, е по-висок. Резултатите от проведените по света изследвания показват, че гама-фонът вътре в помещенията на сгради е средно 20% по-висок отколкото на открито. Това зависи от количественото съдържание на естествени радионуклиди в използваните строителни материали и от локалния гама-фон на открито.

Изкуствени източници на йонизиращи лъчения

Към изкуствените източници на йонизиращи лъчения се отнасят:

- Газоаерозолни и течните радиоактивни изхвърляния на обекти на атомната енергетика;
- Отпадъчни води и отбита скална маса при миннодобивната дейност в т.ч. и от бивши обекти на уранодобива;
- Отпадъци от изгаряне на въглища при експлоатация на топлоелектрически централи (шлака, сурия, пепел и др.)
- Отлагания, налепи и утайки от инсталации за добив и преработка на нефт и газ;
- Минерални торове, получени от някои фосфорити;
- Странични и отпадъчни продукти от производството на черни и цветни метали, фосфатна промишленост и др.
- Строителни материали и др.
- Производство и употреба на радионуклиди за медицински и научни цели.

11.2. Източници на нейонизиращи лъчения

Нейонизиращото лъчение е термин, даден на радиацията в частта от електромагнитния спектър, където няма достатъчно енергия да предизвика йонизация. Той включва електрически и магнитни полета, радиовълни, микровълни, инфрачервени, ултравиолетови и видими лъчения.

Най-често срещаните видове ЕМП са: ЕМП с промишлена честота – в енергетиката (около високоволтовите линии, в подстанциите за високо напрежение и др.); радиочестотни ЕМП в телекомуникационните системи, машиностроенето, металообработването, електрониката, при физиотерапевтични процедури и др.

11.3. Радиологичен мониторинг

Националната система за радиологичен мониторинг на околната среда има за цел откриване на отклонения от допустимите стойности на радиационните параметри в основните компоненти на околната среда – атмосферен въздух, води и почви и се осъществява чрез:

- автоматизирана система за on line наблюдение;
- лабораторно-аналитична дейност за off line наблюдение (достъпът е ограничен).

Непрекъснатите и периодични наблюдения на радиационните параметри на основните компоненти на околната среда осигуряват актуална информация за държавните и местни органи на управление и обществеността и се базират на изпълнение на програма за радиологичен мониторинг, утвърдена от министъра на околната среда и водите със Заповед №РД-295/28.04.2017 г. и включваща:

- Автоматизирана система за наблюдение на радиационния гама фон;
- Автоматизирана система за радиационен мониторинг на води;
- Лабораторно-аналитична дейност на off line наблюдение.

Автоматизирана система за наблюдение на радиоакционния гама фон

Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон се състои от 26 локални мониторингови станции, измерващи мощността на дозата. Станциите са разположени по цялата територия на страната, работят в непрекъснат режим и изпращат данни в централната станция в ИАОС.

Автоматизираната система е част от Европейската система за обмен на радиологични данни (EURDEP) и ежедневно изпраща информация за радиационния статус в страната.

Автоматизирана система за радиологичен мониторинг на води

ИАОС администрира Автоматизираната система за радиационен мониторинг на води – р. Дунав в района на АЕЦ „Козлодуй“ (АСРМВ). Системата дава възможност при евентуално радиоактивно замърсяване на р. Дунав да се определи категорично, дали източника е АЕЦ „Козлодуй“.

Лабораторно-аналитични дейности на off line наблюдение

Радиометричните измервания в условия на пробонабиране и последващи лабораторно-аналитични дейности се осъществяват от лабораториите за радиационни измервания в София, Бургас, Варна, Враца, Монтана, Плевен, Пловдив и Стара Загора.

Освен фонов радиологичен мониторинг се извършва и надведомствен мониторинг на радиационното състояние на околната среда в наблюдаваната зона на АЕЦ „Козлодуй“, както и в райони на бивши уранодобивни обекти и други потенциални замърсители.

На базата на резултатите от проведения радиологичен мониторинг се изготвят тримесечни бюлетини и Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в България. Данните от извършвания радиологичен мониторинг се докладват ежегодно към ЕК и се събират в общоевропейска база данни – REM (Радиологичен мониторинг на околната среда).

11.4. Източници на йонизиращи лъчения на територията на община Полски Тръмбеш

Агенцията за ядрено регулиране <http://eservices.bnra.bg/sprIzdLicOut.jsf>, поддържа публичен регистър на лицата, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения (в частност – на територията на община Полски Тръмбеш).

За територията на община Полски Тръмбеш, агенцията за ядрено регулиране е издала един лиценз за дейност с ИЙЛ – ЕТ „Индивидуална практика за специализирана медицинска помощ – лекарски кабинет – Д-р П. Петков“. На територията на община Полски Тръмбеш няма обекти, работещи с радиоактивни вещества.

Като потенциални източниците на нейонизиращи лъчения на територията на община Полски Тръмбеш могат да се класифицират:

- радиопредаватели на къси, средни и дълги вълни;
- частни радиостанции на УКВ;
- телевизионни предаватели и ретранслатори;
- подстанции за високо напрежение;
- електропроводи;
- трафопостове, захранващи жилищни квартали;
- базови централи на мобилните оператори;
- системи за мобилни комуникации на транспорт, полиция, бърза помощ и др.;
- радарни системи и други сателитни връзки;

В необработваемите почви не са установени отклонения от типичните стойности на специфичните активности за уран, радий, торий, за калий и за олово, както и в измерените стойности на радиационния гама фон на почвите. В повърхностните водни тела също не са установени замърсявания с естествени и техногенни радионуклиди.

Изводи и препоръки:

- ✓ На територията на община Полски Тръмбеш не са регистрирани повишени стойности на радиационния гама-фон, различни от характерните за пунктовете

на мониторинговите станции.

- ✓ За последните години не са регистрирани повишения на специфичната активност на естествени и техногенни радионуклиди.
- ✓ В необработваемите почви не са установени отклонения от типичните стойности на специфичните активности;

IV. СОЦИАЛНА СРЕДА

1. Демографска характеристика

1.1. Брой на населението

Текущата демографска ситуация в общината се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението и задържащо се високо равнище на общата смъртност. В резултат на демографските и емиграционните процеси към 31.01.2021 г. население на община Полски Тръмбеш по настоящ адрес 12 326 лица. В общинския център град Полски Тръмбеш към 31.01.2021 г. живеят общо 3803 лица, а останалото население в размер на 8523 души живеят в 13 села. (таблица №24)

Таблица 22 Данни за броя на населението на община Полски Тръмбеш към 31.01.2021 г.

№	Населено място	Население по настоящ адрес
1	гр. Полски Тръмбеш	3803
2	с. Вързулица	154
3	с.С. Стамболово	234
4	с. Иванча	388
5	с. Каранци	254
6	с. Куцина	551
7	с. Климентово	691
8	с. Масларево	546
9	с. Обединение	659
10	с. Орловец	446
11	с. Павел	700
12	с. П. Сеновец	633
13	с. Раданово	1251
14	с. П. Каравелово	1262
15	с. Страхилово	754
	Общо	12326

Източник: „ГРАО“, община Полски Тръмбеш

За последните пет години се наблюдава намаление в броя на населението в община Полски Тръмбеш, както при градското, така и при селското население. Тази тенденция е характерна както за област Велико Търново, така и страната като цяло.

Намалението на населението е един от основните лимитиращи фактори за бъдещото развитие на общината, които негативно ще се отразят най-вече върху работната сила и възпроизводствения му потенциал.

По данни от официална справка от отдел „ГРАО“ към община Полски Тръмбеш, в общината има две села с население над 1000 души – с. Раданово и с. Петко Каравелово. На територията на общината няма население под 100 души.

Според данни на НСИ, към 31.12.2020 г. населението на община Полски Тръмбеш е 12 363 души. Информация за населението на област Велико Търново и Община Полски Тръмбеш по данни на НСИ към 31.12.2020 г. е представено в таблица № 25, а населението под, над и във трудоспособна възраст е представено в таблица №26.

Таблица 23 Население на община Полски Тръмбеш по данни на НСИ към 31.12.2020 г.

	Общо			В градове			В села		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Област Велико Търново	229718	110803	118915	160186	76540	83646	69532	34263	35269
Община Полски Тръмбеш	12363	6069	6294	3810	1895	1915	8553	4174	4379

Източник: НСИ

Таблица 24 Население във, под и над трудоспособна възраст в община Полски Тръмбеш към 31.12.2020 г.

Възрастови групи	общо			в т.ч. градовете		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
общо	12363	6069	6294	3810	1895	1915
Под трудоспособна възраст	1677	872	805	546	282	264
В трудоспособна възраст	6580	3636	2944	2218	1191	1027
Над трудоспособна възраст	4106	1561	2545	1046	422	624

Източник: НСИ

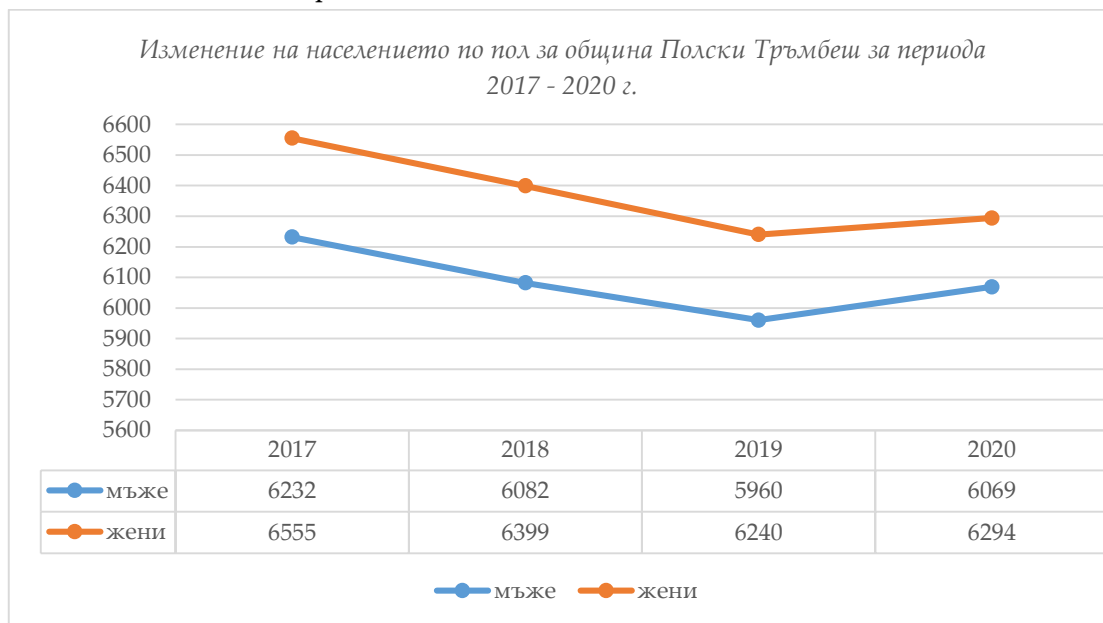
Спрямо общините в областта по брой на населението, община Полски Тръмбеш се намира на пето място. Най-голяма е община Велико Търново (85484 души), а най-малка община Сухиндол (33321 души). От населението на общината 30,8 % живее в градовете, а 69,2 в малките населени места, като 50,9% от тях са жени, а 49,1% са мъже.

1.2. Възрастова структура

Възрастовата структура на населението е определяща, както за количеството и качеството на човешките ресурси в общината, така и за демографския ѝ потенциал и не на последно място – за натовареността на социалната система на общината. Тя е с определящо значение за естественото възпроизводство на населението и формирането на трудовите ресурси.

Към 31.12.2020 г., мъжете в община Полски Тръмбеш по данни на НСИ са 6069 души (49.1 %), а жените 6294 (50,9%). Структурата на населението на община Полски Тръмбеш по пол (фиг. 17) за периода 2017 – 2020 г. показва слабо намаляване на

съотношението мъже/жени. Към настоящият момент, спрямо 2017 г., мъжете са намалени с 2,7%, докато при жените това намаление е с 3,9%.

Фигура 19 Население по пол в община Полски Тръмбеш

Съществено влияние върху развитието на демографските процеси в общината оказват също половата, етническата и образователна структури, раждаемостта и смъртността, както и миграционните процеси на населението. Те влияят на формирането на човешките ресурси в общината, както в количествено, така и в качествено отношение.

1.3. Раждаемост и смъртност

По своята същност естественото възпроизводство на населението представлява смяна на поколенията на родителите с поколенията на децата. Количествените измерения на този процес се изразяват с помощта на стойностите за раждаемост, смъртност, естествен прираст (ЕП) и др.

В съответствие с характерните за цялата страна тенденции, населението на община Полски Тръмбеш бележи отрицателен естествен прираст от -246 души (31.12.2020г.). През наблюдавания период 2017 -2020 г., стойността на ЕП варира, като отчетливо по-висока е през 2020 г. Това се дължи на трайната тенденция за намаляване на раждаемостта и задържащата се висока смъртност на населението.

Таблица 25 Основни демографски показатели за община Полски Тръмбеш

Показатели	2017	2018	2019	2020
Живородени	106	91	93	77
мъже	66	44	44	37
жени	40	47	49	40
Умрели	336	320	287	323
мъже	187	170	155	165

жени	149	150	132	158
Естествен прираст	-230	-229	-194	-246
мъже	-121	-126	-111	-128
жени	-109	-103	-83	-118

Източник: НСИ

От демографска гледна точка, относително ниската раждаемост (по отношение на възпроизводствения процес) се дължи на понижената плодовитост на жените в родилна възраст и на намаляването на техния брой. Проявяващият се в момента отрицателен ефект от намаляващият брой на жените в родилна възраст ще дава отражение върху възпроизводството на населението и през следващите десетилетия. Промяната се дължи на измененията в социално-икономическите условия, а от там и в ценностната система на жените – на преден план излизат такива ценности като завършване на образованието и осигуряване на работа.

Един от тревожните демографски проблеми в общината в момента е относително високото ниво на смъртност. Основен фактор, обуславящ динамиката в общата смъртност е процесът на демографско остаряване, характерен както за страната и област Велико Търново, така и за община Полски Тръмбеш. Поради застаряването на населението и влошаването на здравното обслужване, през последните 20 години се отбелязва трайна тенденция към поддържане на относително високи стойности на смъртността в общината.

Отрицателните стойности на естествения прираст остават относително високи, което води до намаляване на демографския потенциал на общината, а това ще играе ролята на ограничаващ фактор за бъдещото ѝ социално-икономическо развитие. Отрицателният естествен прираст в комбинация с остаряването на населението влошава възпроизводствените възможности, което се потвърждава от стойностите на основните демографски показатели. Подобряването на социално-икономическата ситуация в общината, е една от възможностите за намаляване на отрицателните стойности на естествения прираст.

1.4. Механично движение на населението

Миграциите или механичното движение на населението, заедно с неговото естествено възпроизводство определят тенденциите в демографското развитие на определена територия.

Стойностите на механичния прираст на населението в община Полски Тръмбеш варират, като остават отрицателни през наблюдавания период, т.е. броят на изселванията превишава броят на заселванията, изключение има единствено за 2020 г., когато броят на заселилите се надвишава този на изселилите се.

Таблица 26 Механично движение на населението в община Полски Тръмбеш

Община Полски Тръмбеш	2017	2018	2019	2020
-----------------------	------	------	------	------

Заселени	261	198	285	705
<i>мъже</i>	117	88	138	367
<i>жени</i>	144	110	147	338
Изселени	298	275	372	296
<i>мъже</i>	137	112	149	130
<i>жени</i>	161	163	223	166
Механичен прираст	-37	-77	-87	409
<i>мъже</i>	-20	-24	-11	237
<i>жени</i>	-17	-53	-76	172

Източник: НСИ

И при двата процеса (заселване и изселване) по-голям е броят на жените, което говори за по-голяма мобилност при женския пол, свързана с търсене на по-добри условия за живот и професионална реализация.

Отрицателният механичен прираст през последните години, в т.ч. изселванията на млади хора от общината води до влошаване на демографските структури, а чрез тях и до проблеми в естественото възпроизводство на населението.

Емиграционните процеси се изразяват от една страна в напускането на общината от по-младите хора в посока към по-големи градове, главно към гр. Велико Търново, с по-развита икономика и повече възможности за професионална и лична реализация. Емигрирането на млади и образовани хора може да има сериозни икономически и социални последици за бъдещото развитие на общината.

1.5. Заболеваемост и болести

По данни от годишни доклади за здравни-демографското състояние на населението на област Велико Търново, водещи в *структурата на болестността по класове са болестите на органите на кръвообращението* (22.9% през 2019 г.). На второ място са *болестите на дихателната система* (16.5% през 2019 г.), следвани от *болестите на пикочо-половата система* (9.4% през 2019 г.).

По-различна е *структурата на заболяемостта*: на първо място с 22.1% са болестите на дихателната система, на второ място – болести на пикочо-половата система с 9.3% и на трето място – някои инфекциозни и паразитни болести с 9.4%. При децата до 17 години почти половината от регистрираните заболявания са от *болести на дихателната система* (45.8% за 2019 г.)

И през 2019 г. в област Велико Търново на първо място сред хоспитализираните случаи са болестите на органите на кръвообращението – 379.6 на 10 000 д.н. с относителен дял 21.07% общо за областта и 292.1 на 10 000 д.н. с относителен дял 19.38% в многопрофилните болници. На второ място са болестите на дихателната система – 358.9 на 10 000 д.н. с относителен дял 19,92% общо за областта и 294,8.5 на 10 000 д.н. с относителен дял 19.55% за хоспитализациите в многопрофилните болници.

Общият брой на *регистрираните онкологични заболявания* за областта в КОЦ през 2019 г. е 9 805 или 4187.7 на 100 000 д.н. През 2018 г. най-много са новооткритите заболявания от *злокачествени новообразувания на храносмилателните органи и перитонеума*. На второ място са новооткритите заболявания от *злокачествени новообразувания на пикочо-половите органи, следвани от тези на кости, съединителна тъкан, кожа и млечни жлези*.

2. Икономическа активност

Обликът на общинската икономика дават микроприятията и малките предприятия, които заедно представляват 99.7% от всички регистрирани предприятия. Голяма част от фирмите, развиват своята дейност в град Полски Тръмбеш. Предприемаческата активност в община Полски Тръмбеш (по данни от ОУП Полски Тръмбеш са 25.3 регистрирани предприятия на 1000 жители през 2014 г.) е под средните показатели за страната (50 предприятия на 1000 жители).

Първичният сектор (селско, горско и рибно стопанство) е традиционен за общината и интензификацията на растениевъдството води до добрите икономически показатели достигнали сектора. Основен ресурс за развитие на селското стопанство и на неговия основен подотрасъл – растениевъдството е земеделската земя. В баланса на територията на общината, земеделските земи са 383442 дка, което е 82.7% от общата територия на общината. Обработваемите земи са 279 791 дка или 73%.

Вторичният сектор включва добивна и преработваща промишленост, строителство, производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване.

В общината секторът е представен от 29 производствени единици с 290 заети. По данни от ОУП Полски Тръмбеш, някои от предприятията които дават облика на сектора са:

- „Първи май“ АД, гр. Полски Тръмбеш;
- „Делтаком електроникс“ ООД, гр. София, база Полски Тръмбеш;
- „Подем“ ЕООД, гр. Полски Тръмбеш;
- „Юнигаз – ВТ“ ООД, гр. Полски Тръмбеш;
- Други;

Третичният сектор, според Националната класификация на икономическите дейности (НКИД) включва отраслите от обслужващите услуги. Отраслите от сектора на услугите, които се развиват на пазарни принципи с по-голяма значимост в община Полски Тръмбеш са „Търговия, ремонт на автомобили и мотоцикледи“, „Транспорт, складиране и пощи“ и „Хотелиерство и ресторантьорство“.

Изводи и препоръки:

- ✓ *Населението на община Полски Тръмбеш по данни на НСИ е 12363 жители (към*

31.12.2020 г.).

- ✓ Към 31.12.2020 г., мъжете в община Полски Тръмбеш са 6069 души (49.1 %), а жените 6294 (50,9%).
- ✓ В съответствие с характерните за цялата страна тенденции населението на община Полски Тръмбеш бележи отрицателен естествен прираст;
- ✓ Един от тревожните демографски проблеми в общината в момента е относително високото ниво на смъртност. Основен фактор, обуславящ динамиката в общината смъртност е процесът на демографско остаряване, характерен както за страната и област Велико Търново, така и за община Полски Тръмбеш.

V. УПРАВЛЕНЧЕСКИ ФАКТОРИ

1. Административна структура на община Полски Тръмбеш

Кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт, който упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината.

В община Полски Тръмбеш, според разпределението на дейностите, които извършва при подпомагане на органа на местната власт, общинската администрация е разделена на обща и специализирана. Общинската администрация осъществява изпълнението на законите, подзаконовите нормативни актове, решения на общинския съвет, подпомага кмета на общината при осъществяване на правомощията му, осигурява технически дейността му, подпомага общинския съвет и осигурява дейността му, извършва дейност по административното обслужване на граждани, физически и юридически лица,

Към общинската администрация се отнася секретар на община, двата заместник кметове, юристконсулт, главен архитект, звено „Вътрешен одит“, Кметове на кметства и кметски наместници, обща и специализирана администрация. В Общата администрация има една дирекция – „Бюджет, финанси и административна дейност“. В специализирана администрация има една Дирекция „Устройство на територията, общинска собственост и регионална политика“ – в тази дирекция е отдел „Устройство на територията“.

В Община Полски Тръмбеш няма обособен отдел, в чийто функции са включени само дейности в областта на опазването на компонентите околната среда в т.ч. по управление на отпадъците. Голяма част от дейностите в горепосочения обхват се изпълняват от служители Дирекция „Устройство на територията, общинска собственост и регионална политика“, отдел „Устройство на територията“. ОП „Чистота – Полски Тръмбеш“ е ангажирано с изпълнението на следните дейности, съгласно правилника за организацията и изпълнението на Общинско предприятие „Чистота – Полски Тръмбеш“:

- Организиране на дейността по събиране, извозване и обезвреждане в депа и други съоръжения, на битови отпадъци на територията на Община Полски Тръмбеш;
- Почистване и поддържане на улични платна, площи, алеи, парковете и други територии в Общината, предназначени за обществено ползване;
- Предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;
- Почистване и поддържане на дъждоприемните шахти в град Полски Тръмбеш;
- Озеленяване: поддръжка на паркове и градини и други зелени и цветни площи, поддръжка на дървесна и храстовидна растителност и залесяване в населени места и извън тях;
- Подготовка и организация на зимно поддържане на общинската пътна и улична мрежа. Доставка и депониране на инертни материали, опесъчаване на общинската пътна и улична мрежа и обработка с химични вещества;
- Организиране, контрол и управление на програми за осигуряване на заетост към Община Полски Тръмбеш, свързани с чистота, озеленяване, поддръжка на паркове, градини и други зелени площи.
- Организиране на дейности, определени в Наредбата за гробищните паркове на територията на Община Полски Тръмбеш, за град Полски Тръмбеш.”

Отдел „Устройство на територията“ към дирекция „ Устройство на територията, общинска собственост и регионална политика“ включва 1 експерт Екология (опазване на околната среда, в т.ч управление на отпадъците).

При разработването на общинския бюджет по дейности „Чистота“ и „Озеленяване“ водеща роля има и Дирекция „Бюджет, финанси и административна дейност“, отдел „Бюджет и местни приходи“. Контролни функции в областта на опазването на околната среда има Дирекция „Устройство на територията, общинска собственост и регионална политика“, отдел „Устройство на територията“ със задължения да:

- Изготвя или участва в изготвянето на програми, стратегии и планове за устойчиво развитие на общината;
- Участва в разработването, провеждането и контрола на мероприятия, касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината;
- Участва в оформлението и подсиуряването на финансовата безопасност на екологичните общински мероприятия и обекти;
- Координира дейността на общинската администрация в областта на екологичта с РИОСВ, РЗИ, ДВСК, БД, ДНСК, РДВР, както и с:
  - ✓ Неправителствени екологични и природозащитни организации и движения;
  - ✓ Научна общност (висши училища и университети), частни и държавни

фирми, неправителствени организации и със специалисти в областта на екологията;

- Упражнява редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи, стопанисване на зелените площи от граждани, физически и юридически лица;
- Разяснява, предупреждава и осведомява широката общественост по отношение на всички дейности, намерения и последствия, спрямо компонентите на околната среда и проблемите, свързани с тях, чрез всички средства за масова информация;
- Контролира и прилага изпълнението на общинските наредби касаещи дейността на отдела;
- Осъществява дейности и задължения на общината свързани с опазване на околната среда и екологията в общината;

2. Нормативна уредба

Местната нормативна уредба в областта на опазване на околната среда включва следните нормативни актове, приети от Общински съвет – Полски Тръмбеш:

- Наредба №1 за осигуряване на обществения ред на територията на община Полски Тръмбеш;
- Наредба за изграждане, поддържане и опазване на зелената система на територията на община Полски Тръмбеш
- Наредба за опазване на околната среда на територията на община Полски Тръмбеш
- Наредба за управление на отпадъците на територията на община Полски Тръмбеш;

Наредба №1 за осигуряване на обществения ред на територията на община Полски Тръмбеш

С наредбата се определят реда, условията и специалните изисквания за задълженията на гражданите, стопанските организации, институциите, фирмите, учрежденията и кооперациите по спазване на обществения ред, опазването на околната среда, общественото и частно имущество и поддържане чистотата на територията на общината.

Наредбата има действие и е задължителна за всички физически и юридически лица, живеещи или извършващи дейност или пребиваващи на територията на общината.

Наредба за изграждане, поддържане и опазване на зелената система на територията на община Полски Тръмбеш

С Наредбата се уреждат обществените отношения, свързани с планирането, изграждането, устойчивото поддържане, опазване и развитие на зелената система на Община Полски Тръмбеш. С Наредбата се установяват всички вреди, причинени на

озеленените площи и декоративната растителност от юридически и физически лица или органи на Управлението. Наредбата определя функциите на общинската администрация за изграждането, поддържането и опазването на зелената система на Община Полски Тръмбеш. Органите за управление на зелената система в Община Полски Тръмбеш са Общински съвет – Полски Тръмбеш, Кметовете и/или Кметските наместници на населените места в общината.

Наредба за опазване на околната среда на територията на община Полски Тръмбеш

Наредбата урежда обществените отношения, свързани с:

1. Опазването и ползването на следните компоненти на околната среда:
  - атмосферен въздух
  - води
  - почви и земни недра
  - ландшафт, природни обекти, биологично разнообразие и неговите компоненти
2. Контрола и управлението на факторите, които увреждат околната среда и в частност:
  - Отпадъци;
  - шум
3. Поддържането на чистотата на територията на общината.
4. Контрол при отглеждането на домашни животни на територията на общината.
5. Предоставянето на информация за състоянието на околната среда на територията на общината.
6. Компетентните органи.
7. Правата, задълженията и отговорностите на физическите и юридическите лица и други организации.
8. Финансирането на дейностите по опазване на околната среда на територията на общината.
9. Контрола, глобите и санкциите за нарушаване разпоредбите на настоящата наредба

Наредба цели да предотври и да ограничи замърсяването на околната среда на територията на Общината с оглед опазването на околната среда и защитата на здравето на населението.

Наредба за управление на отпадъците на територията на община Полски Тръмбеш

С наредбата се уреждат:

1. условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци и производствени отпадъци от физически и юридически лица на територията на община полски тръмбеш.

2. задълженията и отговорностите на задължените лица – домакинствата, юридическите лица, вкл. търговски обекти, производствените и стопанските субекти, лечебните заведения, училищата, административни сгради и други обекти разположени на територията на община полски тръмбеш по отношение управление на отпадъците съгласно изискванията на закона за управление на отпадъците (ЗУО) и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането на предоставените услуги по реда на закона за местните данъци и такси и наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община полски тръмбеш.

3. Сътрудничество с други общини и организации

3.1. Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Борово (Бяла, област Русе)

Съгласно ЗУО, общините, включени във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 ЗУО, създават регионална система за управление на отпадъците, състояща се от регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци.

Община Полски Тръмбеш е част от Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Борово (Бяла, област Русе), заедно с общините Бяла, Борово, Две могили, Ценово, Полски Тръмбеш, Опака. Общините част от региона обхващат територия от общо 1801.7 кв. км, с население от 41 503 жители към 31.12. 2020 г.

Поради изоставане от първоначално планирания график за изграждане на Регионална система за управление на отпадъците за регион Борово (Бяла, област Русе), финансирано по приоритетна ос 2 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.“ вследствие на сключен Договор за безвъзмездна финансова помощ № DIR-5112122-S010/14.12.2012 г. и предприетите действия за отпускане на безвъзмездна помощ от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за изпълнение на инвестиционен проект „Доизграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Борово (Бяла, област Русе)“ и довеждаща инфраструктура за външни връзки на площадката с републиканската пътна мрежа и мрежите на техническата инфраструктура“ тяхното строителство приключи през м. април 2019 год. С Разрешение за ползване № СТ-05-477 от 12.04.2019 г. се разреши тяхното използване. Експлоатацията на съоръженията на „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Бяла, Борово, Две могили, Ценово, Полски Тръмбеш и Опака“ стартира през на м. май 2019 год.

3.2. Взаимодействие с държавни и техните регионални сдружение

По редица въпроси в областта на опазването на околната среда общинска

администрация Полски Тръмбеш си сътрудничи и осъществява обмен на информация със следните държавни институции и техните регионални структури:

- Министерство на околната среда и водите (МОСВ)
- Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ);
- Регионална лаборатория Велико Търново – към ИАОС;
- Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда;
- Басейнова дирекция „Дунавски района“
- Регионална здравна инспекция – Велико Търново;
- Водоснабдяване и канализация – Йовковци ЕООД;
- Областна администрация – Велико Търново;
- Областна дирекция „Земеделие“ – Велико Търново;
- Областна дирекция по безопасност на храните към Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ);

При осъществяване на дейностите в областта на опазването на околната среда общинска администрация Полски Тръмбеш си взаимодейства и с Общинско предприятие „Чистота“, както и с фирми предоставящи услуги в областта на управлението на отпадъците.

4. Предлагани дейности и услуги от община Полски Тръмбеш

Рамковият закон в областта на опазването на околната среда в националното законодателство е Закона за опазване на околната среда. Той дава общата визия за целите, приоритетите и задълженията по опазване и устойчиво ползване за всеки един от компонентите и факторите на околната среда, които се доразвиват в отделни закони. Основните задължения на органите на местната власт са разписани в чл. 15 от ЗООС. Най-общо предлаганите услуги и дейности във връзка с опазване на околната среда са:

- Дейности и услуги в областта на управление на отпадъците;
  - o Събиране и транспортиране на битови отпадъци;
  - o Поддържане чистотата на териториите за широкото обществено ползване;
- Дейности и услуги по озеленяване;
- Дейности и услуги по водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчни води;
- Други дейности определени със закон;

4.1. Дейности и услуги в областта на управлението на отпадъците

На територията на общината, услугите по организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци се извършва от ОП „Чистота – Полски Тръмбеш“. Предприятието е създадено с Решение №423 по Протокол №31/28.11.2013 г. на Общински съвет-Полски Тръмбеш.

За организиране на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки общината има сключен договор с организация по оползотворяване – „Екопак партньорс България„АД. За разделното събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) и излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), община Полски Тръмбеш има сключен договор с „ЕКО ФЕНИКС“ ЕООД;

Всички събрани отпадъци от територията на община Полски Тръмбеш се транспортират до Регионално депо за неопасни отпадъци, намиращо се на територията на гр. Бяла.

На територията на община Полски Тръмбеш съществуват две площадки за временно съхранение на отпадъци – за строителни отпадъци и за зелени/биоразградими отпадъци. Отредената площадка за строителни отпадъци е с местонахождение: гр. Полски Тръмбеш, област Велико Търново, община Полски Тръмбеш, УПИ X – 2485, с идентификатор 57354.300.2485, площ 1200 кв.м за строителни отпадъци. Към настоящият момент община Полски Тръмбеш търси възможност за сключване на договор с лице притежаващо разрешителен документ по реда на ЗУО за третиране на строителните отпадъци, генерирани на нейната територия.

За зелените и/или биоразградими отпадъци, разположена на територията на гр. Полски Тръмбеш. Част от зелените отпадъци се предават за оползотворяване на „Кроношпан България“ ЕООД, гр. Велико Търново .

Община Полски Тръмбеш си сътрудничи и с останалите общини, част от регионално сдружение за управление на отпадъците регион Борово (Бяла, област Русе) „Бяла/Борово“. Община Бяла е оператор и притежател на комплексно разрешително КР №499-Н0/2014 г. за регионално депо за неопасни отпадъци на общините Бяла, Борово, Две могили, Ценово, Полски Тръмбеш и Опака.

4.2. Дейности и услуги по озеленяване

Кметът на Община Полски Тръмбеш ръководи, координира цялостната дейност по опазване, изграждане и поддържане на зелената система на общината, като организира изпълнението на бюджета по дейност “озеленяване”.

Чрез своята специализирана администрация при нужда Община Полски Тръмбеш подготвя:

- възлагането на етапни план-програми и програми за целеви действия за прилагане на предвижданията на Общия устройствен план (ОУП) на общината;
- възлагането на специализирани проучвания по конкретни проблеми, засягащи елементите на зелената система;
- провеждането на конкурси и възлагането на ПУП за обекти на зелената система при съобразяване с изготвените от структурното звено на общинската

администрация за изграждане, поддържане и опазване на зелената система и приети от Общинския съвет програми за изграждане на нови зелени площи;

- възлагането на заданията за изготвяне на програмите, проучванията и плановете по точки 1, 2 и 3 или ги изготвя;
- възлагането, когато се изисква по закон, на оценки за въздействието върху околната среда (ОВОС), екологични оценки (ЕО), екологични експертизи (ЕЕ), документации за запитване относно необходимостта от ОВОС (ЕО) и други специализирани проучвания, свързани с екологичните и санитарно-хигиенните изисквания при създаване и изменение на устройствени планове;

По реда на Наредбата за изграждане, поддържане и опазване на зелената система на територията на община Полски Тръмбеш, приета от Общински съвет – Полски Тръмбеш, се установяват и обезщетяват всички вреди, причинени на озеленените площи и декоративната растителност. Наложените глоби и санкции постъпват в общинския бюджет.

4.3. Дейности и услуги по водоснабдяване, канализация и пречистване на води

Дружеството, което поддържа, експлоатира и стопанисва водоснабдителни и канализационни мрежи и системи и съоръжения и пречиствателни станции на територията на област Велико Търново, е „Водоснабдяване и канализация –Йовковци“ ЕООД.

"ВиК Йовковци" ООД в сегашната си структура обслужва около 300 000 души от 9 общини – Велико Търново, Горна Оряховица, Елена, Лясковец, Златарица, Павликени, Полски Тръмбеш, Стражица, Сухиндол и Свищов.

Кметът на общината контролира:

- изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи и съоръженията за пречистване на битови отпадъчни води;
- изграждането, поддържането и експлоатацията на водностопанските системи на територията на общината с изключение на тези, които са включени в имуществото на търговски дружества различни от ВиК операторите с държавно и/или общинско участие в капитала.

Регулирането на цените и качеството на ВиК услугите, извършвани от ВиК операторите, се осъществява от Комисията за енергийно и водно регулиране.

Комисията утвърждава цените на ВиК услугите:

- цена за доставяне на вода на потребителите в левове за кубически метър;
- цена за отвеждане на отпадъчни води в левове за кубически метър;
- цена за пречистване на отпадъчни води в левове за кубически метър.

Прилаганите от ВиК операторите цени не могат да бъдат по-високи от утвърдените от

комисията.

Управлението на ВиК системите се осъществява от:

- министъра на регионалното развитие и благоустройството, който координира управлението на ВиК системите на национално ниво;
- асоциацията по ВиК, в която участват държавата и една или повече общини – когатособствеността на ВиК системите в границите на обособената територия е разпределена между държавата и общините или между няколко общини.

4.4. Дейности по осигуряване качеството на въздуха

Целта на Закона за чистотата на атмосферния въздух е защита здравето на хората, животните и растенията, техните съобщества и местообитания, природните и културните ценности от вредни въздействия, както и предотвратяване настъпването на опасности и щети в следствие изменение в качеството на атмосферния въздух.

В случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и на нормите за отлагания, кметовете на общините разработват програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми в установени срокове. Програмите са неразделна част от общинските програми за околна среда по чл. 79 от Закона за опазване на околната среда и същите включват целите, етапите и сроковете за тяхното постигане; средствата за обезпечаване на програмата; отчетността и контрола за изпълнението и оценка на резултатите.

4.5. Издаване на разрешително за ползване на лечебни растения

Разрешително за ползване на лечебните растения се издава от общинска администрация когато ползването е от:

- земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места – общинска собственост;
- териториите и акваториите в строителните граници на населените места – общинска собственост.

Разрешително се издава на физическо лице, което събира билки за продажба или за първична обработка или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване.

5. Бюджет и разходи на общината, свързани с опазване на околната среда

Дейностите в областта на опазването на околната среда, които се финансират от общинския бюджет, могат да се групират според финансирането си, както следва:

- Озеленяване;

- Дейности, финансирани от приходите от такса битови отпадъци;
- Други дейности по опазване на околната среда;

5.1. Бюджет на общината

Приходната част на общинският бюджет се състои от собствени приходи, субсидии от Републиканския бюджет, трансфери от Републиканския бюджет и др.

Бюджетните взаимоотношения между Държавния бюджет и общинските бюджети се определят със Закона за държавния бюджет на Република България. За всяка бюджетна година средствата се предоставят под формата на субсидии – обща допълваща, обща изравнителна, целева субсидия за капиталови разходи и други целеви трансфери.

Всяка от субсидиите е предназначена за финансиране на отделни дейности. Общата изравнителна субсидия е за финансиране на местни дейности- издръжка ОбА, ЦДГ и други.

Целевите трансфери по бюджета на общината са за обезпечаване на някои бюджетни дейности – снегочистване на четвъртокласна пътна мрежа, основен ремонт на четвъртокласна пътна мрежа и за програмите по времена заетост. Част от тях не се включват в първоначалната рамка на бюджета.

Годишния бюджет на община Полски Тръмбеш за 2021 г. в порядъка от 15 200 000 лв. годишно, разходите по функции озеленяване са 132 905 лв., по функция чистота 804 221 лв., други дейности по околната среда 4 982 лв., като приблизително около 6,2% се изразходват за дейности по околна среда, озеленяване и поддържане на чистотата на обществените площи.

5.1.1. Приходи

Приходите в бюджета на община Полски Тръмбеш за финансиране на дейности в областта на опазване на околната среда се осигуряват посредством:

1. Местни такси – Такса битови отпадъци.
2. Приходи от структурни фондове на ЕС, Кохезионния фонд и държавния бюджет

Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.” (ОПОС 2014-2020 г.) е една от оперативните програми на Република България, изготвени в изпълнение на Стратегия „Европа 2020” на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Финансирането на ОПОС е чрез ЕФРР, КФ и национално съфинансиране.

ПУДООС:

- Безвъзмездно финансира екологични проекти на общини;
- Отпуска заеми за финансиране на екологични проекти и дейности на общини.

3. Други местни такси, определени със закон

Такси за позволително за ползване на лечебни растения - позволително за ползване на лечебните растения се издава от общинска администрация, когато ползването е от земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места и териториите и акваториите в строителните граници на населените места – общинска собственост. Такса не се заплаща, когато ползването на лечебните растения е за лични нужди.

4. Глоби и санкции

Осемдесет на сто от санкциите за увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми по реда на ЗООС от наказателни постановления, издадени от министъра на околната среда и водите или от оправомощени от него лица, постъпват по бюджета на общината, на чиято територия се намира санкционираният субект (чл.65, ал.1 ЗООС).

Осемдесет на сто от имуществените санкции за административни нарушения за неизпълнение на условия в комплексно разрешително, свързани със замърсяване на атмосферния въздух, постъпват по бюджета на общината, на чиято територия се намира инсталацията (чл.65, ал.3 ЗООС).

Приходите от глоби и санкции, налагани от кметовете на общини или оправомощени от тях лица, по реда на:

- Наредба №1 за осигуряване на обществения ред на територията на община Полски Тръмбеш;
- Наредба за изграждане, поддържане и опазване на зелената система на територията на община Полски Тръмбеш
- Наредба за опазване на околната среда на територията на община Полски Тръмбеш
- Наредба за управление на отпадъците на територията на община Полски Тръмбеш;

Горепосочените приходи се изразходват за екологични проекти и дейности по приоритети, определени в общинската програма за околна среда.

5. Приходи от концесионни възнаграждения по реда на Закона за подземните богатства. Концесионерът дължи концесионно плащане, размера на което се определя с акт на Министерски съвет, а условията и реда за концесионното плащане се определят в концесионния договор. Цялото концесионното плащане или част от него, в зависимост от вида на полезните изкопаеми и др., се превежда по бюджетите на общините по местонахождение на концесионните площи.

6. Приходи от такса за притежаване на куче

7. Приходи от други актове, регламентирани с местни нормативни актове

В общинския бюджет на Община Полски Тръмбеш постъпват приходи от такси за услуги, определени с *Наредба за определяне размера на местните данъци на територията на община Полски Тръмбеш*, приета от Общински съвет – Полски Тръмбеш.

Такса битови отпадъци осигурява основния дял от приходите от такси за общините в България и определя един стабилен процент от общинските бюджетни приходи. Приходите от такса битови отпадъци се характеризират с по-благоприятна динамика в сравнение с общите бюджетни приходи на общините и в частност приходите им от такси. В резултат на това расте и дялът на приходите от такса битови отпадъци в общите постъпления от такси за общините, тъй като кризата се отрази драматично върху постъпленията на общините от такса за технически услуги (свързана основно със строителството).

5.1.2. Разходи

Основната разходна части на план-сметките на Община Полски Тръмбеш за периода 2019– 2020 г. е за:

- Разходите за дейността събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения за третиране;
- Разходите за дейността по поддържане чистотата на териториите за обществено ползване;

Изводи и препоръки:

- ✓ В община Полски Тръмбеш няма обособен отдел, който да се занимава само с политиките по опазване на околната среда в т.ч. само с управлението на отпадъците. Контрола по управление както на отпадъците, така и по други политики по опазване на околната среда се изпълняват от Дирекция „Устройство на територията, общинска собственост и регионална политика“, отдел „Устройство на територията“.
- ✓ Функциите на структурните звена в общинската администрация осигуряват в голяма степен възможните с нормативната уредба правомощия.
- ✓ Броя на служителите за изпълнение на дейностите както по управление на отпадъците, така и в останалите дейности в областта на околната среда в община Полски Тръмбеш е недостатъчен за изпълнение на възложените функции;
- ✓ Необходимо е да бъдат назначени допълнителни служители в общинската администрация за подобряване изпълнението на функциите в общината, както по управление на отпадъците, така и в други сфери за опазване на околната среда;
- ✓ Необходимо е да се запази високото ниво на квалификация на служителите, чрез система на обучение за различни проекти.

VI. ИНФОРМАЦИОННА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ ПО ВЪПРОСИТЕ СВЪРЗАНИ С ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Местни средства за масова осведоменост

Информираността на гражданите за състоянието на околната среда и участието на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда са два от основните принципи, на които се основава опазването на околната среда

съгласно ЗООС.

Постигането на съответствие с горните принципи започва с оповестяването на своевременна и актуална информация сред широката общественост.

За да може правото на обществен достъп до информация за околната среда да бъде ефективно, от съществено значение е доброто качество на информацията за околната среда.

Информация за околната среда е всяка информация в писмена, визуална, аудио, електронна или в друга материална форма относно:

- състоянието на компонентите на околната среда и взаимодействието между тях;
- факторите на околната среда, както и дейностите и/или мерките, включително административните мерки, международни договори, политика, законодателство, включително доклади за прилагане на законодателството в областта на околната среда, планове и програми, които оказват или са в състояние да оказват въздействие върху компонентите на околната среда;
- състоянието на човешкото здраве и безопасността на хората, доколкото те са или могат да бъдат засегнати от състоянието на компонентите на околната среда и др.;
- емисии, зауствания и други вредни въздействия върху околната среда;
- анализ разходи и ползи и др.

Информацията в областта на опазването околната среда, която се предоставя на широката общественост, може да бъде най-разнообразна:

- уведомяване за открит обществен достъп до документация в хода на издаването на индивидуален административен акт (комплексно разрешително, решение по ОВОС и/или преценяване необходимостта от ОВОС, становище по ЕО и решение за преценкане необходимостта от ЕО, учредяване на СОЗ, разрешение за ползване на воден обект и разрешение за водоземане и др.) по реда на ЗООС, ЗВ и/или друг нормативен акт;
- уведомяване на заинтересованите лица за открито производство по издаване на общ административен акт – заповед за организиране на услугите по: събиране и транспортиране на битови отпадъци, третиране на битовите отпадъци в депа или други инсталации, поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в населените места, както и определяне честотата на събиране и транспортиране на битови отпадъци;
- уведомяване за изготвен проект на нормативен акт, който ще се приема от Общински съвет – Полски Тръмбеш;
- уведомяване за изготвени проекти на планове / програми и осигурен достъп до документацията;
- предоставяне на информация за сключени договори / осигурено финансиране по оперативни програми и други международни източници на финансиране, ПУДОС и др.;

- предоставяне на информация за напредъка на проекти в областта на опазването на околната среда;
- публикуване на интернет страницата на Общината на протоколи от работата на общото събрание на регионалното сдружение за управление на отпадъците за предстоящи публични събития в общината, бъдещи значими решения, дейности и акции на общинската администрация, предстоящи събития и др.;
- организиране на брифинги, пресконференции и други медийни изяви по значими общински теми;
- осведомяване за предстоящо провеждане на кампании.

Основна форма за предоставяне на информация за околната среда в т.ч. за управлението на отпадъците в община Полски Тръмбеш е чрез интернет страницата на общината, Информация за околната среда в т.ч. за управление на отпадъците се разпространява и чрез публикуване на съобщения на информационно табло. Сигнали от обществеността за нередности по всички наредби и закони се приемат в деловодството, е-майл на общината , както и на официалните телефони на общината.

Допълнителен обмен на информация се осъществява и чрез привличане на местни медии, които да подпомогнат за информационното образование на населението.

VII. АНАЛИЗ НА СИЛНИ И СЛАБИ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗАПЛАХИ (SWOT АНАЛИЗ)

Един от основните етапи в стратегическото планиране е “анализът на средата”. SWOT представлява акроним на вътрешните за общината силни страни (Strengths) и слаби страни (Weaknesses) и външните за общината възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите „силни“ и „слаби“ страни. Средата в която функционира обекта на стратегически анализ се дефинира на „възможности“ и „заплахи“.

- **Възможности:** Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда на общината. Това са благоприятни за общината потенциал, от които тя се възползва или би могла да се възползва;
- **Заплахи:** Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда за общината. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на общината;
- **Силни страни:** Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава общината. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство на общината;
- **Слаби страни:** Слабите страни представляват ограниченията или недостига на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на общината.

Между четирите квадранта съществуват определени зависимости. Връзката между възможностите и силните страни дава представа за лостовете на развитие.

Връзката между слабите страни и заплахите формира основните проблеми на развитие. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете на развитие, а връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие.

След осъществяване на количествен и качествен анализ на средата, се оформя съдържанието на квадрантите на SWOT таблица. От изведените характеристики на обекта и обкръжаващата средата се избират най-важните, които се вписват в съответните квадранти. Този етап съдържа голяма доза творчество, но се опира на направения анализ в предишният етап. В същото време елемент на творчество и интуиция е избора на правилния квадрант за идентифицирания фактор. Практиката показва, че за много от идентифицираните тенденции и фактори стои въпроса в кой от квадрантите да бъде поставен. До голяма степен това зависи и от самата формулировка. Например, наличието на свободна работна сила може да е силна страна, докато високата безработица да е слаба страна; възможността да се развият трудоемки производства да е възможност, а високият процент на трайно безработни да е заплаха. В реалният живот съществуват множество взаимовръзки, които се явяват причини и следствия в зависимост от гледната точка, от целите на анализа и т.н. Поради тази причина едно и също явление може да се разглежда в различни негови проявления.

Най-благоприятната стратегическа позиция е агресивната стратегия. Всеки обект на анализ се стреми да заеме максимална площ в квадранта между силните страни и възможностите. Тази позиция е най-благоприятна и стратегията на развитие трябва да е построена така, че заеманата в нея площ само да се увеличава. Стратегията на развитие, която се определя между слабите страни и възможностите може да се нарече концентрираща, защото тя е насочена към използване на съществуващите благоприятни условия за развитие чрез намаляване на слабите страни. Стратегията на развитие, която се определя между слабите страни и заплахите може да се нарече защитна, е най-неблагоприятна. Организацията, попаднала в тази позиция трябва да търси възможност за оцеляване и след това да се опита да премине в някой от другите квадранти. Диверсификационната стратегия се определя между силните страни и заплахите. Основната посока на стратегическо развитие при нея е насочена към намаляване или ограничаване на заплахите и при едновременно укрепване на силните страни.

При използване на цялата налична информация за съществуващото положение и тенденциите по компоненти на околната среда са изведени следните основни аспекти на силните и слабите страни на общината по отношение на опазване на околната среда, както и на възможностите и заплахите от страна на средата, които са представени в следната таблица .

Таблица 27 Анализ на силни и слаби страни, възможности и заплахи в община Полски Тръмбеш

АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ	
СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ В общината липсват съществени промишлени източници на вредни емисии в атмосферния въздух; ✓ Към настоящият момента на територията на общината няма данни за замърсяване на въздуха над допустимите норми. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Състоянието на пътната мрежа и автомобилния парк, оказват влияние върху КАВ, посредством замърсяване с вторичния унос на отложените върху пътните настилки прахови частици; ✓ Битово отопление - отоплителните инсталации могат да се разглеждат като източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Постепенно намаляване на МПС на дизелово гориво. ✓ Въвеждане на национални стандарти за качеството на твърдите горива. ✓ Намаляване дела на използваните твърди горива през студенто полугодие. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Увеличаване на пътния трафик, респективно емисиите. ✓ Увеличаване цената на алтернативните варианти на отопление – електричество, газ.
ВОДИ	
СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Повърхностните водни тела на територията на общината се намират в добро химично състояние; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Липсва на канализационните системи за всички населените места, ✓ Липсата на ПСОВ; ✓ Значителни загуби на вода, произтичащи от лошото състояние на водопроводната мрежа
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Реконструкция на водоснабдителната мрежа, водеща до повишаване на ефективната работа на водопроводната мрежа, намаляване на аварията, намаляване на загубите на вода; ✓ Изграждане и реконструкция на участъци от канализацията с цел достигане на пълна свързаност на населението; ✓ Намаляване / прекратяване на директните зауствания на отпадъчни води, които не са пречистени в достатъчна степен, във водни обекти. ✓ Доизграждане на канализационна мрежа на територията на гр. Полски Тръмбеш. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Недостатъчно намаление на загубите на вода; ✓ Невъзможност от подмяна на всички водопроводни и канализационни мрежи, за които това е необходимо. ✓ Невъзможност за изграждане на ПСОВ
ПОЧВИ	
СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Почвите за района на общината се намират в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биогенни елементи /органично вещество, съдържание на тежки метали и металоиди и устойчиви органични замърсители ✓ Наложила практика за прилагане на добрите земеделски практики в следствие на което, почвите в района не са замърсени с нитрати вследствие на 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Почвените ресурси са подложени на естествена и антропогенна деградация, която се отразява неблагоприятно върху функционирането на екосистемите; ✓ Периодичните паления на стърнища и замърсявания с отпадъци, в резултат на което се нарушават почвените функции в най-плодородния (хумусен) слой;

предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

✓ Ерозирали терени в общината се наблюдават в наклони и обезлесени райони.

ВЪЗМОЖНОСТИ

- ✓ Подобряване на почвените характеристики чрез изпълнение на мероприятия, водещи до намаляване на ветровата ерозия;
- ✓ Увеличаване на дела на рекултивирани терени.

ЗАПЛАХИ

- ✓ Увеличаване на дела на ерозираните почви;
- ✓ Допускане замърсяване на почвите с тежки метали и др. в следствие на нерегламентирано депониране на отпадъци и др.

БИОРАЗНООБРАЗИЕ (НАТУРА 2000)

СИЛНИ СТРАНИ

- ✓ Висок процент на горските територии и водни площи част от мрежата „Натура 2000“

СЛАБИ СТРАНИ

- ✓ Община Полски Тръмбеш се характеризира със сравнително бедно биологично разнообразие и нисък процент на площите заети от защитени зони.
- ✓ В община Полски Тръмбеш липсват защитени територии по смисъла на ЗЗТ и защитени вековни забележителни дървета.
- ✓ Намаляване на биоразнообразието поради процеса на влошаване на състоянието на някои екосистеми, местообитания, микроклиматичните условия и естествената хранителна верига.
- ✓ Промяната на ландшафта, вследствие на строителството;
- ✓ шум и вибрации от ЖП транспорта;
- ✓ отработените газове влошават качеството на въздуха;
- ✓ в растителността се натрупват оловни съединения (а оттам и в употребяваните я за храна птици и бозайници) и почвата.

ВЪЗМОЖНОСТИ

- ✓ Подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания от мрежата Натура 2000;
- ✓ Проучване на биоразнообразието на територията на общината извън защитени територии;
- ✓ Проучване на възможностите за обявяване на защитени територии по смисъла на Закона за защитени територии и защитени вековни забележителни дървета

ЗАПЛАХИ

- ✓ Строителството може да доведе до безпокойство на видовете, нарушаване/унищожаване на местообитания, фрагментация на природни местообитания или местообитания на видове.

ЗЕЛЕНА СИСТЕМА

СИЛНИ СТРАНИ

- ✓ Приета нормативна уредба на местно ниво за опазване, поддържане и възстановяване на зелената система в общината;
- ✓ Общината притежава разнообразни типове ландшафти, при което доминират типовете с подчертано естествен характер.

СЛАБИ СТРАНИ

- ✓ Липса на публичен регистър на озеленените площи;
- ✓ ;

ВЪЗМОЖНОСТИ

- ✓ Изграждане на изолационни растителни пояси по улиците с интензивно движение, и на терени за

ЗАПЛАХИ

озеленяване с едроразмерна растителност (с прахоулавящи видове).

✓ Озеленяване с храстова растителност, абсорбираща праха и аерозолите от въздуха, на улиците с интензивно движение.

✓ Дейности по естетизиране на градската среда:

○ изграждане на изолационни пояси на промишлените зони, контактуващи с бреговата ивица.

○ приоритетно внимание на уличното и вертикалното озеленяване.

○ акцент върху цветовото оформление и повишаване участието на цъфтящи храсти и иглолистна растителност.

○ изграждане на микрорайонните паркове.

○ уплътняване на растителните групи в междублоковите пространства.

✓ Мелиоративно озеленяване на деретата

✓ Трудност в поддръжката и стопанисването на зелените площи в резултат на недостиг на средства.

ОТПАДЪЦИ

СИЛНИ СТРАНИ

✓ Наличие на организирано сметосъбиране и сметоизвозване на ТБО във всички населени места от общината;

✓ Действащо Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Бяла, Борово, Две могили, Ценово, Полски Тръмбеш и Опака, в което се експлоатира инсталация за сепариране и компостиране;

✓ Общината предоставя услуги по управление на специфични потоци отпадъците – организации за разделно събиране и оползотворяване отпадъци от опаковки в т.ч. оползотворяване на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС);

СЛАБИ СТРАНИ

✓ Недостатъчна активност на гражданите и неправителствените организации в началните фази на планиране и проектиране на съоръжения и дейности по управление на отпадъци;

✓ Липса на целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци;

✓ Няма обособен отдел, чиито служители да са ангажирани само с управлението на отпадъците;

ВЪЗМОЖНОСТИ

✓ Осигуряване на средства по оперативни и/или национални програми за финансиране на проекти;

✓ Прилагане на регионален принцип на управление на зелените биоотпадъци;

✓ Промяна на обществените нагласи за намаляване образуването и ефективно управление на отпадъците.

✓ Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъци;

ЗАПЛАХИ

✓ Високи разходи по прилагане на екологичното законодателство за достигане на високите изисквания на ЕС и набелязаните цели;

✓ Спиране финансирането по оперативните програми, с което да се затрудни реализацията на проекти на общината;

✓ Неизпълнение или забавяне на инвестиционни проекти свързани с управлението на отпадъците, важни за развитието на общината;

ШУМ

СИЛНИ СТРАНИ

СЛАБИ СТРАНИ

- ✓ *Община Полски Тръмбеш не се характеризира с постоянно задържане на високи нива на шум;*
- ✓ *Няма жилища, респективно брой жители, изложени на нива на шум над граничните стойности по показателите за шум от:*
  - *железопътния трафик;*
  - *от промишлени източници на шум.*
- ✓ *Движение в режим на търговане и спиране и неспазване на ограниченията за скорост (особено по най-ошумените трасета – основните улични отсечки).*
- ✓ *Пътна настилка с ниски показатели по отношение на предаване на шума.*
- ✓ *Липса на бариери и активни противошумови мерки за зоните с предполагаема приоритетна шумова защита (тихи зони, учебни и лечебни заведения).*

ВЪЗМОЖНОСТИ

- ✓ *Реализиране на дейности, свързани със създаване на ефективна организация на транспорта*
- ✓ *Изграждане, рехабилитация и поддържане на пътната и уличната инфраструктура в общината и адекватна на нуждите за свързаност и достъп до публични услуги организация на движението.*
- ✓ *Подобряване на транспортната свързаност*
- ✓ *Създаване на условия за алтернативни начини на придвижване и нова култура на градска мобилност – основно велосипеден транспорт.*
- ✓ *Подкрепа на дейности по разширяване на зелената система на Общината с цел подобряване на акустичната обстановка.*

ЗАПЛАХИ

- ✓ *Липса на достатъчно средства от страна на бизнеса и публичния сектор за прилагане на изискванията на екологичното законодателство, свързани с изменения и допълнения в европейското екологично законодателство.*

ОБЩИ ПОКАЗАТЕЛИ (географски, икономически, демографски)

СИЛНИ СТРАНИ

- ✓ *Благоприятно географско разположение за развитие;*
- ✓ *Разработени и актуализирани общински наредби, хармонизирани с националното екологичното законодателство, заедно с приети програми / стратегии за реализацията политиките по опазване на околната среда.*
- ✓ *Добро организиране и планиране актуализацията на стратегии, планове, програми и нормативни актове на местно ниво в областта на опазването на околната среда.*

СЛАБИ СТРАНИ

- ✓ *Липса на значителни природни богатства, благоприятстващи развитието на промишлеността.*
- ✓ *Недостатъчно развити публично- частни партньорства.*
- ✓ *Амортизирана транспортна и комунална инфраструктура.*
- ✓ *Намаляващо население и формиране на отрицателен естествен и механичен прираст.*

ВЪЗМОЖНОСТИ

- ✓ *Наличие и достъпност на национални и международни програми за финансиране на общински проекти в областта на опазването на околната среда.*
- ✓ *Привличане на стратегически инвеститори с интереси.*
- ✓ *Прилагане инструментите на Структурните фондове и КФ на ЕС.*
- ✓ *Доближаване на Европейските стандарти в икономическата и социалната сфери.*
- ✓ *Конкурентноспособно развитие на малките и средни предприятия.*
- ✓ *Инвестиции в инфраструктура, недвижими имоти и екологични производства.*

ЗАПЛАХИ

- ✓ *продължаваща тенденция на намаляване на населението на общината и областта.*
- ✓ *увеличаване броя на населението в и над трудоспособна възраст.*
- ✓ *Миграция на способните и предприемчиви хора в активна възраст.*

Най силна и най-реалистична е връзката между слабите страни и възможностите. Те определят ограниченията на развитие на общината. Стратегията на развитие, която определя тази връзка може да се нарече концентрираща, защото тя е насочена към използване на съществуващите благоприятни условия за развитие чрез намаляване на слабите страни на общината. Основните задачи, върху които трябва, да се концентрира управлението на общината са:

- ✓ Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с инфраструктурата на общината, опазването на околната среда и повишаване потенциала на общината;
- ✓ Рехабилитция на водоснабдителните системи, както в малките населени места, така и в град Полски Тръмбеш;
- ✓ Доизграждане на канализационна система и ПСОВ за град Полски Тръмбеш..

VIII. ВИЗИЯ НА ОБЩИНАТА

Формулирането на визия за развитието на общината се основава на идентифицираните й предимства и проблеми, и осъществяване на целенасочени мерки и дейности запостигане на стратегическите и специфичните цели.

Визията за развитието на Община Полски Тръмбеш, формулирана в действащите на местно ниво планови и програмни документи, може да се реализира само в условията на устойчиво развитие в благоприятна и здравословна околна среда. Принципите за опазване на околната среда в българското законодателство, което изцяло е хармонизирано с това на Европейския съюз, са насочени именно към постигането на тази цел, а тяхното следване, съчетано с местните дадености, би осигурило на община Полски Тръмбеш статута на едно от най-привлекателните места не само в България.

Процесът на планиране на общинско ниво търси баланса между различните аспекти на развитието (екологичен, териториален, икономически и социален) и между различните териториални общности, институции и социални групи. Общинската програма за опазване на околната среда се явява един от основните инструменти за превенция и опазване на компонентите на околната среда, запазване на достиженията и подобряване на екологичното състояние в областите, където е необходимо, като е съобразена със сферите на компетенции и задължения на Община Полски Тръмбеш.

Стратегическата част на Програмата следва да се разглежда като отворен документ, който има възможност да бъде допълван и актуализиран съобразно промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други елементи на обкръжаващата среда, оказващи влияние върху протичащите процеси в общината. Програмата е съобразена с основните цели на политиката за опазване на околната среда, дефинирани в стратегически и планови документи на национално ниво и имащи отношение към опазването и съхранението на околната среда.

Благодарение на целенасочените и последователни усилия на общинска

администрация Полски Тръмбеш е осигурено опазването на компонентите на околната среда, което подпомага икономическото и социалното развитие, и има решаващо значение за трайното развитие на обществото. Общинската администрация провежда прозрачна политика по околната среда: своевременно и регулярно се предоставя информация за предстоящи проекти, приемането на които се предхожда от обществено обсъждане сред широката общественост, въвлича населението като ключов фактор за решаване на екологични проблеми и подобряване на жизнената среда.

Стремежът към постигане на висок жизнен стандарт е в хармония и унисон с развитието на чиста индустрия, разширяване на зелените площи и опазване на биологичното разнообразие.

Устойчивото развитие на Общината е свързано със съхраняването на културните, природни и исторически ценности на града и непрекъснатото развитие на компонентите на околната среда, като първостепенна задача е опазването на чистотата на атмосферния въздух, подобряване на водоснабдяването, почистването на града и опазване на екосистемите и биоразнообразието им, а крайният резултат от постигането на тези цели – бъдните поколения да получат възможност да посещават и живеят в град, който е запазил за тях духа и материалното наследство от миналото, но същевременно предлага отлични условия за техния бъдещ просперитет.

Предвид всичко гореизложено визията за околна среда на Община Полски Тръмбеш се формулира като:

ОБЩИНА ТРЪМБЕШ - чиста околна среда, здравословен начин на живот с условия за пълноценен труд и активен отдих.

Така формулираната визия отразява виждането за развитие на общината съобразено с наличния природен потенциал при отчитане на интересите на местното население. Визията на Общината може да се постигне чрез формулирането на адекватни цели и съответстващи на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

IX. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

С програмата се цели да се фокусират управленските процеси и да се даде рамката за използването на наличните ресурси по такъв начин, че Община Полски Тръмбеш да успее да запази и надгради постигнатото до момента и в същото време да създаде и развива конкурентни предимства от потенциала си.

С оглед определянето на конкретните мерки за опазване и възстановяване на околната среда на базата на съществуващото състояние и очакваното развитие на икономиката и инфраструктурата в общината и с оглед на определената визия, главната стратегическата цел за периода 2021-2028 г. може да бъде определена по следния начин:

Генерална цел: Поддържане и подобряване на качеството на живот на населението в общината, чрез осигуряване на здравословна и благоприятна околна среда и запазване на богатото природно наследство, чрез устойчиво управление на околната среда.

С оглед на поставената стратегическа цел Общинската програма за опазване на околната среда на община Полски Тръмбеш за периода 2021-2028 г. определя следните стратегически цели:

- **Стратегическа цел 1:** *Съхраняване на природните ресурси и подобряване на екологичните показатели на територията на общината.*
- **Стратегическа цел 2:** *Подобряване на състоянието и развитието на инфраструктурата, свързана с опазване на околната среда;*
- **Стратегическа цел 3:** *Повишаване на институционалния капацитет и обществената ангажираност в опазването на околната среда.*

За да бъде постигната така определената генерална стратегическа цел и поставените 3 стратегически цели са идентифицирани специфични цели, към които да бъдат насочени усилията на общинската политика за опазване на околната среда и за устойчиво и балансирано развитие.

Стратегическа цел 1 :

- *Специфична цел 1: Ограничаване изменението на климата, чрез дейности насочени към опазване на околната среда;*
- *Специфична цел 2: Опазване и подобряване качеството на въздуха;*
- *Специфична цел 3: Опазване и подобряване качеството на водите;*
- *Специфична цел 4: Опазване на качеството на земите и почвите;*
- *Специфична цел 5: Опазване и поддържане на биоразнообразието;*

Стратегическа цел 2:

- *Специфична цел 1: Екологосъобразно управление на отпадъците*
- *Специфична цел 2: Развитие на системата за управление качеството на водите;*
- *Специфична цел 4: Развитие и поддръжка на зелените площи;*

Стратегическа цел 3:

- *Специфична цел №1: Повишаване на институционалния капацитет на общината;*
- *Специфична цел №2: Повишаване на обществената информираност и ангажираност.*

Така формулираните специфични цели акцентират върху усилията на Общината, насочени към запазване, подобряване и възстановяване на природната среда и развитие на екологичната инфраструктура, водещи до подобряване качеството на живот на населението, привличането на повече туристи и повишаване на възможностите за инвестиции в общинската икономиката.

Х. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на Община Полски Тръмбеш за периода 2021 – 2028 г. предвижда изпълнението на конкретни мерки и дейности по отделните компоненти и фактори на околната среда, реализацията на които ще доведе до изпълнение както на законови изисквания, вменени на кмета на Общината, така и до постигане на главните и специфичните цели на Програмата. Крайната цел на изпълнението на плана за действие е подобряване на състоянието на компонентите и факторите на околната среда на територията на община Полски Тръмбеш и здравето на населението.

Планът за действие към настоящата Програма представя необходимите мерки, средства, източниците на финансиране и отговорностите институции, свързани с реализиране на определените приоритети и мерки за тяхното постигане, представен в следващата таблица:

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	цели	Водеца	Партньор
<i>Стратегическа цел 1: Съхраняване на природните ресурси и подобряване на екологичните показатели на територията на общината</i>								
<i>Специфична цел 1: Ограничаване изменението на климата чрез дейности насочени към опазване на околната среда</i>								
1. Създаване на зони за отдих – изграждане на зелени пояси, паркови пространства, рекреационни зони около водоизточници и др. за възстановяване на съществуващите екосистеми и осигуряване на равнопоставен достъп;	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	постоянен	Подобряване на градският микроклимат чрез създаване на благоприятни условия за всекидневен отдих във всички селищни части	м ² съществуващи зелени площи;	м ² обновена/изграде на площ	Община	ПОС 2021 – 2027 г., частни инвестиции
2. Енергийни обследвания и сертифициране на сгради общинска собственост до получаване на удостоверения за енергийни спестявания. Реконструкция и обновяване на съществуваща общинска социална, здравна, спортна, културна, образователна и административна инфраструктура и въвеждане на пакети от енергоспестяващи мерки;	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	До 2028 г.	Подобряване на безопасността и физическите характеристики на градската среда.	-	Бр. енергийни обследвания. Брой реновирани сгради, кв. метра санирана площ; бр. издадени енергийни паспорти;	Община	-
3. Мерки за управление на риска от природни бедствия и за превенция на риска за живота и здравето на населението (в т.ч. повишаване на готовността на населението и	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални	До 2028 г.	Повишаване на информираността на населението, относно климатичните промени и	-	Брой проведени мероприятия	Община	ПОС 2021 – 2027 г.,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021 – 2028 г.

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	цели	Водеца	Партньор
силите за реагиране в случай на наводнения, пожари и земетресения, др.) - изграждането на капацитет за действия на отговорните органи и на населението при природни бедствия. Повишаване на степента на информираност на населението за посочените бедствия.		финансиращи структури		създаване на култура и модел на поведение				
4.Изготвяне и изпълнение на проект за ремонт и модернизация на съществуващо и изграждане на ново енергийно ефективно улично осветление във всички населени места от община;	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	До 2028 г.	Подобряване на качеството на транспортното обслужване в общината.	Изготвен проект	Подменено енергийно е	Община	-
5.Подобряване на съществуващата транспортна инфраструктура в общината.	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	ежегодно	Намаляване емисиите на парникови газове, чрез подобряване качеството на транспортното обслужване в общината.	-	Бр. подновени превозни средства	Община	ПОС 2021 – 2027, ПРП 2021 – 2027 г.
6.Повишаване на информираността на населението чрез провеждане на информационни кампании, за ползите от въвеждането на мерки за енергийна ефективност за	10 хил. лв (прогнозно на кампания)	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и	ежегодно	Повишаване на информираността на населението, относно климатичните	-	Брой проведени кампании	Община	НПО, Научни организации, РИОСВ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021 – 2028 г.

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	цели	Водеща	Партньор
намаляване на парниковите газове и опасностите от климатичните промени с цел създаване на култура и модел на поведение, свързан с опазването на околната среда;		национални финансиращи структури		промени и създаване на култура и модел на поведение				
Специфична цел 2: Опазване и подобряване качеството на въздуха								
7.Провеждане на информационни кампании сред населението за приноса на възлицата към замърсяването на атмосферния въздух в приземния въздушен слой.	Прогнозно - 10 хил. лв. (на кампания)	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	ежегодно	Намаляване на замърсяването с ФПЧ ₁₀	-	Брой проведени кампании	Община	НПО, научни организации
8.Системно през цялата година миене на основната улична мрежа.	Съгласно план-сметка	Общински бюджет	постоянен	Намаляване на замърсяването с ФПЧ ₁₀ и поддържане на уличната мрежа чиста	-	Брой измивания, кв. метра измита площ	Община	-
9.Благоустройство на крайпътни и улични пространства.	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	До 2028 г.	Подобряване състоянието на КАВ	Брой разработени проекти	Брой реализирани проекти, кв. метра благоустроени пространства	Община	ПУДООС, НПО, областни администрации
10.Осъществяване на контрол за възстановяване на улици и тротоари при ремонт / изграждане	-	В рамките на контролната дейност на общината	постоянен	Недопускане на замърсявания, водещи до увеличаване на	Контрол за Недопускане замърсяването на въздуха	Брой извършени проверки, бр. съставени	Община	-

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021 – 2028 г.

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	цели	Водеца	Партньор
на елементи на техническата инфраструктура.				пътния нанос или ветрово запрашаване		констативни протоколи		
11.Контрол за недопускане замърсяване от строежите, вкл. по спазването на маршрутите за транспортиране на отпадъците от строителните обекти.	-	В рамките на контролната дейност на общината	постоянен	Недопускане на замърсявания, водещи до увеличаване на пътния нанос или ветрово запрашаване	Контрол за Недопускане замърсяването на въздуха	Брой извършени проверки, бр. съставени констативни протоколи	Община	-
Специфична цел 2: Опазване и подобряване качеството на водите								
12. Ежегодно възлагане на машинно и ръчно почистване на речни корита, дерета и отводнителни канали.	Съгласно проект (прогнозно 150 хил. лв.)	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	ежегодно	Подобряване състоянието на водите и превенция от наводнения	-	Кв.м почистена площ	Община	-
13.Поддържане проводимостта на оттоците и дъждоприемните шахти.	Съгласно план-сметка	Общински бюджет	постоянен	Подобряване състоянието на водите и превенция от наводнения	-	Бр. проверки, обследвани и почистени райони	Община	ВиК Оператор
14.Периодично изследване качеството на водата на включените в регистъра местни водоизточници.	Съгласно проект	Общински бюджет	ежегодно	Подобряване състоянието на водите		Протоколи от измерване	РЗИ	Община, БДДР
Специфична цел 3: Опазване на качеството на земите и почвите;								
15.Възстановяване на почвеното плодородие на установените	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски	До 2028 г.	Опазване чистотата на почвите, водите и	Контрол на осъществяването на	Брой закрити и рекултивирани	Община	РИОСВ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021 – 2028 г.

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	цели	Водеца	Партньор
нарушени терени; почистване и рекултивация на нарушени терени.		фондове и други международни и национални финансиращи структури		въздуха възстановяване на функциите на почвените	техническа и биологична рекултивация	сметища за периода		
17.Провеждане на информационни кампании, свързани с популяризиране на въпросите за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите.	Прогнозно - 10 хил. лв. (на кампания)	Държавен бюджет – МОСВ, областни/общински и бюджети	ежегодно	Информирана и ангажирана общественост, земеделски стопани и дребен бизнес по въпросите, свързани с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	брой на проведените семинари/информационни кампании	Брой проведени информационни кампании за периода	Общини	НПО, Научни организации
18.Засилване на контрола върху спазване на забраната за палене на стърнища и отпадъци по улици, паркове и зони за отдих	Служебен анагажимент	-	Ежегодно	Предотвратена загуба на органично вещество следствие от незаконно палене на стърнища.	Недопускане на пожари в стърнища	Брой проверки, Брой изпратени предписания Брой санкции за периода	Община Районна служба пожарна безопасност	Областни управители, РИОСВ
Специфична цел 4: Опазване и поддържане на биоразнообразието								
19.Провеждане на информационни кампании с цел запознаване на населението в общината с биологичното разнообразие на	Прогнозно - 10 хил. лв.	Държавен бюджет –	Ежегодно	Опазване на биологичното разнообразие	-	Бр. проведени кампании/семинари	Община	НПО, Научни

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021 – 2028 г.

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	цели	Водеца	Партньор
нейната територия, както и с неговия природозащитен и законов статут и начините за опазването му;	(на кампания	областни/общински и бюджети						организации
20. Изготвяне на годишни справки за издадените разрешителни за добив на лечебни растения.	Служебен ангажимент	-	ежегодно	Опазване на ресурсите от лечебни растения	-	Брой издадени разрешителни	Община	-
21. Проучване на възможностите за обявяване на защитени територии по смисъла на Закона за защитени територии и защитени вековни забележителни дървета.	-	Държавен бюджет – МОСВ, областни/общински и бюджети	До 2028 г.	Опазване на биологичното разнообразие	-	Обявени територии по реда на ЗЗТ	МОСВ, МЗ, Община	НПО и др.
Стратегическа цел 2: Подобряване на състоянието и развитието на инфраструктурата, свързана с опазване на околната среда								
Специфична цел 1: Екологосъобразно управление на отпадъците								
22.Насърчаване на домашното компостиране. Провеждане на информационни кампани сред домакинствата за насърчаване на домашното компостиране на зелени и други биоотпадъци	5 хил.лв на кампания (прогнозна стойност)	Бюджет на община, ПОС 2021-2027, безлихвен заем ПУДООС	Ежегодно до 2028 г.	Предотвратени зелени и други биоотпадъци		Брой проведени информационни кампани	Община	Домакинствата
23. Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение на националните и секторни програмни документи за „електронно управление“	5	Бюджет на общини, „Програма за техническа помощ 2021-2027“	до 2028	Мерките за „електронно управление“ са реализирани в пълен обхват	Изпълнени проекти за електронно управление	Предотвратени отпадъци от офис хартия и съпътстващи консумативи, материали и услуги	Общини	Държавни и общинска администрация
24. Изграждане на нови и разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на битови отпадъци .	10	ПОС 2021-2027, общински бюджет	01/2022-12/2028	Изградена нова система и разширена съществуваща	Изготвено проектно предложение и сключен	Изградени нови системи или разширени	Общини, РСУО	УО на ПОС

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021 – 2028 г.

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	цели	Водеца	Партньор
				система за разделно събиране на битови отпадъци	договор с бенефициент и	съществуващи системи		
25. Широко информирание на населението за точните местонахождения на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, вид и количество на отпадъците, които да се оставят на тези площадки и др.	1	Общински бюджет	01/2022 - 11/2028	Обществеността е информирана относно местонахождението на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци и вида и количествата на отпадъците, които могат да бъдат предавани	Публикуване на интернет страницата на общината информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци до 12.2021 г. и актуализирането и.	Публикуване на интернет страниците с информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци	Общини	-
26. Провеждане на информационните кампании сред обществеността, относно ОО и МРО	2	Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци	Брой проведени информационни кампании	Повишена информираност на обществеността по въпросите на управлението на	Община	ОО

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021 – 2028 г.

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	цели	Водеца	Партньор
						МРО, отчетена при проучвания на общественото мнение		
27.Периодично почистване на локално образувани натрупвания на отпадъци на нерегламентирани за целта места.	20	Общински бюджет	Постоянен	Предотвратяване замърсяването с отпадъци	Брой нерегламентирани замърсявания	% или брой намаление нерегламентиран и замърсявания	Община	-
Специфична цел 2: Развитие на системата за управление качеството на водите;								
28.Рехабилитация на водоснабдителна мрежа за населените места на община Полски Тръмбеш.	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	До 2028 г.	Подобряване състоянието на водопроводната система	Изпълнение на проект за рехабилитация/доизграждане	Лм рехабилитирана/доизградена мрежа	Община, ВиК оператор	ПУДООС, ПОС 2021 – 2028 г.
29.Дозграждане на канализационна мрежа загр. Полски Тръмбеш .	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	До 2028 г.	Елиминиране замърсяването на почвите и повърхностните подземните водни тела от дифузни източници на замърсяване	Изпълнение на проект	Лм изградена мрежа	Община, ВиК оператор	ПУДООС, ПОС 2021 – 2028 г.
30.Реализация на проект за изграждане на ППСОВ за гр. Полски Тръмбеш.	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и	До 2028 г.	Елиминиране замърсяването на почвите и повърхностните подземните водни	Изпълнение на проект	Изградена ПССОВ	Община, ВиК оператор	ПУДООС, МОСВ, ПОС 2021 – 2028 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021 – 2028 г.

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	цели	Водеца	Партньор
		национални финансиращи структури		тела от дифузни източници на замърсяване				
Специфична цел 4: Развитие и поддръжка на зелените площи								
31. Поддържане и изграждане на зелени площи, резитба и отсичане на дървета на територията на община Полски Тръмбеш	Съгласно годишен бюджет	Общински бюджет	ежегодно	Поддържане на естетична и здравословна околна среда	-	Поддържане на естетична и здравословна околна среда	Община	-
32. Изграждане и поддържане на публичен регистър на озеленените площи на дълготрайни декоративни дървета и на дървета с историческо значение.	Съгласно годишен бюджет	Общински бюджет	До 2028 г.	Поддържане на естетична и здравословна околна среда	-	Създаден регистър	Община	-
33. Обогатяване на вътрешнокварталните паркове и градини и системното им поддържане във всички населени места.	Съгласно годишен бюджет	Общински бюджет	ежегодно	Поддържане на естетична и здравословна околна среда	-	Кв.м изградена зелена площ	Община	-
Стратегическа цел №3 Повишаване на институционалния капацитет и обществената ангажираност в опазването на околната среда.								
Специфична цел №1: Повишаване на институционалния капацитет на общината								
34. Запазване на високото ниво на квалификация на служителите чрез системи от обучения, вкл. на новопостъпващите в сектора	2	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	До 2028 г.	Повишаване административния капацитет на общинската администрация	-	Бр. обучения/семинари	Община	-

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021 – 2028 г.

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	цели	Водеца	Партньор
35. Назначаване на допълнителни служители в общинската администрация, занимаващи се основно с опазване на околната среда в т.ч. с управлението на отпадъците		Общински бюджет, Програми за осигуряване на заетост	До 2028 г.	Подобряване на административния капацитет	-	Бр. назначени	Община	-
<i>Специфична цел №2: Повишаване на обществената информираност и ангажираност</i>								
36. Публикуване ежегодно на интернет страницата на общината на отчет за изпълнението на приетите от Общински съвет – Полски Тръмбеш стратегически и програмни документи – Програма за управление на отпадъците, ПООС и др.	-	-	ежегодно	Повишаване на обществената информираност		Повишаване на обществената информираност	Община	-
37. Своевременно разпространяване на актуална информация за околната среда сред обществеността, в т.ч. за напредъка по проекти в областта на околната среда	-	-	ежегодно	Повишаване на обществената информираност	Публикувана информация,	Бр. информационни кампании/семинари, бр. бродушири, дипляни и др.	Община	НПО, общественост
38. Осигуряване на публично участие в планове и програми, свързани с околната среда.	-	-	Постоянен	Повишаване на обществената информираност	Публикувана информация,	Бр. информационни кампании/семинари, бр. бродушири, дипляни и др.	Община	НПО, общественост
39. Организирана база данни в областта на опазването на околната	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски	До 2028 г.	Повишаване на обществената информираност	Публикувана информация	Създадена база данни	Община	-

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ 2021 – 2028 г.

Дейности/мерки	Бюджет (хил. лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	цели	Водеца	Партньор
среда, лесно достъпна за обществеността.		фондове и други международни и национални финансиращи структури						
40. Ежегодно организиране на информационни кампании за опазване на околната среда – международен ден на земята и опазването на околната среда, европейски ден без автомобили, разделно събиранена масово разпространени отпадъци и др.	Съгласно проект	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи структури	ежегодно	Повишаване на обществената информираност	Публикувана информация	Бр. информационни кампании/семинари, бр. бродушири, дипляни и др.	Община, организации по оползотворяване	НПО, граждани

XI. АКТУАЛИЗАЦИЯ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Мониторинг, контрол, оценка и актуализация на общинската програма за опазване на околната среда

За да бъдат реализирани поставените с програмата задачи и постигнати заложените в нея цели е нужно предложените действия на Общината по опазване на околната среда да бъдат еднакво добре приети от Общинския съвет, общинското ръководство и съответните секторни специалисти. Изпълнението на конкретните мерки и дейности, които водят до постигане на планираните цели и действия са задължение на Дирекция „Устройство на територията, общинска собственост и регионалното развитие“, отдел „Устройство на територията“.

В съответствие с изискванията на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда, Кметът на Общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата, а при необходимост – и предложения за нейното допълване и актуализиране. В тази връзка в настоящата програма се предлага отчетът да се изготвя и внася в Общинския съвет до 31 март всяка година заедно с информацията за изпълнението на Общинската програма за управление на отпадъците през предходната календарна година. Екземпляр от двата отчета се представя за информация и в РИОСВ Велико Търново.

Наблюдението и оценката на ОПООС ще се извършва с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнението ѝ. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на Програмата, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Наблюдението, както и изпълнението на програмата е отговорност на Кмета на Общината и Дирекция „Устройство на територията, общинска собственост и регионална политика“, отдел „Устройство на територията“

В процеса на наблюдение Общинската администрация осигурява спазването на принципите за партньорство, публичност и прозрачност. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или ако условията се изменят.

2. Контрол по изпълнение на програмата

Контролът върху изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда се извършва от Общинския съвет на Община Полски Тръмбеш. Кметът представя пред Общинския съвет всяка година отчет за изпълнението на програмата, който се предоставя и на РИОСВ-Велико Търново.

Информация за изпълнението на Общинската програма за опазване на околната

средана Община Полски Тръмбеш под формата на годишен отчет ще се публикуват ежегодно на интернет страницата на Община Полски Тръмбеш с цел информирание на обществеността.

3. Актуализация на програмата и допълване

Член 79, ал.5 ЗООС регламентира, че общинските програми за опазване на околната среда могат да бъдат допълвани и актуализирани при необходимост.

Необходимост от актуализацията на Програмата за опазване на околната среда на Община Полски Тръмбеш може да възникне основно поради следните причини:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори като например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в заложените стратегически и програмни цели в областта на опазването на околната среда и в съответните програмни мерки;
- поради неизпълнение или значително изоставане в изпълнението на програмните мерки;
- при констатации за отклонение в набелязаните тенденции на целевите индикатори, въпреки изпълнението на основните пакети от приоритетни мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или вместо някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

Законодателството (Закон за управление на отпадъците, Закон за чистотата на атмосферния въздух, Закон за почвите) регламентира, че програмите за управление на отпадъците, програмите за намаляване нивата на замърсителите и за достигане наутвърдените норми (изготвят се в случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух) и програмите за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за общините са неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на дадената община.

Мерките от плановете за действие на горепосочените програми, са неразделна част от съответната общинска програма за опазване на околната среда.

При необходимост от актуализация на Общинската програма за опазване на околната среда на Община Полски Тръмбеш, Дирекция „Устройство на територията, общинска собственост и регионална политика“, отдел „Устройство на територията“ ще организира и възложи разработването на същата. Актуализацията на Програмата трябва да премине на процедури на обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на плановете и програми, и едва след приключването им – да се приеме от Общински съвет – Полски Тръмбеш.

Измененията, допълненията и актуализацията на Общинската програма за

опазване на околната среда се приемат от Общински съвет – Полски Тръмбеш по предложение на Кмета на Общината.

XII. СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ, ДОКУМЕНТИТЕ, ПРОУЧВАНИЯТА, ИЗПОЛЗВАНИ ЗА ИЗРАБОТКА НА ПРОГРАМАТА

1. Закон за опазване на околната среда (ДВ, бр. 91/25.09.2002г., посл. изм. и доп., ДВ бр.21 от 12 Март 2021 г.);
2. Закон за чистотата на атмосферния въздух (ДВ. бр. 45 от 28.05.1996г., посл. изм., и доп. ДВ бр. 18 от 2 Март 2021 г.);
3. Закон за управление на отпадъците /ЗУО/ (обн. ДВ бр. 53 от 13 юли 2012г., изм. и доп. бр. 19 от 5 Март 2021 г.)
4. Закон за водите /ЗВ/ (обн. ДВ, бр. 67 от 27.07.1999г. изм. и доп. бр.17 от 26 февруари 2021 г.)
5. Закон за почвите /ЗП/ (обн. ДВ, бр. 89 от 06.11.2007г., изм. ДВ, бр. 98 от 27 ноември 2018г.)
6. Закон за лечебните растения /ЗЛР/ (Обн. ДВ, бр. 29 от 07.04.2000 г, изм. и доп. ДВ бр.17 от 26 февруари 2021г.)
7. Закон за защитени територии /ЗЗТ/ (Обн. ДВ. бр. 133 от 11.11.1998г., изм. и доп. ДВ бр.21 от 12 март 2021 г.)
8. Закон за биологичното разнообразие /ЗБР/ (Обн. ДВ. Бр.77 от 9.08.2002г., изм. и доп. ДВ бр. 27 ноември 2018 г.);
9. Закон за защита от шума в околната среда (обн. ДВ, бр. 101 от 27 Ноември 2020 г.)
10. Общински план за развитие на Община Полски Тръмбеш 2014 – 2020 г
11. Общ устройствен план на Община Полски Тръмбеш
12. Доклад за екологична оценка на ОУП на Община Полски Тръмбеш
13. Регионални доклади за състоянието на околната среда на РИОСВ – Велико Търново;
14. План за управление на речните басейни в Дунавски район (ПУРБ) 2016 – 2020 г.
15. План за управление на риска от наводнения в Дунавския район (ПУРН) 2016 – 2020 г.
16. Бюлетени за качеството на водите в Дунавския район;
17. Бизнес план на ВиК Йовковци ЕООД, 2017 – 2021 г.;
18. Доклади и анализи, РЗИ – Велико Търново;
19. Анализи и данни – ИАОС;
20. Статистически данни от НСИ;
21. Национален доклад за състоянието на околната среда, 2018 г. – НСИ;
22. Годишен доклад на Регионална система за управление на отпадъците – Регион Бяла/Борово, 2020 г.;
23. Комплексно разрешително № 499–Н0/2014 г на Община Бяла за „Регионална система за управление на отпадъците в регион Бяла/Борово

24. Д. Събев, Св. Станев, Климатични райони на България и техният климат;
25. Климатични справочник на България, Институт по метеорология и хидрология - БАН, 1983 г
26. Национален план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г. (проект!)
27. Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвата, 2020 – 2030 г.
28. Регистър на свлачищните райони в България, Геозащита Плевен ЕООД;
29. Регистър защитени територии и зони, ИАОС
30. Официален сайт на Натура 2000;
31. Наредба №1 за осигуряване на обществения ред на територията на община Полски Тръмбеш;
32. Наредба за изграждане, поддържане и опазване на зелената система на територията на община Полски Тръмбеш
33. Наредба за опазване на околната среда на територията на община Полски Тръмбеш
34. Наредба за управление на отпадъците на територията на община Полски Тръмбеш;
35. Информация от община Полски Тръмбеш;